

Svetozar Pribičević o svoji politiki

Gospod urednik! Zeleli ste si za velikonočno »Jutro« od mene kratko utemeljitev politike moje in mojih ožjih tovaršev, med katerimi se nahaja tudi kolega Reisner.

Mi gledamo vse dogodke v državi s stališča narodnega in državnega edinstva. Naša politika mora torej naravnano podpirati vse, kar to idejo krepi in oklanjati vse, kar jo slabí. Za prevedbo take politike smo organizirali jugoslovensko demokracijo v veliko stranko.

Naše ravnanje pri zadnjih dogodkih je bilo dosledno programu Demokratske stranke. Temu programu smo ostali zvesti in kar smo storili, ni bilo nič drugega nego nadaljevanje načelne politike, ki jo je dosedal vodila in jo mora v smislu svojih načel in povsem konkretnih ter jasnih sklepov svojih vrhovnih instanc, kongresa in glavnega odbora, voditi Demokratska stran-

Svetozar Pribičević.

Kako sodijo boljševiki o Radiću

SENZACIONALEN DOKUMENT IZ TAJNEGA ARHIVA BOLJŠEVIŠKE PROPAGANDE.

Povodom avdijence posl. Korošca, ki je nekaj časa v Beogradu fungiral kot Radićev pooblaščenec, se je razvedelo, da je naša vlada v posesti dokumentov, ki dokazujejo, da je Radić za svojo politiko plačan od boljševikov. Predno je bila ta za leva razčlenena, je pa indiskreciji nekega nemškonacionalnega poslanca iz Češke bila razkrita intriga, ki jo pripravlja Radić proti naši državi tem, da namerava sklicati na Dunaj »kongres zatiranih narodov«, katerega naj bi se iz Jugoslavije udeležili Hrvati, Slovenci, Crnogorci, muslimani, Albanci, Bolgari, Nemci, Madžarji in še kdo. Radić je to svojo namero javno potrdil v trenutku, ko je zahteval, da prevzame vlast v Jugoslaviji koalicija, katera bi bila odvisna od njegove podpore.

Ta politika Stjepana Radića je očitno veleizdajalska. Ona služi vsem neprijateljem našega naroda in z njihovim stališčem je vredna nagrade. Dokumenti o boljševiških milijonih za Radića niso objavljeni. Gotovo pa je, da se je Radić sam obračal na boljševike za podporo in da boljševiška propaganda danes polaga največjo važnost na njegovo razorano delo proti naši državi.

Od absolutno zanesljive strani smo dobili točen prepis boljševiškega dokumenta, ki nad vse točno pojasnjuje ulogo St. Radića pri akcijah, naperjih prej naši državi.

Je to dopis pooblaščenega zastopnika SSSR v Berlinu Kuljabka poslan dunajskemu boljševiškemu zastopniku pod št. 2302 pol. odd. z dne 21. avgusta 1923, ki vsebuje izvleček iz informacijskega poročila »sodr. Guralški« a. z dne 17. avgusta. To poročilo pravi med drugim:

Ce resumiram rezultate svih potnih nti-ov, prihodam do samih temnih zaključkov glede ciljev in izvrševanja političnih nalog, ki jih imajo naša zastoništva in južni in sredni Evrope. Zlasti velja to glede vprašanja narodnosti manjšin v naslednjih državah Avstrije. Se pred letom se je naše delo opiralo na trdne osnove izrabljivanja pritožb tlačenih in zatiranih narodov. Prednosti, ki se jih nam nujde te akcije, ne more niklo zanikati. Mirovne pogodbe so ustvarile celo vrsto spornih vprašanj in absurdnosti, ki so umetno zlenene in itak prej ali že konflikte. Nerazrešljiva oganka mi ostane, zakaj smo se odrekli tej ugodnejši poziciji in se postali na pot kompromisnih pogodb. Postaviti si moramo vendar vprašanje: kdaj je za nas ugodnejše: ponovni sporazum z zatiranimi narodi ali kompromis z državami, ki so umetno zlenene in se itak preje a' poznaje razpadajo.

Politika komisariatov za zunanjost zadeve v Srbiji (t. j. v Jugoslaviji op. ur.) je očitno od nas najenergičnejše življe, ki bodo preje ali pozneje še rekli, svolje. Samo po sebi umevno je, da si St. Radić s svojim hrvatskim pokretom za nas mnogo koristnejši in reprezentativnejši za nas mnogo realneje ceno v primeru s posporazumom, ki smo ga useli dosegli s srbsko vlado. Res je, da

bodo sprejela kot svoje goste.

Da ima Bolgarija največji interes na tem, pridobiti si boljše simpatije v Rumuniji, je vzprido njenega precej izoliranega položaja samo ob sebi razumljivo. Da je poskusila najprej pri Rumunih, je istotno umljivo, saj so na stran še najmanj zagrešili.

Da je konstatirati inicijativnost tudi na rumunski strani, tega se ne da tačiti. Vendar bi bilo brezvonomo prepešimistično, ako bi hoteli iz tega izvajati sklepe o kaki posebni averziji zoper Jugoslavijo. Postopanje Rumunov o prilikli evakuacije obmejnega krajev v Banatu, je sicer res vse prej kot prijateljsko ali zavezujočo, vendar ti dogodki pač nimajo več kot značaj neljubih incidentov, ki imajo svoj izvor v znani rumunski vojaški domisličnosti in oholosti. Sličnih sporov je bilo v Banatu že več, pa vendar niso mogli omoliti dobrega razmerja med Beogradom in Bukarešto. Saj državi razen banatske razmejlitve nimata spornih točk; da bi Rumunija skušala vztrajati na nekdani zahtevi po celem Banatu, na to v današnjem razmerju vendar ne bo nihče resno mislil. Imata pa obe sosedji mnogo skupnih točk in med njimi je tudi potreba, da Bolgarska ne sme postati premočna. Še ni davno tega, kar je večja četa komitašev napadla obmejno ozemlje v rumunski Dobrudži; tudi ta pokrajina spada v inventar neodrešenih bolgarskih zemelj. Iz skrbi za svojo lastno delovalnost je bilo Rumuni nikdar pomagali Bolgarom do tolakega povečanja, da bi morli njim samim postati nevarni, saj sanje o bolgarski hegemoniji na Balkanu še niso pozabljene.

Vetretje je tedaj da gojijo v Rumuniji prilazne silke z Bolgari, da si za vsak slučaj zasigurajo bok, zlasti ko se razmerje do Rusije tako neugodno postrejne. Gleda Rusije Rumunov ne žeti nikaka garancija z druge strani nego s poljske: treba se je tedaj privoraviti o pravem času. In brkone so baš ožji stiki z Bolgari en del take privorave. Ako pa bi vendarle Rumunija imela kako namero, morda vsaj izvajati z bolgarskim strašilom presijo na nas in izsiljevati od nas kakršne koli koncesije v banatskih zaledeh, tedaj na nai veto v Bukarešti, da je današnji položaj baš za Rumune zelo malo ugodna prilika, da pa tudi v bozdoh ne more biti boljševik. Rumunija naj ne precenjuje svoje veljave.

Vzemite v vednost
da izgoljiva po meri in po najnovjeti modi vsa oblačila
konfekcijska industrija
Drago Schwab, Ljubljana

Politične beležke

+ Neuspeli Davidovičevci v Zagrebu. Davidovičevci so iz Beograda za praznike sklicali sestanek, na katerem naj bi njihovi emisari razobil tamošnjo organizacijo demokratske stranke. »Demokratija« je že javljala, da se je vplivalo v Davidovičeve skupino in Zagrebu 130 demokratov in 50 demokratskih dijakov. Resnica je ravno nasprotna: po odhodu gg. Pribičevića in t. varošev iz Davidovičevega kluba je pristopil v demokratsko organizacijo v Zagrebu več novih članov, kot poprel v teku celega leta. Ako izvzamemo preselitev, premestitev itd. je iz organizacije izstopilo v zadnjem času resnično samo pet članov in sicer eden z opombo, da ne odobrava izstopa g. Pribičevića »iz stranke« (kar se nikoli ni zgodilo), trije zato, ker obžalujejo razdor v stranki, ali ne pristopajo k skupini g. Davidoviča in eden brez vsake motivacije. V določku društva »Jugoslavija« niti en član ni izstopil, pač pa so se prijavili novi člani, med njimi 7 takih, ki se jih ni moglo sprejeti, ker je bilo očitno da so hoteli delati v društvu zmenjanju.

+ »Slovenčeva« laži na veliki petek. Kako brez vsakega pravca krščanstva so slovenski katoliki okoli »Slovenca« nam najbolj dokazalo Stevilka tega lista, ki je izšla na veliki petek in kar mrgoli zavestnih laži. Taka debela laž je n. pr. »Slovenčeva« vest, da so dalmatinski Hrvati proti Pribičeviću, ker piše »glavno glasilo dalmatinskih Hrvatov« »Novo Doba« zoper Pribičevića. »Novo Doba« namreč ni glasilo dalmatinskih demokratov, marveč glasilo dr. Trumbiča, ki je bloka. Glasilo dalmatinskih demokratov je »Zivot«, o katerem se je pa »Slovenec« pred par dnevi zlagal, da je kot edino demokratsko glasilo v Dalmaciji prenehal izhajati. V četrtek so bili poslati zvonovi »v Rim«, kakov to veleva rimska cerkev. »Slovenec« pa je nato prevezel naloge razeti, da z njimi na veliki petek siri katoliško laž.

+ Farizevstvo. Velikonočno prispolabljanie Kristove poti s politično evolucijo kakega naroda je farizevska nesramnost po sebi. Pa ti pridejo dandanes — pet let po osvobojenju in ujedinitvijo jugoslovenskega naroda — klerikalni listi in listici in v nobenem ne manjka te farizevščine. »Slovenec« je sicer univerzalnejši in piše o zmagoslavnosti kriza, zato si pa n. pr. »Straža« dovoli takšne atlante: »Gospoda je potpeljal na kriz na Go'goti in v grob poleg Ka'varie, otdot pa v vstajenje in v življenje. Za naš majhen, s težavami obdan, v težke boje zapeteni narod je v tem velika uteha. Nai je toliko

triumfirajo naši centralizatorji, naj se kujojo tako naklep, naj njihova hudočna izmišljaju še take laži, naj korupcija ugana še take orgije »privatice« naposled zmagal« itd. — Krist, Kalvarija, narod, centralizem, vstajenje »orgije, korupcija... vse v eni klerikalni malhi. Ni vredna pljunka taka ultrafrazježčina, morda bolj Kristovega pletevnega dela.

Poslano.

Došlo za 2000 oblik kamarna in krijebla najboljših kakovosti prvih angleških in nemških tvoritev. Ne zamudite ugodne prilike!

Lenasi & Gerkman.

Po svetu

— Stinnesova dedičina. Kakor poročajo berlinski listi, je postavil Stinnes v svojem testamentu za glavnega in edinega dediča svojo soprugo Klaro. Na stestavi in upravi firme se ne bo nicesar spremeno.

— Gentlemenška pogodba Amerike. Predsednik Zedinjenih držav Coolidge in državni tajnik Hughes sta prisli v veliko zadajo. Ker je senat s 76 proti 2 glasovoma sklenil, da se mora tkv. gentlemenška pogodba, to so napisani dogovori glede faktičnega omejevanja japonskega priseljevanja v Zedinjene države, nadomestiti z zakonito omejitvijo priseljevanja Japancev. Sklep ameriškega senata bo povzročil nedvomno na Japonskem silno razburjenje, vselej česar ni izključeno, da bo predsednik Coolidge priglasil proti temu sklepovo svoj veto.

— Turški šovinizem. Turčija vedno brezobzirne preganja drugorodni element. Pod pretezo, da je po novi ustavni zabranjen verski pouk v šolah in vsled tega tudi institucija konfesionalnih sol, je angorska vlada zapri že večje številne krščanski sol, ki so jih vzdrževali razne evropske misije. Ker so krščanske manjšine identične z narodnostimi, preganjajo Turki krščiane. In sicer enostavno z izgonom. Vsak dan zapuščajo begunci turško ozemlje v vseh smereh. V francosko Sirijo n. pr. je pribežalo od leta 1919. dalje 85.000 kristjanov iz sosednega turškega ozemlja.

— Nova k raspišska afra v Ameriki. »Neue Freie Presse« poroča iz Washingtona, da zavzema ameriški korupcijski škandal, ki ga je sprožila znana petrolejska afra, vedno večji obseg. Tekom preiskave o tej afri so priliči na sled še več drugim zlorabam, zlasti pri upravi s sekvestriranim nemškim premoženjem, ki so ga baje prodajali posameznim državnim funkcionarji za smerno nizke cene, pri tem pa sami zaslužili ogromne zneske.

— Nitti vsečiljski profesor v Zenevi. Po vseh italijanskih listov je sprejeti bivši ministarski predsednik Nitti, ki se namerava v zemlji odreči politiki, povabilo zenevsko univerzo, da zasede stolice za sociologijo. Nitti je bil, predno se je posvetil politiki, profesor finančne vede v Neapolju.

Sokol

(Glej tudi rubriko na 12. strani!)

Udeležba Jugoslovenskega sokolskega saveza na Olimpijadi v Parizu. Tehnični odbor J. S. S. je sklenil na temelju doseženih uspehov pri izbirni tekmi, da se vrsta Jugoslovenskega sokolskega saveza, brojča osem tekmovalev in 4 namestnike udeleži mednarodne tekme na Olimpijadi v Parizu.

Sokolsko okrožje Ljubljana I. Okrožni zlet narašča se vrši v Mostah dne 1. junija ob priliki zunanje proslave društvene desetletnice. Okrožni zlet članstva se pa vrši dne 3. avgusta na Ježici. Prosijo se vsa sosedna društva, da ne prirejajo svojih prireditve na ta dnevna.

Obmejno sokolsko okrožje v Cerknici priredi dne 6. julija t. l. svoj okrožni zlet v narašča se vrši v Mostah dne 1. junija ob priliki zunanje proslave društvene desetletnice. Okrožni zlet članstva se pa vrši dne 3. avgusta na Ježici. Prosijo se vsa sosedna društva, da ne prirejajo svojih prireditve na ta dnevna.

Obmejno sokolsko okrožje v Cerknici priredi dne 6. julija t. l. svoj okrožni zlet v Cerknici s sedečanjem vseh okrožnih društav. Okoški organizacije prosimo, da pri določitvah svojih prireditav to uvažujejo.

«Jugoslovenski sokolski savez». Poslovljamo vsa ona društva in posamezne člane, ki nam dolgujejo še za »Spomenico« in za koledarje, da nam tozadovne zneske nemudoma nakažejo nam ne povzročajo nepotrebnega dela in poštnih stroškov.

Finančni odsek J. S. S.

Sport

(Glej tudi rubriko na 17. strani!)

Prvi mednarodni nogometni tekmi letosne sezone. Jutri in v pondeljek gostuje v Ljubljani prvi inozemski klub v letosni sezoni. Turn- und Sportverein 1860 München je znan našim sportnim krogom že od svojih predlanskih tekem, pri katerih so se Ljubljanci mogli pridružiti o kakovosti njegovega moštva. Letos nastopi ta simpatični klub še z mnogo jačjim moštvtvom kot zadnjih.

Obnaša kluba Iliria in Hermes, čaka težka toda častna naloga. Za Hermes pa ima njegov nedeljski nastop poseben pomen. Je to prva tekma, v kateri nastopilo naši Šiškarji proti inozemskemu moštvu. Da bodo skušali s svojim precej očakanim moštvtvom dosegli lep rezultat, je brezvonomo. Sestava Monakovčanov pri teh tekmacah je nastopna: Sedlmayer,

Rietl, Kammerloher, Steinberger, Pledl, Pemsl, Huber, Richter, Stadler, Ritter, Gabler, Ilirija nastopi v sledenih postavah: Miklavčič, Dolinar, Beltram, L. Zupančič, M. Zupančič, G. Zupančič, J. Zupančič, Oman, Učak, Pammer, Vidmar. Predprodaja vstopnic za ti tekmi se vrši v trgovini Gorec tudi v nedeljo in pogledi dopoldne. Ljubljansko občinstvo opozarjam na ti tekmi.

Oxford University v Novem Sadu. V sredo je Oxfordski amaterski univerzitetni klub igral v Novem Sadu proti kombiniranemu moštvu O. S. K. Vojdina in Jura Makabi. Angleži so po lepi igri obih moštov zmagali s 4 : 0.

Olimpijska trening-tekma v Zagrebu. Cetrtkovna olimpijska trening tekma med zagrebškim moštvom in moštvom zunanjih podsavezov je končala z zmago Zagrebčanov s 4 : 2 (2 : 2). V drugem moštvo je igral tudi Lado Zupančič. S. K. Primorje. Sledenči igrali morajo biti danes točno ob 14. uri (2. pop.) na glavnem kolodvoru: Jančigaj, Birs, Bregar Al., Vrančič, Piša, Windisch, Zaragaj St., Ermaj Ad., Camernik, Pretnar K., Ternovic, Pečnik, Erman Jos.

Odslej velja za vsakogar!
FRAN LURIČ, Pred škofijo 13.

Šah

Mojstrski turnir v New-Yorku.

V sredo sta bili odigrani obe nekončani, oziroma odgodeni parti. Bogoliubov je porazil Janowskega, partija Edward Lasker-Janowski pa je končala remis.

Stanje po X. kolu je sledenč: Doktor Em. Lasker 15, Capablanca 13 in pol, Aljehin 11 in pol, Marshall 11, Bogoliubov in Reli 9 in pol, Maroczy 9, dr. Tarakower 7 in pol, Yates 7, Edward Lasker 6 in pol, Janowski 5.

Izid zadnjega (XXII.) kola sicer ne je znan, vendar pa je odločitev padla že sedaj. Prvo dario dobi bivši svetovni mojster starji dr. Emanuel Lasker, dočim se

Naši Kraji in ljudje

Kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom

Bora Stanković

Borislav Stanković je napisal dramo «Koščana» in roman »Nečista krv«. Oba, še posebno po imenovani roman sta mu v sodobni pripovedni srbski literaturi zagotovila prvo mesto, dasi je bil po prejte znan po svojih novelah in črticah. Roman »Nečista krv« (1911) je poln žarkega življenja, priroden, brez nemške sentimentalnosti, francoske »passion« in ruske zamislenosti, je slika strasti in erotikе, kakor jo občutljivo priprostil ljudje v južnoiztočnih delih našega teritorija. Kritika je izprva njegov roman odklanjala, ker je zahtevala, da boli roman napisan po francoskih vzorih. Sedaj je roman slaven in je doživel že vrsto izdaj ter velja za enega najboljših romanov srbske precej bogate literature. V njem je ovekovečena tragedija umirajoče turške rase v Južni Srbiji.

Stanković je rojen 1. 1876 v Vranju (do 1911 mejno mesto s Turčijo), v Beogradu je absoluiral pravne nauke ter se posvetil pisateljevanju. Sedaj živi v samoti.

Dne 20. aprila skromno slave njegovih prijateljih tridesetletnico Stankovićevega pisateljevanja.

Celjski občinski svet

Celje, 18. aprila.

Gozdn načrt.

V nadalnjem poteku občinske seje je bil predložen obč. svetu obširen gozdni načrt za prihodnje desetletje, ki ga mora odobriti še politična oblast. Zanimalo je, da se je napravil prvi gozdni načrt za mestni log, pred tridesetimi leti. Vse gozdne parcele mestne občine celjske na Vipoti, Hudičkovem in Kumrovem posetvu, na hribu sv. Jožefa, pri mestnem parku in na Higerspergerjevem posetvu merijo 219 ha t. 1.372 oralov. Načrt sam pa obsegata le prve tri komplekse v izmeri 178,59 ha, ker pridejo za sedajo in pogozdovanje le te parcele v p. Štev. Gozdna oskrba pod nemškim rezimom zlasti v vojnem času, ni bila posebno povoljna. Poskalo se je mnogo hektarjev bukovega lesa do golega, saj pa je polomili vsed večjih golevij mnogo mladih dreves. Gozd se je nadalje pre-

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama:

Nedelja, 20. ob 15.: »Dom«. Izv. Ob 20.: »Kamela skozi uho Šivanke«. Izv. Pondeljek, 21.: »Ana Karenina«. Izv. Torek, 22.: Zaprt. Sreda, 23.: »Cezar in Kleopatra«. C. Četrtek, 24.: »Ašantka«. A. Petek, 25.: Zaprt (generalna vaja). Petek, 25. ob 15.: »Hamlet«. Dljaška predstava. Izv. Sobota, 26.: »Kamela skozi uho Šivanke«. E.

Nedelja, 27.: »Dom«. Izv.

Pondeljek, 28.: »Ana Karenina«. D.

Ljubljanska opera.

Nedelja, 20.: »Aida«. Izv. Pondeljek, 21.: »Prodana nevesta«. Izv. Torek, 22.: Zaprt.

Sreda, 23.: »Možiček« in plesni večer. F. Četrtek, 24.: »Manon Lescaut«. D.

Petek, 25.: Zaprt (generalna vaja). Sobota, 26.: »Oorenški slavček«. B.

Nedelja, 27.: »Carska nevesta«. Izv. Pondeljek, 28.: Zaprt.

Mariiborsko gledališče.

Nedelja, 20. ob 15.: »Divlji lovec«. Kupon. Ob 20.: »Bohème«. Kupon. Pondeljek, 21.: »Prodana nevesta«. Gostovanje g. Kržaja iz Zagreba.

malo čistil in negoval. Novi načrt predpisuje več hektarjev novih nasadov, čiščenje gozda, zboljšanje gozdnih poti in racionalno izkorisčanje vsakega koščka zemlje. Za to pa rabi mestna občinska strokovnjaka, ki bo ves gozd in vsa dela nadzoroval in vodil. V prihodnjem desetletju je vsako sekanje črnega gozda po novem načrtu zabranjeno. Bukov les se sme vzeti le tam, kjer zahtevajo mlada drevesa čiščenje. Posebno bo treba paziti na lubadjarja, ki se je že pred leti na gotovih mestnih pojavit. Vsi načrti in predlogi glede gozdnega načrta so bili sprejeti soglasno ter je občinski odbor tudi sklenil, da se nastavi za gozd no gospodarstvo usposobljen gozdar.

Glazija in Sportni klub. — Občinska seja zopet neslepčna.

Iz finančno gospodarskega odseka je stal obč. odbornik dr. Božič ponovno predlog, da se odda Glazija pod natančno določenimi pogoji za dobo desetih let v najem celjskemu Sportnemu klubu, ki namerava prostor ilčno zagraditi in postaviti razne šotorje za pisarno, garde-robo, kopališče in dr. Predlog se v zadnjih sejih ni mogel obravnavati do konca, ker je postala obč. seja vsed odstranitve obč. svet. Janiča (SLS) neslepčna. To pot je načel zveste zagovornike svojih konzervativnih nazorov tudi v socialističnem klubu, ki se je, kakor je dokazal potek obč. seje, očvidno pobudil proti svojemu načelniku Korenu. Ta je pokazal osebno v vseh perečih vprašanjih dokaj korektnosti in trenost. Že predlog socialističnih obč. odbornikov, da se ta točka obravnava kot zadnja na dnevnem redu, je kazal na to, da hočejo neslepčnost seje povročiti tudi socialisti, kar se je v resnici zgodilo. Predlog na izpremembo dnevnega reda je župan dr. Hrašovec na podlagi poslovnika zavrnil. V debati sami so goverili odločno proti dr. Ogrizek (SLS) in Leskovšek (JSDS) za vrnilne zadeve odseku pa Koren (JSDS). Toplo sta se zavezala za ponudbo Sportnega kluba demokratske skrb. svetnika dr. Božič in Prekoršek. Predlog je ostal zopet nerečen, ker so smatrali Janič in njegov najnoviši zavznik Leskovšek za nujno potrebno, da se delo obč. odbora sabotira in onemogoči sklepanje v celli vrsti važnih gospodarskih vprašanj. Tisti obč. odborniki, ki so zapustili selino dvorano, naj bi čutili toliko možnosti in resnosti v sebi, da bi se tudi z glasovanjem edkrto izjavili za ali proti projektu. Obč. odbor ima važne načrte, kakor vedno in vedno prehvaljati razne demagoške fraze odb. obč. Leskovške, ki misli, da je na kakem voljnem shodu, pozabi pa, da ima v obč. odboru vendarle resne ljudi pred seboj.

Blatni čeveljčki ...

Ljubljana, 18. aprila.

To je bilo v tistih dneh, ko je sijalo solnce, ko so nele ptičke in cvetete rožne. Mlada deklica, Milka Otrin, je imala tekrat še učenec Šiviljenja na šolskih klopeh in se veselila solnca, ptičke in rožne. Ko pa si je vteplila v glavo že dovoli učenosti, je sedla za mlzo v plesno barilo veselje. Počasi pa je pričela spoznavati, da se dogaja na svetu še kaj druga: da ne cveto samo rožice, in ne pojpo samo ptile in ne sije samo solmice. Občudovala je presečne parčke, kako se drže pod pazdu in se tesno naslanjajo drug na drugega. Holač, si je mislila, v življenju se dogajajo še druge čudežne stvari. In začelo se da je silno dočasno, ako je bila sama. Je zdrav pod vrhom, če je hodil. Druža priva-

šela in puste štiri stene, ki so jo zaklepare dolge ure. Nekega dne je pokukala skozi okno in takrat ji je nagajlj fant s sportno čepico na glavi posil v sobo na njene oči po malem zrcalu ljubko sonce, ki se je že skrivalo nad zelenom strehe. Milka se je malo pojezila, končno pa se je obrnila in se mu radostno nasmejnila. Zganilo se je njeno mlado srce, pokimala je in zvečer sta se že držala pod zelenim kostanjem za roko.

Odtek pa ji je bilo v zaduhli pisarni še hujše, dokler ni lepega dne dejala svojemu stroju in ſefu: Zbogom! Odšla je na cestu, fant jo je pričakoval in jih prideljal s seboj še več, ki radi občudujejo punčke, kakor je Milka. Jojmena, koliko je bilo nekaj dni smeha, veselja in tort. Lepega dne pa je ostala Milka sama pod tivolskimi kostanjmi. Nič več ni bilo imenitnih kavalirjev in nič več veselja. Milka je čakala in postajala lačna in žejna. Tedaj je šimla genitalia milse. Odšla je v mesto med velike hiše in stopila v blato. Bila je tako lepa od vrha do tal, samo čeveljček je bil umazan. Zato je stopila v neko hišo, potrka na vrata, in poprosila za čescito in mazilo. Dobro se je osmazila z eno roko, z drugo pa je vtaknila v žep nekaj svetlih predmetov. Lepo se je zahvalila in odšla naprej. Vrag pa ji je šepejal, naj stopi še v blato in Milka je moralova vedno znova čistiti čevlje. Pri vsaki takri prilikri pa so smuknile v njen žep zopet razne svete stvari. Za igračkoj jih je dajala zopet pridobiljenim kavalirjem, ki so bili tako hvaleni za njeno pozornost. Kar naenkrat je bilo zopet tort in veselja in izobilici. Ker pa je znala Milka tako žalivo pripovedoval, kaj vse vidi od prilikah čiščenja svojih čeveljčkov, so šli čistiti čevlje še kavalirji. Lepega večera pa se je Milki pretrgal žep in blešča stvarice so se zakotale na cestu. Kar naenkrat jo je prije lud mož, ki jo je peljal še pred hujše može. Milka je odromala v drugi svet med štiri stene, kjer je bilo še hujše kakor v pisarni. Tam je sanjala celo leto o solnec, ptičkih in rožkah.

Pa minulo je tudi to in Milka je pred nekaj dnevi stopila zopet prosta na cesto. Modila je sama, zapuščena seminjava. Napravila se je noč in Milka je šla spati na mehko posteljo v hotel. Naredila se je strašansko učeno. Napisala je z drobnimi črkami tuje ime in pripisala medicinski poklic. V zaporu se je namreč vsled samega človekoljubja ubila v glavo, da postane še slavna zdravnica. In ko je prav mirno spala in sanjala o svojem visokem zvanju, je nekdo močno potrkal. Milka je moralova vstati in se izkazati, odkod, kdo in kam. Strepeta je ubožica, pokazala svoj krstni list in tam se je čitalo njeno pravo ime. Moral je s hudim možem na policijo. Tam so zelo nezaupljivi in strogi in zato milijo, da si je Milka, ker je zadnje dni po Ljubljani toliko blata, zopet kje čistila svoje čeveljčke. In ravno zato nekaj časa ne bo videla solnčeca.

K umoru v Krašni

Kdo je bil morilec.

Dne 22. marca 1924 je bilo najdeno nad vasjo Spoušte Luke pri Krašnji trup lo umorjene ženske, ki je bilo agresivno kot ono Jera Severjeve, posestnice v Savljah št. 24 občine Ježica pri Ljubljani. Jera Severjeva je odšla z doma dne 21. marca ob 8. uri dopoldne v družbi nekega moškega, očvidno berača, ki je prišel v zadnjem mesecu večkrat v njeno hišo in ji izvabil denar in obliko pod prevozo, da bo s »coprnljami« odgnal nesrečo od njene hiše. Ko je prišel prvič v drugič v njeno hišo, je imel ta moški črno kučmo na glavi in je bil običen v dolgu, rjavu suknjo iz sotornega platna (večina), ki mu je segala skoro do gležnjev. Prepasan je bil s pasom iz istega blaga. Na hrbitu je nosil vrečo, prevezano kakor nahrbitnik. V roki stigan cekar. Ob neki drugi prilikri je imel na sebi nekakšen frak kakor ga nosijo župniki. Tisti dan, ko je odšel z Jero Severjevo, pa je bil po pričevanju njegovega sina običen v rujave hlače, črno-rjavkast Jopič in na glavi je imel želenko klobuk. Hlače so bile pri gležnjih nekajko strgane in zašite z belim sušancem. Čevlje na jermenu s kapico, jermeni so bili na enem čevlju na treli krajini pretrgani. Jera Severjeva pa je bila oblečena v zeleno pleteno jopo, črno kriko in je imela črno pleča črno pleteno vojeno ruto, na glavi pa rumenkasto ruto z rumenkastimi rožicami. V roki cekar in dežnik.

Sla sta peš v Ljubljano in z vlakom do Kresnic in odtod peš proti Moravčam. Ena priča, ki ju je srečala pred Moravčami, popisuje tako: »Moški je bil nad srednje skoro visoke postavke, črno pleča širok in očvidno močnih kosti, posebno v obrazu, ter sem opazil, da je imel med očmi precej razdaljo. Ko sem ga videl, je bil po cellem obrazu rdeč, obrtil, vendar brk nisem opazil. Na glavi je imel črno klobuk s približno 4 cm širčkimi ravnnimi krajci in ga je nosil v temen potisnjenega. Sivi lasje, klobuk izbočen kot model, oblike cajgasta, temnomodra z vpletetim belim vzorcem. V desni roki je imel kol, debel kot zapestje, rujave barve z belimi pikami popolnoma gladek. Kol je bil lahko iz črnega gabra in je bil dolg tako, da mu je segal do prsi in se ni mogel nanj opristati, temveč ga je drsal pod vrhom, če je hodil. Druža priva-

Najboljše vsega dobrega je krepčilo hrane

JUHAN

„Juhani“ v juhi in prikuhah izboljša hrano nepopisno!
Berite oglas! 1919-a

mandah.

VI. Vsi odlikovani, ki si žele nabaviti izgubljena ali pokvarjena odlikovanja, naj se obrnejo na Oficirsko zadrugo v Beogradu.

Natančnejša pojasnila dajejo okrožne komande.

Velikanski spored

za velikonočne praznike

v kinu

„Ljubljanski dvor“

Samo 2 dni.

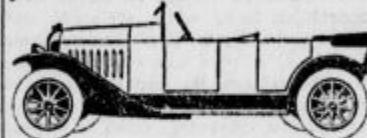
Nedelja 20., pondeljek 21.:

Elegantni športni film:

Mati, kliče te tvoje dete.

Nravstvena drama v 6 sijajnih dejanjih, v glavnih vlogah Jenny Hasselquist, Ernst Deutsch in Peter Eisoldt. 1889-a

Deželno sodišče v Ljubljani,
dne 18. aprila 1924.

5, 10/18, 15/35, 18/65, 25/70 HP
svetovnoznameni avtomobili
in bicikli tvrdke

Peugeot

po konkurenčni cenl. 1924
Glavno zastopstvo:
O. ŽUŽEK
Ljubljana, Sodna ulica št. 11.
Telefon interurban št. 481.

so se izvršili v Davosu (Švica) za časa

velikih internacionalnih športnih dogovorov na Berlina-ledenikih, v severni Italiji in na vzhodnem morju.

Predstave oba dni ob 1/2, 11. ura dopoldne in ob 3., 1/2, 5., 6., 1/2, 8. in 9. ura.

Dopisi

POLJANSKA DOLINA. Mestna Oružna Poljanska dolina slavi v nedeljo dne 4. maja razvijite svojega praporja v Poljanah nad Škofjo Loko. Priprave za slavost so že v teku. Za goste bo preskriven prevoz iz postaje Škofja Loka do Poljan. Po razviju je povorka do Gorenjega vasi. Tušak je popoldne v Sokolskem domu proti zahodu s plesom. Vabimo vse narodno zavedne, da pohite ta dan v divno Poljansko dolino.

ROGATEC. Lansko leto, meseca oktoberja si je napravil Sokol svoje gnezdo tudil in Rogaten in letos, dne 6. julija, se vrši že prvi večji nastop. Bratska društva celjskega okrožja so sklenili pridružiti ta dan okrožni zlet, da pomorce moralno in gmočno svojemu najmlajšemu sobojevniku. Rogatsko društvo se bojuje z velikimi težkočami. Kdo ne pozna že iz začetka našega načina življenja, je prejel svojega odlikovanja, naj se prične pripravljati pri pristojnem vojnem okrožju s slednjimi podatki:

Ime in primič ter prva črka očetovega imena v sredini; čin in poklic, katerega odlikovanje, odlikovan z ukazom št. in datum ukaza; v katerem činu ali poklicu odlikovan in v kateri komandi; je li z istim odlikovanjem že odlikovan in kadaj; ev. opomba.

Demokratom Jugoslavije!

Proglas samostojnih demokratskih poslancev

Težke prilike, ki so nastopile v Demokratski stranki, so nas postavile pred vprašanje: ali naj pustimo program in politiko stranke, ali da se oddvojimo od onih, ki so to storili brez razloga in brez pooblastila mednarodnih činiteljev. Smatrali smo, da interesni domovine zahtevajo, da v trenotku skrajne opasnosti rešimo propasti stranko, ki se je ustvarila in razvila v glavnem kot

stranka narodnega in državnega edinstva.

in da njen zastavo, neomadeževano in svetlo, očuvamo kakor smo jo prejeli od naroda. Zaman smo čakali, da se naši dosedanji tovariši v poslednjem trenotku okanijo svojega dela, ki je v popolnem nasprotju z načeli stranke in po našem najglobljem prepičanju ne more prinesi koristi našemu narodu ne naši domovini; zato smo bili prisiljeni k skrajnemu sredstvu: da z oddvojitvijo od onih, ki ne uvidijo, kam držijo s svojim delom,

rešimo življenje in Idejo Demokratske stranke

ter tako omogočimo zmago onim vzvišenim načelom, radi katerih se stranka ustvarila.

Na zboru v Sarajevu, 15. in 16. februarja 1919., se je ustavnila Demokratska stranka. Ideja narodnega in državnega edinstva, ki ji je osnova, se vzdržuje v popolnosti edino v jugoslovenski ideologiji stranke, ki ni niti plemenska niti verska niti oblastna niti razredna — temveč običajna narodna. Ustvarjajoč Demokratsko stranko mi nismo želeli stranke, ki bi bila samo srbska, ali hrvatska ali slovenska, mi nismo marali stranke, ki bi bila srbskanska ali prečanska, temveč smo hoteli

eno edinstveno srbsko-hrvatsko-slovensko, t. j. jugoslovensko stranko.

11. aprila istega leta je k tej stranki pristopil velik del strank prejšnje kraljevine Srbije. Tako je nastala Demokratska Zajednica, ki je s svoimi člani objela celokupno našo domovino in kmalu postala za ves narod in celo domovino skupna Demokratska stranka.

V prvih burnih letih življenja naše domovine je Demokratska stranka vložila vse svoje sile, da se narodno in državno edinstvo utrdi in proveče v vse narodno in državno življenje, da se popolno izrazi v osnovnih državnih zakonih. Tako je tudi sama Vidovdanska ustanova, osnovnica našne državne ureditve in našega državnega življenja, v glavnem delo Demokratske stranke. Ta se z njo upravičeno ponaša pred celim našim narodom, ker je

Vidovdanska ustanova delo eposhalne vrednosti,

ki jo bodo v celoti mogle oceniti še bodoče generacije.

In baš zbor tega, da država dobi ustavo, ki naj zajamči narodno in državno edinstvo, in da se taka ustanova more oživovoriti navzlic vsem težkočam, ki se valijo na pot, je Demokratska stranka odločno in dosledno stremela za sodelovanjem vseh državotvornih sil v državi. In zato je ona na svojem velikem kongresu v Beogradu v oktobru 1921 sprejela zaključek, da more sodelovati samo s strankami, za katere je

narodno in državno edinstvo osnovnica državne ureditve

in ki so z Demokratsko stranko složne in tem, da se Vidovdanska ustanova ne more in ne sme menjati, dokler se v celoti ne izvede in dokler življenje samo ne dokaže njenih nedostatkov.

Tako je Demokratska stranka podredila svoje partijske interese velikim narodnim in državnim interesom. Drugače biti ni moglo, kajti Demokratska stranka ni bila ustvarjena

zato, da bo sama sebi svrhla, temveč,

da bo močno sredstvo za zmago vlike narodne misli. Zbog tega je tudi velik del naroda gledal v Demokratski stranki.

Idejno in načelno stranko,

ki ima svojo nacionalno politiko in ne more te politike žrtvovati prehodnim ciljem partitske taktike.

Tako je bilo vse do druge polovice 1922., ko je šef stranke g. Davidović v družbi z ožjimi pristaši v poslanskem klubu in z neodgovornimi činitelji izven poslanskega kluba započel akcijo, da se Demokratska stranka uvede v zajednico s čisto plemenskimi in verskimi strankami v državi, katerim je

glavna namera rušiti ustavno stanje in ustvariti nov državni red

na osnovi državnopravne samostnosti plemenc ali pokrajin.

Ta akcija se je deloma mogla pojavit zato, ker so g. Davidović in tovarišem

malenkostni računi iz prošlosti

in nova strankarska obračunavanja bili važnejši, kakor najnajvečji in najsvetjeji državni interesi. Toda glavni in poglaviti razlog je bil v tem, da je načelnik stranke s svojo ožjo družbo shvačal idejo narodnega edinstva kot navadno-taktično sredstvo in ne kot osnovno idejo narodno-političnega programa. In zato je že tedaj počak, brez globljega razmotritvanja in brez konzultiranja mednarodnih činiteljev v stranki, smatrajoč, da je to nekaj povsem razumljivega in načavnega, skušal dotedanjo politiko stranke, ki se je vodila v duhu narodnega edinstva, skreniti na pot tkzv. «sporazumevanja in pogajanja plemen». In zato je že tedaj, pa čeprav je bil predstavnik stranke, ki je v sebi ujedinjeval vse dele naroda in je s svojo pojavo bila živ protest proti razdvajjanju enega enotnega nedeljivega naroda, bil pripravljen družiti se s strankami in skupinami, ki so vso svojo politiko osnovljale na programu, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije različni narodi, ki nimajo istovetnih interesov in ciljev.

Tako početje je v stranki izvalo občutne tresljaje

toda ker je to delo bilo presekano z naglim razpisom volitev, in je stranka nenadno prišla v opozicijo, v kateri je morala zbrati vse svoje sile, da je tedaj prišlo do razkola. A na samih volitvah se je videlo, v koliko je edinstvo stranke bilo omajano: kajti ako je za časa volitev sam strankin načelnik, v katerem bi bilo to edinstvo moralo biti uteljeno, se usodil voditi svojo osebno politiko delno proti oficijskim kandidatom stranke, ki niso odobravali njegovega sporazumevanja s separatističnimi skupinami, in podpirajoč nepravde disidente liste, katerih nosilci so se izjavili za tako njegovo politiko. — tedaj je bilo jasno, da se v bodočnosti od takega delovanja ne more pričakovati nič dobrega.

Vendar je tudi po volitvah oni del stranke, ki mu je pred očmi stalno lebela sreča naroda in države, zastavil vse napore, da še nadalje ohraniti edinstvo stranke, nadejajoč se, da bo drugi del končno vendar uvidel vse strahovite posledice svojega delovanja za stranko in vso opasnost sodelovanja s separatističnimi političnimi skupinami. Razvijajoč svoje delo med narodom in v skupščini in preprečjuč, da bi tudi druge državotvorne stranke opustile politiko državnega edinstva potom sodelovanja in kompromisov s separatističnimi skupinami, se je naša stranka počela na novo jačati med narodom, ki je v njej zoper začel gledati zatočenico velike ideje narodnega edinstva.

Toda to ni trajalo dolgo. G. Davidović se ni zadovoljil z razumljivo in

neobvezno kooperacijo opozicijskih strank, temveč je s svojimi tovariši v klubu ne samo upletal stranko v blok plemenskih in verskih strank, ki poleg tega zase tvorijo

federalistični blok s programom iz-premembe državne ureditve na federalistični osnovi.

temveč je celo skušal dovesti ta blok na krmilo državne uprave. Ni vodil računa niti o tem, da je v novem bloku najmočnejša ona stranka, ki je po svojem programu oficijskem nazivu in delovanju med narodom protivna monarhični državni obliku, še danes ne priznava našega narodnega in ozavnega edinstva, stremi

za zasebno državo enega plemena ter vsak svoj pokret in potezo pošlja v odobritev šefu obtoženemu radi veleizdaje, stranka, ki se v vprašanju Južne Srbije, ki je obenem tuji vladu, brez globljega razmotritvanja in brez konzultiranja mednarodnih činiteljev v stranki, smatrajoč, da je to nekaj povsem razumljivega in načavnega, skušal dotedanjo politiko stranke, ki se je vodila v duhu narodnega edinstva, skreniti na pot tkzv. «sporazumevanja in pogajanja plemen». In zato je že tedaj, pa čeprav je bil predstavnik stranke, ki je v sebi ujedinjeval vse dele naroda in je s svojo pojavo bila živ protest proti razdvajjanju enega enotnega nedeljivega naroda, bil pripravljen družiti se s strankami in skupinami, ki so vso svojo politiko osnovljale na programu, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije različni narodi, ki nimajo istovetnih interesov in ciljev.

nacionalno fronto,

kjer je prostora za vsakega Srba, Hrvata in Slovenca, komur je ta država enako srbska in hrvatska kar kar slovenska; vsakomur, ki ne zahteva in ne sprejema za noben del naroda nikakih privilegijev in koncesij, ki je pripravljen k pozitivnemu trudu

v duhu bratstva, enakosti in ravnotežnosti, to pa po delih

in ne po besedah. Mi smo proti hegemoniji kateregakoli dela ali pokrajinu našega naroda, za visoki vzor prava in enakosti v dolžnostih kakor pravice, in smo prepričani, da se dana v zvečnem cilju doseči samo s pozitivnim sodelovanjem vseh narodovih sinov pri občeni narodnem delu.

Naša ideja je čista in jasna, dočim so naši dosedanji tovariši v opozicijskem bloku ostali — brez ideje. Oni so krenili na pot kompromisov, toda sodeč po vseh znakih, so sklenili sami začasen sporazum.

z edino namero: prevzel oblast in vedeti volitve,

na katerih bi se separatistične skupine znatno ojačale, da bi nato po volitvah mogle čvrše podčrtati svoje zahtevy. V družbi s temi skupinami in podprtih nepravde disidente liste, katerih nosilci so se izjavili za tako njegovo politiko, — tedaj je bilo jasno, da se v bodočnosti od takega delovanja ne more pričakovati nič dobrega.

Vendar je tudi po volitvah oni del stranke, ki mu je pred očmi stalno lebela sreča naroda in države, zastavil vse napore, da še nadalje ohraniti edinstvo stranke, nadejajoč se, da bo drugi del končno vendar uvidel vse strahovite posledice svojega delovanja za stranko in vso opasnost sodelovanja s separatističnimi političnimi skupinami. Razvijajoč svoje

delo med narodom in v skupščini in

preprečjuč, da bi tudi druge državotvorne stranke opustile politiko državnega edinstva potom sodelovanja in kompromisov s separatističnimi skupinami, se je naša stranka počela na novo jačati med narodom, ki je v njej zoper začel gledati zatočenico velike ideje narodnega edinstva.

Toda to ni trajalo dolgo. G. Davidović se ni zadovoljil z razumljivo in

čakovanjem. Pozivamo jih, da se skupno z nami borijo za skrajno zmago načel Demokratske stranke

ter poštenega in vdanega delovanja za blagor skupnosti, za napredok domovine, ki nam mora biti sveta nad vse vsak hip in vekomaj.

Bograd, dne 12. aprila 1924.

Dr. Aleksander Belić redni vseč. prof.; dr. Bogdan Gavrilović, rektor vsečišča; Valerijan Pribičević, arhimandrit in narodni poslanec; Večeslav Vildar, državni podstajnik in narodni poslanec; dr. Vlada Čorović, vsečiščki profesor in blivi poslanec v začasnom narodnem predstavništvu; dr. Gregor Žerjav, minister n. r. in blivi narodni poslanec; dr. Dragutin Radičić, državnik beografske občine; dr. Dušan Bošković, odvetnik in narodni poslanec; Dositelj Gjorić, sudsod in narodni poslanec; dr. Georgije Branković, odvetnik in narodni poslanec; dr. Edi Lukinčić, minister n. r., blivi predsednik narodne skupščine in narodni poslanec; dr. Ivan Paleček, odvetnik, blivi ban in minister; Jeremija Živanović, redni profesor višje pedagoške šole in blivi narodni poslanec; Josip Reisner, profesor in narodni poslanec; Joca Trifunović, učitelj in narodni poslanec; Juraj Demetrović, blivi namestnik in narodni poslanec; Mihovil Petrović, odvetnik in blivi okrožni načelnik; dr. Milutin Mažurančić, odvetnik in blivi narodni poslanec; Miša Kutuzović, ekonom in blivi narodni poslanec; dr. Prvoslav Grisogono, minister pravde in narodni poslanec; dr. Svetislav Popović, minister saobraćaja in narodni poslanec; Svetozar Pribičević, minister prospektov in narodni poslanec; dr. Srdjan Budisavljević, odvetnik in narodni poslanec; Sreten Vukosavljević, drž. podstajnik in narodni poslanec; Stevan Kalember, trgovec in narodni poslanec; dr. Hinko Krizman, minister trgovine in narodni poslanec.

Dr. Gregor Žerjav:

Državna fronta

V naši državi ne more priti do stvarnega in mirnega dela. Vedno so na poslu elementi, ki so interesirani na nadaljevanju nereda. Cele stranke žive od njega, so kakor močvirne rastline, ki morajo izginiti, čim je močvirje izsušeno.

Skupni trud teh elementov je, da se zapreči provedbi ustawe. Lahko so mišljena deljena o umestnosti ene ali druge njene točke. A podlaga za ureditev je že njo ustvarjena. Sele če se jo provede, je možno zidati naprej. Samouprave nam manjka; pogrešamo iniciative okrajev in oblasti, kjer bi premože pritožbo in želje dobile reden ventil. Ker ni še prevedena ustanova, zatem ureditev finančne uprave. V boju proti provedbi ustanove so zaposlene najboljše moči, ki bi bile ta čas tako krvavne potrebne za gospodarsko delo in izmenjevanje zakonov.

Temeljna ideja ustanove je garancija državnega in narodnega edinstva. Dr. Krek je bil centralist, čes, da več odločje sposobnost državnikov in uradnika, nego upravnih sistemov, ki je lahko dober, pa budi centralističen ali ne. Demokrati smo decentralisti z ozrom na mnogotore različnosti, ki jih komaj zoper vstajajoča naša prestolica zmagati ne more. Smo za samouprave in dekoncentracijo, ker se s tem več dobrih narodnih sil lahko zaposli v upravi, uporabi njih inicijativa in čut odgovornosti. Naša ustanova ni centralistična. Boj zoper njo ne gre zaradi centralizma, ki ga lahko povsem demontiramo z zakoni o ustroju uprave.

Boj zoper državo gre proti državnemu in narodnemu edinstvu, pa naj se imenuje federalizem ali avtonomizem. To stremljenje zadeva na naš neizprosen odpor. V tem vprašanju ni kompromisa. Državno edinstvo je res jure dicata. Zoper to soško ni priviza. Kdor tega ne vidi, si mora razbiti glavo na železnam oklepnu naše volje, da ničesar, ne storimo, kar bi moglo ogrožati obstoj države, olajšati njen razpad in roštevati centrifugalne elemente. V

zbrala tamkaj lepi in nelepi svet, hant je nižjo voljo, kakor pravi Nestroy. Ta Zvezda! Ona je ženica Ljubljanačom ter mladim in starem prizasta na srečo, saj nudi otrokom prikladno igrišče, cvetoča mladina se shaja v njenem krilu zlasti, kadar začira godba in celo matora starijih od tega, da si v prijetnem zelenju akacija osveži duha in se enkrat udeleži javnega življenja. Ta drevored je res krasota mestu, tako rekoč njegovo srečo. Skoro v četirikotu med nunsko cerkvijo in gledališčem (sedaj Filharmonijo), med dvorcem (sedaj vsečiščem) in kazinskim poslopjem se razprostira ob Kongresnem trgu.

Zvezdoljubi so prihajali z nasveti, kako naj bi se šetališče okrasilo. Profesor Anton Frank je predlagal, naj se postavi v Zvezdi velik obelisk, s katerim naj bi se združila naprava za opazovanje ljubljanskega poldnevnika (Vrhovec, Lj. Zv. 1894, 140). Edino zapuščeno kapucinov, vodnjak, ki so ga do vodovoda pridno s škafij oblegale krščenje in bližnjih ulic, so nameravali arhitektonično okrasiti (Vrh, Lj. Zv. 1898, 277). A niti ta niti oni načrti se ni uresničil. Zirovski kapelan Jernej Lenček, iskren ljubitelj bele Ljubljane, je v »Slov. Romanju«, koledarju za leto 1897., svetoval, »da bi se v zvezdoljubih razdelkih, tam, kjer zdaj rožnate gomil-

bil bila začetek konca, otovoritev vprašanja amputacije. Ce nismo Sloveni posebnih zaslug na storitvi svoje države, zdaj je čas, da se izkažemo vsaj kot njeni branitelji. Zato smo premagali vse osebne in druge pomislike in stopili skupaj z radikalni v fronto, ki ni le nacionalna, ampak državna fronta. Kakor se je v sestovnem konfliktu razdelila Evropa v dva jasna tabora in so tudi neodrejenci in oponenti morali pokazati barvo, tako kljedem tudi mi opravičeno: Kdor ni z nami, je proti nam!

Minister dr. P. Grisogono:

Z odprtimi kartami

Zaman se g. Davidović in oni del srbskih politikov, ki so na njegovi strani, barikadirajo za frazo: »Naš klub ne menja program». Program je baza in kadar se baza izpremeni, se izpremeni tudi program. Kdor potem še vedno zatrjuje, da je stal na istem programu, ta varu samega sebe in še druge.

Demokratska stranka trdi, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi edinstveni narod, in da zato ne more biti med nimi paktiranja kakor med tremi različnimi skupinami. Paktiranje med temi tremi grupami bi pomenilo, da se morajo prej grupirati zase Hrvati, posebno Srbi in posebno Slovenci. V tem slučaju pa nastopi pristranskih partij, razenčevanja in bojev, ki bi ogrožali sam obstanek naše države. Mesto tega pa predstavlja naredno edinstvo, da so Srbi in Hrvati v svetu ogromni večini jezikovno, plemensko in kulturno po polnom izenačeni in teritorialno tako premešani, da ni mogoče ločiti enih od drugih. Slovenci pa da so jih tako blizu, da se morajo smatrati kot nekako dialektično plemensko edinstvene jugoslovenske nacije.

To ideja demokratske stranke so hrvatski separatisti že od početka mrzili in proglesili za blasfemijo. Laž je, da je nastal odpor vsled slabega postopanja ali vsled napačnih metod. Te so mogle dati samo hrano in pomor, toda odpor je živel ed prej. Živel je v dobi zagrebškega veleizdajniškega procesa, živel je za časa ačentalja na Franca Ferdinandu, živel je ves čas vojne, ko je g. Radić preslavljal nelaki hrvatski meč, ki je porazil Srbijos. Živel je za časa verzajskih povojnih id., ko so frčali memordum, telegrami in plebisciti proti ustvaritve ene jugoslovenske države.

Niso to rekriminacije, niti me ne vedi malenkostna želja, da bi komu kaj očital. To je bilo pri gospodu Radiću, kakor pri gospodu Franku in gospodu Šarkotu — ne ozirje se na vse nujne in razlike — državna ideja, ki se je načajala v estremu nasproju z idejo ustvaritve edinstvene države Srbov, Hrvatov in Slovencev. To je partikularistična ideja hrvatske nacije in države,

Kadar pridejo diametralno nasprotojujoče si ideje v spopad, ni in ne sme biti med njimi nobenega kompromisa. Ako bi bila po kateremkoli primeru ustvarjena triastična Hrvatska in Francija Ferdinandova, bi se mi unitec nikdar ne pamirli z njo, marveč bi nadaljevali svoj boj, da ji poročimo in da na njenih ruševinah zgradimo državo vsega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, nene je jugoslovenske.

Do triatljetne Hrvatske ni prišlo. Zmara je konceptija unitaristične nacionalne države, toda ena druga ideja radi mnogih pogrešk in kolebanja v Beogradu še popolnoma reshevača, da je za vedno potreben. Tudi po petih letih državnega edinstvenega življenja izgleda, da ta ideja lahko dviga glavo in misli, da doseže rezultat.

V Beogradu se niti uvidevnejši ljuje ne zavedajo, da gre tu za revaršo. Oni misijo celo na neki kompromis in ne razumejo, da znači v

luc stoje, začeli spominki za deželo zaslužnih mož postavljati, kar bi bilo dejali v slavo, mesta pa tudi v zimskem času poseben in obstoječ kinč ljubljenega drevoreda. Lemeč je zamislil nekako slovensko Valhalo v Zvezdenu režnju. Divna ideja! Zal, da se ni izpolnila. Zvezda ni imela prostora niti za Prešernovo. Dne 19. marca 1870. so s sumčem pol civilno pol vojaško slavnostjo odkriti sredi Zvezde spomenik namesto njenemu očetu Radeckemu, ki mu je Prešeren o njevi 25-letnici zunanjana zlotil znameniti krasni slavoslov — Radeckemu, dnes so nekateri veljavni moži oporekali in so celo »Novice« dne 5. jan. 1870. piseli, da ta spomenik »v sredo zvezdnega drevoča nikakor ne more priti«.

Umetnost bi bilo, da bi se napisala o sto letnici zgodovina Zvezde, seveda ne zvezena samo iz suhopernih navešč, kdaj so se nadomestile akacije z divjimi konstanti, kako so uspevale o raznih dohodih evtene grelice ob njenih belih posutih stozah. Koliko so stale zelenje ograjene med kamenitimi stebriči, ki jo obremenjuje in klopi ob potih, kdaj se je dvignila na razdeljek proti Karini glorijeti za glasbene koncerte in na južnopadnem koncu vremenska opazovalnica, kakšna je bila njen prvotna razsvetljava, kdaj je šinila v Zvezdu plinska in kdaj električna luč — ne, napisala naj bi se zgodovina Zvezdjanov — starih ljubljanskih rogov, ki so zahajali v Zvezdo in se sru-

vseh osnovnih idejah, ki tvorijo rezon države, kompromis — katastrofa.

Neuvidevnejši — in teh je večina — mamojo sebe in druge, da ni niti kompromisa, češ, »da vztrajajo na svojem programu«. Da, ali tudi Radićevi vztrajajo na svojem programu. Ako hočeš vi en narod, hočeš oni tri narodi. Ako hočeš vi eno državo, hočeš eni federacijo. Ako hočeš vi, da je Južna Srbija raša, zahtevajo oni za Macedonijo avtonomijo.

In potem, volitve! Ako gre v volitve blok, v katerem je najjačji Radić, potem je jasno, da bo moral imeti koriščen on; kajti čema bi šel steč na volitve in p-črpal v'ado. Ni jih vodi? A ne samo Radić: Z istim namenom gredo v volitve tudi gospod Korošec in drugi. Vsi, da se cajačajo.

Vzmemimo, da se okrepijo nekoliko tudi demokrati. Eno je jasno: Da se oni ne bodo okreplili na račun zavezničev (radičevec, spahovec, klerikalcev), ampak na račun radikalov.

Radikalni imajo enak državnepravni program: Javor dosedanja demokrata stranča program, ki je bil v glavnem estvaren v Vidovdanski ustanvi. To znači, da ne bi volitve oslabile del ustanovitve pravne mese in p-dprle nesprotnike te ustanove; z drugimi besedami, da se okrepi ideja revizije in to redilalne revizije, ki se ne bo zadovoljila z lastnjimi zavezniki konferenc (ime »Južnoslavijev, večja administrativna dekoncentracija«, amna) bo morala računati s partizanskimi plemenskimi zavzetimi federalistično bloku (Radić, Spaho, Korošec), ki bo imela, ako poraste

samo za 20 odstotkov, gotovo polevico poslavcev.

Ako je gospod Davidović krenil na to pot, ni računal s tem, da bi se pozneje, ko se pokaže sporazum s pojačenim federalističnim blokom kot nemogoč, vrnil v koalicijo s oslabljenimi radikalci. Torej je odvisno razdeliti s tem, da bo moral demokrata stranka revidirati svoj program v svoji temeljni ideji, samo da more podaljšati svoj divji zakon s federalističnim blokom.

Politična 'orba je zato tu, da se krešejo programi in da stranke tekmujejo, toda jaz smatram, da je potrebno in dolžnost naše javnosti, da pritiska na to in forsira, da gredo stranke in politiki pred narod z odprtimi kartami. Ali hoče gospod Davidović, da revidira ustanovo in to v kaki smeri in v kakih mejah? Ali je gospod Davidović poprej, predno je šel v zaveznško kolaboracijo z radičeveci, da jih predpre na volitvah razčistil z njimi vprašanje ali so se oni odrekli svojemu programu, ki zahteva federacijo treh narodov in avtonomijo Macedonije? Ali ima garancije, da bodo prepustili eni, ali pa je pravljjen prepustili en? Ali pa da brez enega in drugega prevzema nase riziko, da jih pomara do okrepitev pri volitvah prepustajoč bodočnost sreči in slučaju?

To so vprašanja, ki jih mera javnost predvsem staviti na g. Davidovića in zahtevati na nje kateroroden in Jasen odgovor. Nobene lepe besede in pravljjeni prepustili en? Ali pa da brez enega in drugega prevzema nase riziko, da jih pomara do okrepitev pri volitvah prepustajoč bodočnost sreči in slučaju?

Kulturni pregled

Tiskovna zadruga v Ljubljani

Knjigovodni program Tiskovne zadruge za leto 1924. Enako aglina kot v prejšnjih letih je ostala Tiskovna zadruga tudi letos. Občni zbor, ki se je pred kratkim vrnil, je podal pregled o dosedjanju delovanja in o budžetih naštrelih. Iz njega posnemamo, da je od 1919. pa do 1923. izdala Tiskovna zadruga 102 knjige in brošuri v okroglo 300.000 izvodih ter 7 letnikov »Ljubljanskega Zvonca«. Nene publikacije so odlikujejo po tem, da so strogo izbrane ter pričakajo le na boljšo domačo in svetovno književnost. Knjige se izdajajo po določenem programu, ki pa je tako raznovrsten ter razdeljen na posamezne zbirke. Nenaročeni ročkopi so večinoma odštevajo. Od izdanih knjig jih je nad polovico prodanih (154 tisoč). Prodaja se je v zadnjem času zmanjšala, ker čitalci slov nimajo denarja, premožni pa se za knjige ne zanimajo. Tudi se je književna prodejstva Slovenskem zelo pomorila. Lani je izšlo nad 180 slov, knjig in brošur. V tem oporužalstvu bi bilo veliko število javnih hudoških knjižnic, katerih je vse premalo, dasi jih večji kraj že imajo. Na Českem je bilo lani nad 6000 hudoških knjižnic. Pri nas komaj 100. Klub vsem neprilkam hoče T. z. krepko nadaljevati svoj program.

Leta je dosedaj izdala že 11 knjig in brošur, izda jih pa se 15.

Med že izdanimi omenjam Podlimbarsko zbirko zbranih spisov I. zv., ki ga je predelil dr. J. Šlebinger. Pisatelj Gospod na Franji je za to izdalo dobil dosteni literarni spomenik. Njegovo ime se bo s prihodnimi, od katerih drugi izdaje že letos, še bolj razširilo med nami. V zbirki »Oders« sta izšli Ljubljanski drami »Žurnova Mitka« in »Veselj dan« ali Matiček se ženi, ki boš dobro skutili soli in gledodrom. V Previdni knjižnici je izdal predvod svetovno znanega Foržatovorega romana »Svetni«, ki bodo klerikalizem in posvetno politiko drahovščine, pa vabi nazaj k pravemu krščanstvu. V snopkih je začel izhajati priljublen »Senečevic« roman »Potop«, ki je okrašen z ilustracijami in tudi nadaljevanje romana »Z ognjem in mečem«. Izhal je celo letos. V zbirki »Prosveti in zabavi« so kot peti snopki izšle Zeyerjeve Tri legende o razpelju, prave umetnine iz češkega slovstva. — Od izvirnih pisateljev je zastopan znani naš romanopisec Ivo Šorli. Za Veliko noč je izšel njegov najnovnejši roman Zadnji val, čigar dejanje se godi v Rogaški Slapini, in ki bo gotovo našel priznanje med čitalci. Za stolnico rojstva velikega skladatelja Prodane neveste je izdala Tiskovna zadruga tako lep spominski spis o Smetani. — Do sedaj so letos izšli že tudi številne zvezki raznih zagonov in odredb. Za te letosnjake publikacije pričajo, da je Tiskovna zadruga naša najoddilčnejša literarna zavod. Se bolj nas v tem utrdi nadaljnji program, ki se bo izvedel v prihodnjih mesecih do konca leta.

Tik pred izdajo se nabaja peti zvezek Tavčarjevih zbranih spisov, ki prinese veliki zgodovinski roman Iza Kongresa. Dr. Ivan Prijatelj mu je prideljal obširne opombe, ki bodo zlasti Ljubljancem zanimali zaradi spominov na razne ljubljanske rodbine iz pretekle dobe. V tisku je tudi, kot je omenjeno, drugi zvezek Podlimbarskega zbranil spisov, v katerem bo objavljena Potresna povest. Do konca leta se izde IV. zvezek Jurčičevih zbranih spisov. Celo vrsto slovenskih romanov in povesti izde v ponatis ali novi izdaji v zbirki »Prosveti in zabavi«. Kersnikova romana Cyclamen in Agitator, Budalova novela Križev pot Petra Kupljenika, Govekarjev roman V krv, Zbaničeve Zrtve, Grošljevi Astronomski posmekti. Poleg tega previdi: Puškinova Kapelanova hči, Hearnova Japončka in Jakobsenove Novele. Večina zvezkov je v tisku, oziroma že dotiskana. Te knjige so predvsem namenjene za ljudske knjižnice, katerim zelo primanjkuje knjig. Na našem književnem trgu je danes komaj 300 knjig, ki jih lahko uvrstimo v ljudske knjižnice.

V Previdni knjižnici, ki naj pričaka le velika dela iz svetovne književnosti, izide Flaubertov zgodovinski roman Salomon in po možnosti Zbirka čeških novel, ki jih je za Tiskovno zadrugo nabral Ferdo Kozak.

V jeseni izdeta tudi dve mladinski knjigi, od katerih je ena VI. Levstika.

Najnovejše knjige

Sorli: ZADNJI VAL. Roman.

Broš. 42.—, vez. 48.—, pošt. 1.50.

Zeyer: TRI LEGENDE O RAZPELU.

Vez. 20.—, pošt. 1.—.

Dr. Prešern: FRANCOSKO - SLOVENSKI SILOVAR.

Vez. 70.—, pošt. 2.—.

Somšek A. M.: IZBRANI STISI ZA MIADINO.

Vez. 56.—, pošt. 3.50.

Račič: BELOKRANJSKE OTROSKE PFSMI.

Vez. 8.—, pošt. 1.—.

Pavlič: LJUBEZEN IN SOVRASTVO.

Vez. 92.—, pošt. 4.—.

May: SLOV MEDVEDJEVLOVCA.

Broš. 15.—.

Tolstoi: KREUTZERJEVA SONATA.

Broš. 14.—, vez. 20.—, pošt. 1.—.

Sopotkis: ANTIGONE.

Broš. 9.—, vez. 14.—, pošt. 1.—.

RUSKA PRAVLJICA o Ivanu careviču.

zar pite in sivem volku.

Broš. 15.—.

Vse navedene knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

L. Podlipšec.

Končno naj še omenimo, da je tudi Moliere Jugoslavije I. zvezek v novi polnoma predelan izdaji gotov in izide še to poteri.

Za naš skromne razmere in za malo število slovenskih citatov je jo program skoro neizvedljiv. Ce ga Tiskovna zadruga izvede, potem bo tudi letos no samo obdržala svoj sloves, marveč ga še izdatno utrdila in pomnožila.

Publikacije zagrebške akademije

(Historično-filološki in filozofsко-juridični oddelek.)

Izšlo so publikacije Akademije v Zagrebu za leto 1923. Iz Letopisa posnetamo, da sta za nova prava člana Akademije bila izvoljena prof. filozofija v Zagrebu A. Bazalj in arhitekt Ciril Iveković, profesor tehnike (v oddelku za umetnost). Za dopisnike člane so bili izvoljeni: v zgodovinsko-filozofskem oddelku beograška profesorja Ljuba Stojanovića in A. Belić, v oddelku za umetnost Janko Barbić, v zgodovinskem oddelku dr. Božidar Širola. Vsi ti novi člani Akademije so v Letopisu dobili kratke življepisne in orise svojega znanstvenega ali umetnostnega dela. Razen tega je v Letopisu še nekaj manjših razprav: Matetični risi življenja in delovanja velikega lingvista Daničića (ob 40letnici njegove smrti); dr. Božidar Širola, uradnik zagrebske vseučiliščne knjižnice, opisuje rokopis svezen ruskih dram iz 18. stoletja, ki so deloma bile nezname (rokopis je v zagrebski univerzi, biblioteki); bibliotekar te knjižnice dr. Fancey pričuje nekaj korespondence z Lj. Gajem itd. — V »Radius« (knj. 227) nas posebno zanimala izjava prof. A. Mušiča: Modri in morali u slovenskem jeziku. Mušič je za svojo Muzej predstavil nekaj slov, starejših (protest.) literature in Strekljeve narodne pesmi. Slovenci mešajo glagola moč in morali v pomenu dežere. Glagol morati se za srbo-ljubljansko da potrdi sele v 16. stoletju, a dežere se nahaja sele v 18. stoletju, v slovenščini se pojavlja prej. Morati je torej primeroma mladi glagol; pričaja nedvomno iz sedanjih oblik glagola moč, morem, morem, in sicer pod vplivom glagola imati (imam), ki se rabi tudi v posmehu. Z obširnimi izvajanjimi kaže profesor Mušič, kako je glagol »morem« dobiti pomen »moram«. — Vlado Dolrat razkriva izvor Belostenčeve latinsko-ilijske slovarje, prof. Kostrenič

Nekaj reprezentantov našega dela

Dr. Gregor Žerjav

Engelbert Gangl

Starosta jugoslovenskega Sokolstva.

Na čelu jugoslovenskega Sokolstva stoji danes brat Engelbert Gangl, ki mu je bilo poverjeno to zaupno mesto na letosnjem glavnem skupščini. In če je kdo vreden tukemu zaupanja, tedaj ga zasluži baš brat Gangl po vsej pravici. Po naravi idealen in plenilen se je z dušo in s srcem oklebil vzvijene sokolske ideje, ki mu je postala njegov življenski smotter. Kristalno čist njegov znacij, neumorna delavnost, ki jo razvija v svojem poklicu in vseposod, kamor ga kliče delo, nesebična požrtvovalnost in velika energija, pravičnost in resnica, ki ga spreminja na vseh potih njegovega delavnega življenja, so vrline, ki jih je v njem spoznalo Sokolstvo ter mu zaradi tega poverilo vodilno mesto v sokolski organizaciji.

Bratstvo, enakost in svoboda so vodilna načela brata Gangla pri njegovem delu, zato je vedno in povsed Sokol, neizprosen v izpolnjevanju sokolskih in službenih dolžnosti. To je visoko dvignilo spoštovanje brata staroste v vseh sokolskih vrstah.

Plemenita razdvojenost — plod političnih razprtij — je deloma zanesla razkol tudi v naše sokolske vrste in odcepila del Sokolstva od ujedinjene jugoslovenske sokolske rodbine, zato ni baš

v slovenski moderni poziciji. Njegov vpliv na razvoj slovenske duševnosti v zadnjem četrstoletju je ogromen. On je

Rojen je 14. novembra 1882. v Ložu kot sin okrajnega sodnika Gregorja Žerjava. Po očetovi smrti se je mati z deco preselila v Ljubljano. Tu je sin študiral gimnazijo in maturiral 1901., potem absoluiral pravo ipromoviral na Dunaju, ter se posvetil nato odvetniškemu poklicu. Kot student je spoznal vse težave studija v tujini, ob pčilih podporah. Vedno hrani v srcu globoko sinovsko hvaležnost materi, ki si je zanj utrgavala.

Že rano je bil prvak med tovariši, deloval je v dijaških organizacijah in društvenih, zlasti v dunajski «Sloveniji». Stal je med prvimi prevratniki naše omladine, ko je češki realizem in humanizem postal vzor naši mladi generaciji. Žerjav je prvak narodno-radikalne struje, ki ostane zgodovinski pokret za oblikovanje misijenja naše generacije in bistven do vojne. Je med glavnimi ustanovitelji »Omladine« in organizator — obenem s tovariši sošišenjenci — tako zvanega »podrobnega pozitivnega« delovanja dijaštva, ki je takrat ustanovilo vrsto javnih knjižnic, med njimi Simon Gregorčičev v Ljubljani, ter poskrbelo za nešteto izobraževalnih predavanj. Bil pa je tudi nosilec podrobnega dela v Ciril Metodovi družbi in v obmejnem delu, v Sokolstvu in za jugoslovenski pokret. Ko se je ob kronanju Petra I. v Beogradu 1904. vršil I. kongres jugoslovenskih akademikov, mu je Žerjav predsedoval. Pozneje je prišla podrobna politična organizacija, osvezenje strankinega dela, velik razmah agitacije. Sledili so nesteti sestanki, zbori — zavel je svež duh. »Notranjec« je bil le teden, toda vplival je bolj kot drugi dnevniki. Volutive so pokazale nepriskakovani porast naših glasov, c. kr. klerikali so kar zatutili, pa tudi drugod je bilo malo razumevanja za dolžnosti našega naprednega človeka. Sam je nosil dr. Žerjav ogromno breme. Ko je radi raznih nasprotstev brez potrebe bil pognan v prospasti velik zavod, ki se je za svoj prospeli imel zahvaliti mlademu idealistu, ga je vse napadal in obsojalo, najbolj takrat, ko ga je stisnila opasna zavratna bolezna. Moral jo je izlečiti na jugu. S svojo nezlomljivo energijo je zmagal vse te težave. V Gorici in Trstu je zopet med prvimi. V krožku »Vede« je dajal dragocenih pobud. Zurnalistika, politika, organizacija, to je njegov element, njegovo toršte, z ednim ciljem: Iz naroda za narod. Temu staremu geslu svoje mladosti je dr. Žerjav nespremenljivo zvest.

Vojna pomeni za njegovo energijo novo breme. Takoj izpočetka ga vtaknejo v tržaško jedo Gesuiti, potem pride na ljubljanski Grad, v Šentpetersko vojašnico, grozi mu nahtušje. Ker ni dokazov, ga rabili izpuste, toda bolnika pošljijo k vojakom, pozneje ga internirajo v Gimnemu, do občne amnestije.

Ko prične zopet parlamentarna doba, že najdemo dr. Žerjava na Dunaju, kjer je neumorni dejanski politični tajnik Jugoslovenskega kluba, v resnici pa še slovenske masfije, vedno v stikih s češko. Breštitevski memorandum je njegovo delo, tudi radikalno tolmačenje Majke deklaracije. Nepoimljivega dela pa storil masfija deloma z vednostjo, se mnogo več pa brez vednosti klubu. Odličen sodelnik je dr. Žerjav pri sklenitvi jugoslovensko-češko-poljske trovezze, odlično sodeluje na zagrebški resoluciji in ustavoviti Narodnega Vijeća ter Narodnega Svetu v Ljubljani. Ob preverati odide v Ženevo, potem sodeluje v Beogradu pri 28članskih deputacijah Vijeća, pri temeljni adresi 1. decembra. Le kdor je vse to sam gledal, more oceniti, koliko duševnega dela in lisičnega napora je porabilen v delovanju, tako na kratko opisanem. Pozneje sledi delo v podpredsedništvu in predsedništvu deželne vlade, zlasti v borbi za Koroško (žal, da ni on vodil plebiscita), v Beogradu v parlamentu, v ministrskem svetu, na dvoru in na tolkino drugih važnih mestih. Danes je sredi dela kakor vedno, in vedno z enako napeto delavnostjo in z žrtvovanjem samega sebe. Na napade se ne ozira. Evo, sedanje življeno delovanje stranke zopet nosi njegov počet. Tudi nasprotniki to vedo, zato ne štedijo z napadi, ki navedno presegajo vsi v politični berbi dovoljene meje. Pogoditi ga ti napadi ne morejo, niti podzgati. Mirno, samozavestno in vztrajno hodi dr. Žerjav svojo pot preprizanega demokrata, ki je sebe žrtvaval svojim idealom in jih boče uresničiti.

Oton Župančič

Rodil se je 1. 1878. v Beli Krajini. Študiral je v Novem mestu, Ljubljani in na Dunaju. Mnogo je potoval. Že pred vojno je prišel k vodstvu slovenskega gledališča v Ljubljani. Danes je dramaturg slovenske drame.

V našem slovstvu je nastopil Župančič vzdorenod z ostalo reprezentativno trojico slovenske moderne, s Cankarjem, Kettejem in Murnom. Sprva je pisal pesmi za otroke po belokranjskih narodnih motivih. Tudi ostala njegova poezija iz te dobe se giblje v okviru narodne pesmi. Francoski vplivi so kumovali. »Časi opojnosti« (l. 1898.), ki je Župančičev uvrstila med dekadente. S »Čašo« je Župančič popolnoma preustrelil obliko slovenske umetne pesmi. A doba »dekadentnega« pesništva je pri Župančiču kratka; že v »Pisanicah« (l. 1900.) za otroke se pokaže zdrava nota preprostosti, ki pa buhne na dan šele v prihodnji knjigi »Čez plan«, evangeliju moči in zanosa mladine. Župančič je razgibal duhove, postal je glasnik novega življenja, zdravega in krepkega.

Po revolucioni duhov z zbirko »Čez plan«, začne pesnik pripravljati slitec svojih filozofskih pogledov na življenje v sebi in okoli sebe. Leta 1908. izide »Samogovor« z znamenito »Dumom«, pesmijo vseh Župančičevih pesmi. Med vojno se Župančič obrne k mladinski poeziji, napiše »Sto ugank« in »Ciciban«, knjige, polne melodike in klipe srečnosti, modrosti in preprostosti. Ostala poezija pa se mu medtem razrašča »V zarje Videve«, katerim sledi kmalu izbor iz vseh zbirk »Mlada pot«. Satiričen epos »Jerfa« ostane nedovršen. Po letu 1918. zamikajo Župančičevi motivi s kvarnerškega območja. Sem spadajo stvaritve: S Primorja, Kapitan Božo, Na molu, Že kmalu po zbirki »Čez plan« je pesnika zanimala Izvirna dramatika. Dobila je tedaj izraza v delcu »Noč na verne duše«. Leta 1922. objavlja Župančič v »Zvonu« fragment iz »Nenapisane komedije«, nato pa se loti velike petdejanske tragedije s prilogom »Veronika Desenska«, katero dovrši v Dalmaciji leta 1924.

Župančič je najmaikantnejša osebnost

razorjal mladine in jo posejal s plodnimi semeni svetovanjanstva.

Poleg izvirnih del imamo od Župančiča celo vrsto vzornih prevodov iz velikih literatur. Že v mladih letih prevede pesnik »Julija Cesarja« in »Beneškega trgovca« od Shakespeareja. Po svetovni vojni sledi tem prevedoma še prestave dram: Macbeth, Othello, Komedija zmesnjav, Sen kresne noči, Kar hocete. Prevajal pa je tudi druge Angleže: Dickensa (Oliver Twist), Chesterton (Certeck), Galsworthya (Borba), Shawa (Androklus in lev, Cezar in Kleopatra); Françoze: Flauberta (Troje povesti), Anatola Francea (Kuhinja pri kraljici Gospi Noči), Rostanda (Cyrano de Bergerac) itd. Iz Dantejeve »Divine Comedies« je prelill v slovenščino par spevov.

Leta 1914. je bil Župančič urednik »Slovana«. Štiri leta pozneje pa je urejal Ljubljanski Zvon. Toda uredniško delo mu ni posebno prijalo. Svoje pravno torisce je našel še v gledališču kot dramaturg. Slovenska drama pričakuje od Župančiča se marsikaj, poleg drugega ne na zadnjem mestu prepotrebo delo o našem oderskem jeziku.

Dr. Fran Kidrič
Rector Lubljanske univerze.

prijetno biti na vodilnem mestu. Brat starost je dobro zaveda tega dejstva, zato si je nadel za prvo in sveto nalogo zopet združiti in ujediniti vse jugoslovenske sokolske vrste v enoto in ujedinjeno zvezo. Upajmo, da se mu pri njegovi vzvratnosti in resni volji posreči tudi ta težavna naloga. Tedaj se uresniči njegov poziv, ki ga je izrekel ob svoji petdesetletnici: »Služimo vsi z ljubezni in z delom velikim nalogam Sokolstva, da se z njim dvigne do silnih višav slava in moč domovine!«

Oton Župančič
Rodil se je 1. 1878. v Beli Krajini. Študiral je v Novem mestu, Ljubljani in na Dunaju. Mnogo je potoval. Že pred vojno je prišel k vodstvu slovenskega gledališča v Ljubljani. Danes je dramaturg slovenske drame.

V našem slovstvu je nastopil Župančič vzdorenod z ostalo reprezentativno trojico slovenske moderne, s Cankarjem, Kettejem in Murnom. Sprva je pisal pesmi za otroke po belokranjskih narodnih motivih. Tudi ostala njegova poezija iz te dobe se giblje v okviru narodne pesmi. Francoski vplivi so kumovali. »Časi opojnosti« (l. 1898.), ki je Župančičev uvrstila med dekadente. S »Čašo« je Župančič popolnoma preustrelil obliko slovenske umetne pesmi. A doba »dekadentnega« pesništva je pri Župančiču kratka; že v »Pisanicah« (l. 1900.) za otroke se pokaže zdrava nota preprostosti, ki pa buhne na dan šele v prihodnji knjigi »Čez plan«, evangeliju moči in zanosa mladine. Župančič je razgibal duhove, postal je glasnik novega življenja, zdravega in krepkega.

Po revolucioni duhov z zbirko »Čez plan«, začne pesnik pripravljati slitec svojih filozofskih pogledov na življenje v sebi in okoli sebe. Leta 1908. izide »Samogovor« z znamenito »Dumom«, pesmijo vseh Župančičevih pesmi. Med vojno se Župančič obrne k mladinski poeziji, napiše »Sto ugank« in »Ciciban«, knjige, polne melodike in klipe srečnosti, modrosti in preprostosti. Ostala poezija pa se mu medtem razrašča »V zarje Videve«, katerim sledi kmalu izbor iz vseh zbirk »Mlada pot«. Satiričen epos »Jerfa« ostane nedovršen. Po letu 1918. zamikajo Župančičevi motivi s kvarnerškega območja. Sem spadajo stvaritve: S Primorja, Kapitan Božo, Na molu, Že kmalu po zbirki »Čez plan« je pesnika zanimala Izvirna dramatika. Dobila je tedaj izraza v delcu »Noč na verne duše«. Leta 1922. objavlja Župančič v »Zvonu« fragment iz »Nenapisane komedije«, nato pa se loti velike petdejanske tragedije s prilogom »Veronika Desenska«, katero dovrši v Dalmaciji leta 1924.

Župančič je najmaikantnejša osebnost

Ivan Rebek

Organizator slovenskega obrtništva.

Med najizrazitejše osebe pridobitnega sloja v lokalni zgodovini mesta Celje zadnjih 30 let snemo šteli g. Ivana Rebka. Njegova osebnost sega globoko v gospodarsko, obrambno in kulturno delo za razvoj slovenskega naroda.

Ivan Rebek se je rodil 14. oktobra leta 1853. v Kamniku na Primorskem. Po dovršeni dvorazredni ljudski šoli se je podal brez znanja nemškega jezika kot mlad ključavnčarski vajenec v svet. Delal je v Graču, na Dunaju in v Inostrostu, dokler se ni povrnil z nepokvarjenim slovenskim srcem v Ljubljano. Njegovi društveni tovariši iz takratne dobe so: g. Avg. Zabkar, komercijalni vodja Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani, g. tovarnar Jakob Kopač, g. hotelir Jos. Tratnik in oče g. Ivana Bonača, vsi oddišni predstavitelji slovenskega gospodarstva.

Po zaslugu rajnega dr. Dečka se je naselil g. Rebek kot mlad ključavnčarski mojster v Celju. Otvoriti je moral sprva neznačno delavnico na Bregu, ker mu nemški občinski svet celjski ni dovolil izvrševati njegove obrti v mestu. Možje klenega kova in neupogljivega narodnega prepiranja ta Šikanja ni ukonila, nasprotojno vzbudila je v njem še več odporne sile in delavnosti. Z rediko podjetnostjo in skrbnimi gospodarstvom se je iz majhne ključavnčarske delavnice razvila do danes solidna tovarna, ki zapošljuje do 50 delavcev. Podjetje je raslo sproti, da je 10 let pozneje bilo zaposlelo že 150 delavcev.

Specjalne tvorbe podjetja so bile železne konstrukcije, ki so še daleč po svetu: v Rusijo, Egipat, Italijo, po vsej Avstro-ogrski, v balkanske države itd. Tudi od ljudljanske opere je Zabkarjevo delo.

Danes je gosp. Zabkar kot blizu sedemdesetletnik čvrst in delav en predsednik podjetja, kateremu je dal glavno osnovo velikega industrijskega stila. Njegovo odlikovanje z redom sv. Save izpričuje veliko priznanje življenskih borbi, kronani s cvetočimi uspehi.

P. Hugolin Sattner

V svoji samotni celici me sprejme starosta slovenskih sodobnih skladateljev. Častitljivi mojster me ljubezni vpraša po namenu mojega posesta; ko mu ga obrazložim, se dolgo skromno branji in se še ponovni prošnji odzove s podatki iz svojega življenja in delovanja.

Rodil se je 29. novembra 1851 v Kandiji pri Novem mestu. Že v prvih gimnazijskih letih se je učil klavirja, violine in petja in se resno pečal z glasbo. L. 1867. je vstopil v frančiškanski samostan; maturiral je v Gorici, v Ljubljani pa je dokončal bogoslovne študije. Od l. 1874. do 1890. je bil v Novem mestu kot organist in učitelj petja, od l. 1890. dalje pa vodi v Ljubljani frančiškanski cerkveni zbor, ki ga je tako dignil, da je danes gotovo najboljši cerkveni zbor pri nas. Njegove zasluge na tem polju so splošno priznane. Posebnih glasbeno-strokovnih šol ni obiskoval; vse svoje tozadne globoke znanje si je prislušal kot autodidakt z njemu lastno neumorno vtrajnostjo. Ko je bil star že 54 let, se je v mladenički podvetnosti podvrgel kontrapunktičnim studijam pri ravnatelju M. Hubadu, s čimer je dozorel plod njegove kompozitorične delovanja. Od takrat datirajo njegova velika dela: Jeftejeva prisega (1910) in V peplenčni noči (1921). — razven Assumptia — vst na Gregorčičeve pesnitve. Poleg teh velikih del je izdal še mnogo nabožnih in posvotnih pesmi za soli in zbor.

Ivan Rebek se je pa tudi od vsega početka udeleževal vsega javnega pokreta, vse svoje moči je posvetil organiziranju obrtniškega stanu. Bil je in je še vedno sotrudnik vseh narodnih in kulturnih društev v Celju, osnoval je Celjsko pevsko društvo, Delavsko podporno društvo, Stavbeno zadrugo Lastni dom, Trgovsko obrtno kreditno zadrugo, marljivo se je zanimal od vsega početka kot predsednik za Občeslovensko obrtno društvo in Kovinsko zadrugo, visok ugled uživa kot član Trgovskoobrnbne zborovice in je soustanovitelj drž. obrtne banke v Beogradu. Naravno je, da deluje nadaljnje v vseh važnejših lokalnih korporacijah in gospodarskih zavodih.

Po prepirjanju je Ivan Rebek iskren in agilen pristaš demokratske stranke. Bil je svoj čas resen protikandidat Marklhu pri volitvah v državni zbor, opetovan je kandidiral pri deželnozborovih volitvah proti Lenku, ni se ustraili truda in žrtv na raznih volitvah po vojni, izvršil je vsako nalogu, katero mu je načolila stanovska, narodna in strankarska duha.

Magnificus Kidrič je rojek zelenega Štajerja, v preprosti Ratanski vasi elatinškega

liko delo! Kasneje se ne bom več lotil večjih oblik; morda bom se tupertam kakšno zapel za naš cerkevni zbor!»

Nato mi v mladenički živahnosti očeta spored svojega delovanja na francoskem koru ki mi ognjevitve razklada partituro svojega ljubljence skladatelja Rheinbergerja.

Ker se je že zdavnaj oglasil zvonec k obedu, se nerad poslovim od spoštovanega mojstra, ki mi smehlja veli: «Ne mudim se rad dolgo pri obedu; hitro jelo, hitro delo!»

Luš.

Anton Danilo

Starosta slovenskih igralcev. Ne le po svoji starosti, nego tudi po najdaljši aktivnosti v službi slovenske Talija. Rojen 15. julija 1858 v Ljubljani, se je niti dvajsetletni mladič pridržil prvim slovenskim diletanatom igralecem, iz gole ljubezni za gledališče in iz čistega navdušenja za slovensko kulturo. Igral je dolga leta brez vsakršne plače ali za skromno nagrado že v pogorelem deželnem gledališču na Kongresnem trgu, na prostoru današnjega poslopnega Filharmonije. Tam je igral prve ljubljanske in junaške uloge. Po požaru se je preselil naše gledališče v Čitalniško dvorano v Ščenburgovi ulici in končno v novo dejelno gledališče tik muzeja. Po prevratu se je drama stalno naseila v novem gledališču Kranjske hramnice na Erjavčevi cesti.

Ves čas, okoli 46 let je stal Danilo v vrsti prvih naiboljih in najproduktivnejših slovenskih igralcev. Tekom svoje aktivnosti je igral neštivilno ulog vseh strok ter je zlasti v karakternih, modernih in narodnih ulogah dosegel marsikat resnično umetniški uspeh. Za Ign. Boršnikom je Danilo vsekakor igralec največje mnogostranosti. Opetovano je pripredil dramatična gostovanja križem Slovenije in Jugoslavije ter je popularen, kakor ni bil še noben slovenski igralec. Med vojno je vodil v Mestnem domu lastno Malo gledališče, je izdajal list »Theater« in napisal nekaj izrie in gledaliških zahavnikov. Bil je predsednik Udrženja slovenskih igralcev ter za svoje kulturne zasluge odlikovan z redom sv. Save.

Odljena igralka je tudi njegova žena Avgusta, zdaj v Ameriki, in igralki sta njegovi hčeri Vera in Mira. Danilo je rojen igralec, naraven talent, ki se je z lastno marljivostjo in vzgledno ambicijo dvignil do umetnosti. Baš v poslednji izvirni novosti, v Jelenovi drami »Dom« je to dan s »Tonejem« ustvaril ulogo, ki dokazuje, da je Danilo po ustvarjanju še vedno mlad vzlje svojim 66 letom.

Ribard Jakopič

rojen leta 1869. v Ljubljani kot sin meščanske rodbine, je bil namenjen studiju. Na ljubljanski realki, ki jo je obiskoval, je takrat poučeval risanje Franjo Globočnik, ki pa ni opazil v mlademu študentu izrednih slikarskih sposobnosti. Dasi se je Jakopič že v mladosti pečal z risanjem, so mu starši še po težki bolezni dovolili nastopiti pot do umetniškega poklicja. Ker takrat ni bilo primernega učitelja v Ljubljani, se je sam izobraževal in poselil v ta menin Duraj. Od tod se je preselil v Monakovo, kjer se je sprajatejil z malo starejšim Ferdinandom Vesselom. Obiskoval je akademijo in pozneje novestanovljeno Ažbetovo šolo, v katero so prizneje zahajali vsi pomembnejši slovenski slikarji.

Jakopičev študij v Monakovem pada v čas občega umetniškega nastajanja. Monakovsko slikarstvo je tedaj kultiviralo virtuzno risbo in deloma probleme barve in luči. Francoski evangelij pa je pridigoval proti naravo, svobodno luč in pristnost podprtju. Slike namene je imel Jakopič, ki je hidil zoper tekratno navado z Veselcem slikati naravo in prijeje je estal. Njegovo življenje o delo se da označiti s to konstitucijo. Njegova slikal pokrajino, interjer, portret, cvetice ali sveto pridobavo, vedno mu je bila nejmenitejša ralega podaljševanje dojmov narave, njeni resnično bistvo. Pot francoskega barvnega impresijizma je zpusnil Jakopič kaj kmalu in pričel prudržati duhovno vrednost barve. Dal je simboličen pomen in se tako odvrnil od materialističnega naturalizma.

Svoja prva dela je rezavil Jakopič koncem devetdesetih let v monakovskem »Glaspelesiu«. V domovini je prvič nastopil leta 1900. na 1. slovenski umetniški razstavi v Ljubljani. Vsi takratni kritiki, slovenski in hrvaški, so takoj spriznali v njem močno osebnost. To sedbo je potrdila

1. 1904. brez izjeme dunajska kritika ob prilik slov. razstave pri Mietheku in istega leta je kupil kralj Peter nekaj njegovih del na 1. jugoslov. razstavo leta 1909. Tam je bila njegova bila na ogled na razstavah v Varšavi, Sofiji, Londonu in po drugih mestih. Neugodne razmere na Slovenskem so mojstra prisilile, da je postavil svoj lastni razstavni paviljn v Ljubljani, v katerem je otvoril prvo razstavo leta 1909. Tam je bila njegova velika kompozicija »Markov evangelij«, ki jo je pozneje kupila srbska vlada in je bila med vrhno uveljavljena. Poslej je bil zastopan na vseh slovenskih razstavah, čeprav je od svrjege obširnega dela do sedaj pokazal le manjši del. Galerija posedeje »Zeleni

pajčolan« (prav za prav »Zlata krona«) in več kompozicij ter pokrajin, deželni muzej vrsto slik tudi iz starejše dobe, v ljubljanskih privatnih zbirkah se nahajajo dela: »Sestrice«, »Za gospodarja«, (Sejalec), »Pravljica«, »Speča deklica in veliko številko pokrajin. Jakopič se vedno vrača k nekaterim pokrajinskim motivom, ki mikajo njegovo slikarsko tvorbo — znamenje za temeljito in njegov globoki občutek. Poznamo cel ciklus njegove »Križarske cerkve«,

vrsto barjanskih pokrajin s Krimom in v zadnjem času »Savox. Mojster je še v polnem razvoju, nadalj vključi 51. letu, sočen in vedno za novo popolnostjo hrepene.

Slovensko moderno slikarstvo je učilo v Jakopiću svetega genija. V njem se je izkristalizirala umetniška volja časa, Jakopič je osrednja osebnost naše novejše umetnosti. Da ga njegov narod ni niti poskušal oceniti, je tragična resnica, karakteristična za naše pokolenje.

Po slovanskem svetu

Jan Žižka - simbol češke svobode

(Povodom 500letnice njegove smrti.)

Jan Žižka, znameniti husitski vojskovoja, predstavlja za Československo posebno epohu zgodovine in češke politične programu.

Jan Žižka reben kmetiški plemič iz Južne Češke, se je rodil v Trocnovu, vendar je odšel za časa vladanja Karla IV. v Prago, da tamkaj študira. Ravnokrat se je razvila med vladajočim nemškim meščanskim razredom in domačim češkim prebivalstvom strid boj za cerkveno reformo. Mlad Žižka se je živahnno zanimal za ta boj in postal pod vplivom Jana Husa navdušen borec za narodno cerkveno reformo. Že na dvoru kralja Vratislava IV., kjer se je brezbrinjnost renesančne dobe borila s češkimi reformatorji, je bil Žižka včlanen zastopnik verskega reformatorskega konakra in zavzorovnik tlačenega češkega naroda, ki se je ponownoma identificiral z novim verskim gibanjem. Branitelji starega reda in stare cerkve so bili nemški plemiči, zbrani okoli dvora, Jan Žižka pa nihov najbolj ljut nasprotnik. Ista ideja ga je gnala tudi na Poljsko, kjer se je z Jageloni boril proti nemškemu viteškemu redu in s svojimi kmečkimi vojskami mnogo pripomogel k končni poljski zmagi pri Tannenbergu nad Ružarji. Na poljskem dvoru se je temeljito upoznal tudi s poljskimi državnimi ustavovami.

Njegovo junashstvo, njegova strategična iznajdljivost, navdušenje za resnico in pravico, njegove državniške sposobnosti in končno njegova skromnost so zapustile med češkim narodom neizbrisnen spomin. Češki narod ga je naravnost oboževal in spomina nanj ni mogla izbrisati niti kasnejša protireformacijska akcija v habšburškem tiranstvu. Čim se je češki narodni duh po dolgih stoletjih tlačanstva pridel v XIX. stoletju znova buditi, se je takoj natravil spomin na Jana Žižko kot bleščajoč simbol češke narodne svobode. Jan Žižka predstavlja nedvomno svojo husitsko vojsko za obranitev češke narodnosti enako obrambo, kakor so jo tvorili za slovenski jug srbski junaki v boju s Turki. Ceps.

Njegovo junashstvo, njegova strategična iznajdljivost, navdušenje za resnico in pravico, njegove državniške sposobnosti in končno njegova skromnost so zapustile med češkim narodom neizbrisnen spomin. Češki narod ga je naravnost oboževal in spomina nanj ni mogla izbrisati niti kasnejša protireformacijska akcija v habšburškem tiranstvu. Čim se je češki narodni duh po dolgih stoletjih tlačanstva pridel v XIX. stoletju znova buditi, se je takoj natravil spomin na Jana Žižko kot bleščajoč simbol češke narodne svobode. Jan Žižka predstavlja nedvomno svojo husitsko vojsko za obranitev češke narodnosti enako obrambo, kakor so jo tvorili za slovenski jug srbski junaki v boju s Turki. Ceps.

Na Češkem samem je stopil Žižka v veliko akcijo šele po Husovi smrti, ko je zavzel husitski pokret socijalni in vojni značaj. Postal je največji vodja antifeudalnega demokratskega gibanja in izvršil že l. 1419. svoj prvi napad na oraško občino, kjer je vladala nemška večina. Po smrti kralja Vratislava IV., za vladu njezovega naslednika Štěpána, ki je na zvajčen način povzročil Husovo smrt, se je potem razvila odkrit boj med husitskimi setrami in med nemškim cesarstvom. Nemci so organizirali pod krščko zaščito katoličanstva križarsko vojsko, ki je imela ponownoma proti-slovenski značaj. Jan Žižka se je dobro zavedal, da ne gre samo za zmago božjega zakona ampak tudi za boljščino slovenskega naroda. In ravno to prenovevanje je dobro husitskega gibanja onesnečljivo mod.

Od l. 1420. ko je vodil v Češko orva križarska armada, pa do l. 1424. ko je sicer taborski vojskovodja na počodu na Moravo umrl pred Přibyslavom, stoji Jan Žižka na čelu tega gibanja ne samo kot vojskovodja, ampak tudi kot prvi duševni vođa in filozof. Kot vojskovodja je že takrat iznenadil svet, ker se mu je postrešilo, da je v nekaj mesecih organiziral armado, ki je s svojo takto, težkočasno in navdušenjem za stvar daleč nadkrijevala sovražne vrste. Moralna in organizacijska sila njegove vojske je bila tolka, da je sam naneš Pál II. rekel, da Žižki vojaki bolje poznajo biblijo, kakor italijanski prelati. S to svojo armado

Obiščite ZAGREBŠKI VELIKI SEJEM
27./IV. - 5./V. 1924.
Naibojjša prilika za naročila vsakovrstne robe.

Obiskovalci uilvajo 50 % popusta na državni zanesljivi na predložite legitimacije Zagrebškega Zbora. 1924.

Maksim Gorkij

Uredništvo praskoga komunističnega lista »Rude Pravos« je poslalo M. Gorkemu v Marijanske Lazne polo z naslednjimi štirimi vprašanji:

1.) Ali se je zbolejalo Vaše zdravstveno stanje? 2.) Kakšne literarne nacrte imate sedaj? 3.) Kakšno je bilo Vaše razmerje do Lenina? 4.) Nekaj čeških listov je objavil ved razgovorov z Vami. All ste govorili z zastopnikom katerega češkega lista in tudi s sotrudnikom beograjskega ruskega »Novega Vremena«?

Gorkij je odgovoril zelo previdno in kratko:

1.) Moje zdravje se je znatno zboljšalo, dasi sem baš sedaj zopet zbolel na bronhiti. 2.) Pišem knjige povesti. To delo mi zadaja zelo veliko opravila. 3.) Moji spomini o Leninu se objavljajo v Rusiji, kjer izidejo 20. aprila. 4.) Ne čitam čeških in ne vem, katero razgovore imate v mislih. Nikdar nisem odgovarjal na politična vprašanja, ker se ne smaram za politika. Vi del sem odlomek iz neumnosti, ki ga je objavilo »Novo Vreme«, in zvedel sem odtod, da sem — monarchist!

Njam navade pobijati v tisku laži, obrekovanja in neumnosti, s katerimi blatijo moje ime. S pozdravom! Maksim Gorkij.

Harley Davidson, 1/2, 1/2 HP.
najidealnejši motor za ture in sport brez pričopnega voza in s pričopnega vozom po brezkonkurenčni cen. 1924
Glavno zastopstvo:
O. ŽUŽEK
Ljubljana, Sedna ulica št. 11.
Telefon interurban št. 461.

Nova ruska gledališča. V zadnjem času sta nastali v Rusiji dve novi gledališčki podjetji. Prvo se imenuje »Leningrajsko eksperimentalno državno gledališče« in ima na repertoarju samo en komad, ki nosi naslov »Ruska narodna svatba«. Predstava traja dva večera in prikazuje razne svatbene običaje na podlagi etnografskega gradiva iz severno-ruskih gubernij. Svatbena revija ima ogromen uspeh in se igrat že tri meseca dan za dnevom. Kritika in občinstvo sta jo sprejela z enakimi simpatijami in zadovoljstvom. Ocenjevalci namesto plesajo, da se s tem polagajo prvi važni temelji za rusko narodno dramo. Drugo novo gledališče je »Gledališče za socijalno in herojsko drams. Otvorili so ga 25. marca. Repertoar obsega troje glavnih smernic družabno drama, herojsko tragedijo in buffo-igro. To gledališče hoče po svojem repertoarmu prizadevanju postati verno zrcalo današnjega ruskega dobe.

»Nové Čechy« (št. 7.) prinaša članek Herberita Ripke »Pet občinstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«, v katerem avtor obširna razpravlja o notranjih težkočah Jugoslavije. Država SHS se je rodila iz srbskih zmag, iz revolucionarnega hotejnja avstro-ogrskih Jugoslovanov, iz enotne volje vsega troljubnega naroda. Naloga Srbi, jugoslovenskega Piemonta, je bila 1. decembra 1918. dovršena. Različni tisočletni razvoj je učinil, da se poedina plemena istega naroda niso tako popolnoma strnila, da bi izgubila vso svojo plemensko posebnost.

Sedemdesetletnica odilčnega literarnega historika. Pred par dnevi je obhajal svojo sedemdesetletnico profesor Jan Vojnovík, eten najodličnejši češki literarni historik, kritik in poznavalec češke književnosti. Napisal je dragocen monografije o celi vrsti znamenitih čeških književnikov. Znan je tudi kot dramatik.

Kako se dela za trgovske, društvene in veličino delovanje uspešno propagirajo? 1924/a
Gotovo smo z mnogočetinko izdelavanimi in razširjenimi »krožnicami« isto si napravite načelno v najboljšem DEBEGO-razmnoževalnikom s črkami. 10.0 razmnoževalnik v izvirnem strojepisu na uro. Črkova omrežja ali ali brzostavac s 4300 črkti v eni dobi dobiti. AMERIKAN IMPORT CO., Maribor, K-roška 24.

Razstava ruskih likovnih umetnikov v Beogradu. Pred dvema letoma je bila na beograjskem vseobščaju prva razstava del ruskih likovnih umetnikov, ki zive pri nas v emigraciji. Za letosajo Veliko noč (pravoslavno) se bo vršila druga razstava, na kateri izložijo svoja dela slikarji in kiparji, arhitekti ter gojenčki obrtniki. Med likovnimi umetniki bodo letos poleg drugih zastopani Zedinski, Isaiev in Žericki, med arhitekti pa se udeleži razstava Roman Verhovski, ki je znan po svojem načrtu za palacio beograjskega parlamenta.

Na verandi

Gospod Edmund je izpelj poslednji ostank malinove, potisnil prazno čašo proti sredi mizice, kjer je kipel iz visoke vase šopek orhitej in hortenzij, in si je prizgal cigareto. Veselo so sijale njegove oči, a črne koder nad čelom mu je vzgibači veter z morja, rikoč po Helleninem obrazu kraj njega, po njeni golji lakti, ki mu je slonela na obrazu, mleke očitanice.

«No, da ...» je zaigral smehljaj na njegovih lilih. «Tako kramljava in sanjava že celo popoldne, in — kaj je zaključek najnih sanj, gospodična Helena?»

«Vi ste pesnik, gospod Edmund!» ga je pogledala Ljubezen in njena laker se je toplo dotaknila njegovega vrata. «Tako rada Vas poslušam ... Ce pričevate o daljnih, tujih krajin, kadar ste že potovali, če govorite o tistih viških celjskih palmah, ali o japonskih mestih, ki so kakor lepe pisane igračke, ali o rajskih Filzijskih otokih — vse drugače pričovedujete in govorite kakor drugi, navadni popotniki. Ko se je vrnil lani moj strie z Jane, je govoril samo o cimetu in kavi in o tem, kako je treba znati računati. A vi daste vsem onim tujim krajem, ki mogoče niso tako lepi, kakor sanjam o njih ljudje doma, s svojim pričevovanjem poseben dar, ki omamila. Z vami bi bla, gospod Edmund in vedno bi vas lahko poslušala

Al. Peterlin-Batog:

Juda pod križem

Pred Tabo klečim
jaz Juda nekdanji,
kot Peter ihtim
v nemoči brezdanji
in kot Magdalena
zdaš Tvoja kolena
oklepam in močim s solzami.
Pogleda Tvojega iščem, da dā mi
poguma, da s Tabo praznjujem
vstajenje, Gospod!
Besedico Tvojo naj čnem,
ki kamen srca omeči,
v življenje me novo vzbudi,
pokaže mi pot,
ki k Tebi vodi, Gospod!
In Peter bom in Magdalena
v ljubezni Tvoji vdani
jaz Juda nekdanji,
vseh rešen zmot in zablod!

Joža Bekš:

Nevestica Velika noč...

Nevestica Velika noč
prepenja kakor zlat obroč
zemljijo in vabi brate
na uskrs v svate.

Visoko dneva noglavar,
jutranji zori čil vratar,
trič za svatbo nove
neti sokove.

Da sladkih bo dovoli dobro
za tir, čebele se na pot
pripravlja v črešnji krone
po med, bonbone.

Pa če bi starešina bil
vsem bratom, svatom bi napil,
žečeš lim tretzo glavo
in pamet, spravo.

Pa nisem starešina še,
gorica nima vina še —
so deleč dobiti časi
v deveti vasi. —

Tone Gaspari:

Velika noč

(Iz «Cveličih pisem.»)

1. Rože.

Moje stopinje so bile orošene s
prvimi kapljicami srčne krvi...
Ko sem se vrnila, sem potopila ves

svoj razgreti obraz v največjo rdečo
rožo. Role so trepetale, oči so žarele,
usine so iskale v roži tvojega diha, ki
sem ga čutila neizročeno opojenega
in omamnega. Tisto noč je bil moj vrt
paradiž; moja izba je samevala, svilen
blazina je čakala do jutra...

Vso noč sem šepetal z rožami le o
tebi, dragi! —

2. Sanje.

Kdo kliče moje sanje, ne vem!

Prihajojo kot zvezda polnočnika,
vrhujejo nad menoj in se zrcalijo v
brezdanjem tolmlunu moje neizmerno
srčce.

Kdo kaže pot mojim sanjam, ne
vem!

Zarki padajo tenki in srebrni na
mirno gladino tolmluna, a to srebro
zveni venomer kot zlati prah.

Ivan Albreht:

Spomin na znance

To je bilo takrat, v onih mučnih
dneh, ko smo trepetale pritakovali
dan na dan, kaj nam prinese naslednje
jutro. Telesno in duševno izmučeni
smo se bili sklopili v nekem pri-
jaznem kotičku na Stajerskem. Bila
je pisana mešanica: Nemci, Cehi,
Lahi ter par Slovencev. Usoda nas je
milostno resila tistih krajev, kjer so
pele svinčenke, in nas potisnula v
varno zdraviliško zatilje. Medtem ko
so pokali okovi in so se počasni, toda
trdovratno rušile stare stavbe, smo mi
čepeli tamkaj kakor bube. Cudno eno-
liko nam je minevalo življenje v de-
batah in pretekaju.

Meni se zdi, da se zdravi ljudje
pomenjujejo često drugače nego bul-
niki. Zdravi imajo v razgovoru vidno
jedro, so jasni v izrazih in —. Toda
to ne spada sem. Med nami je pač bilo
tako.

Poročnik N. je bil Nemec, zagrizen,
a ne budoven.

«Nič ne pomaga,» je zatrjeval, ko
smo stali na balkonu in zrli po oziv-
ljeni pokrajini, ki je v prazničnem
zelenju obhajala veliko noč — enič
ne pomaga: zvezter boš legel še Slo-
venec, zjutraj pa se prebudiš v nem-
ški srajci.»

Kdo odganja moje sanje, ne vem!
Polnočni veter preganja črno jato
oblakov, in kraj tolmluna se zibljejo
povešajoče se misli in močijo kot
vrbe žalujke raztesane vejice v temi
nemira...

Kadar koli pa narastejo sladke me-
sečine v polnoč, tedaj vzidejo na ob-
zoru tolmluna baročni mlečni oblaki
kot velika kraljevska pahljača, nebo
in zemlja se rahlo zazibljeta, zavesa
ob oknu strepeta ...: dragi, ti si tedaj
pri meni!

3. Pričakovanje.

Ko se ustvarja lunino prenavljanje
na najvišji točki nebesnega oblaka in
stoje ceste vse mlečnike med po-
šastno mračnimi mestnimi zidovi te
pričakujem na mostu. Nanj pada noči
jasni blesk, v strmoljavu pod njim
žene veter valove proti jutru. Jaz sta-
jim kakor kip, roke razprostre v raz-
peče, misli zamaknjene v čudotvorje
prirodne popolnitve:

ti si v mojih mislih najmočnejši sok
narave;

ti ustvarjaš iz vetrovno globoke
noči julje vidnega blagoslova;
ti si najglasovitejši uglašljitelj čuv-
stvenosti v enotno, silno in neutešno
pričakovanje najslajšega...

4. Poslednja noč.

Se poslednjo noč sem šela zvezde
v jezeru. Kakor da se jezero suše in
majo v svojih hregovih, so hitele zvez-
de z nebom: vžigale so se na nasprotni
strani in pod mojimi nogami uga-
šale.

Le ena sama zvezda, največja in
najsvetlejša, je ležala na najglobljem
dnu. Ona je smerila tek družicam, da
niso cingljaje zadevale druga v dru-
go; ona jim je tisto šela stopinje —
dokler se ni obzor nenadoma opolno-
čil.

Vse je obstalo za hip: jezero je
nato zavrelo, zlató zvezd je brizgnilo
iz dna do neizmernih nebesnih višin,
na bregu je napil slavec s koprnetimi
glasovi novemu jutru...
ti prihajaš, moj dragi, skozi pojče
šume k meni! —

5. Budnica.

Pred najsijajnejšim hipom svojega
življenja bom odprla tisto veliko
okno, ki se ozira kakor lina stolnice
čez vso ozaljzano ravan. Zadnje zvez-
de bodo z zlatimi nožicami bežale za
modre gozdove; kali se bodo v črni
prsti razkrilate in puh te razkrojite
bo v širokih plastičnih nasičeval ozraje...
pijani nočnega dremanja bodo vrtovi
polagoma vstajali z novim, močnej-
šim opojem; domovi se bodo oglašali
zaporedoma tisto, glasneje...

Cakala bom, da bo ves ta spev en
sam udarec svežega sozvoka... tedaj
bom prislušknila temeljnemu zvoku
narave same:

ti si moj plod, lep kakor solnčni
cvet sredi paradiža;

ti si moj um, tvor, popolnejši mimo
najčiščjega oceanskega dragulja;

ti si moj izraz, eduševljen z vero
v svojo lastno krepost;

tvoja pot gre njenom nasproti, ki se
je zbudil s tvojim imenom na ustih v
življenje...

Dragi, preden utihne ta zgodnja
budnica boš moj!

Bil je tako zaverovan v nujno res-
ničnost te preteče trditve, da menda
niti ni opazil, kako jedko so me za-
dele njegove besede.

Najsi smo govorili o čemer že koli,
smo na koncu vedno prešli na nar-
nost in na zemljevid Evrope po vojni.
Poročnik N. je bil preprčan, da bo
nemška zavsta zmagoslavno plapo-
lala v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu

«Ne vem.» je dejal, «kako je to, da
Sloveni tegujo morene razumeti. Ali
ne veste, da je rkel Krist. Še malo —
in mi boste zopet videli. Zdaj pri-
haja njegov čas, izvoljeni rod pa je
danes — nemški.»

Kar je bilo Italijanov, so molčali;
edni Cehi, ki je bil med nimi, se je
smčivil:

«Da, da, gospod poročnik! Samo to
je smola, da Krista ljudje križajo, iz-
voljeni rod pa mora potlej na vse
strani sveta.»

«Nič ne de,» je zatrjeval poročnik,
emi vemo, kam gremo.»

Tedaj se je oglasil mlad človek,
enoletnik Egghart:

«Kdo ve? Kaj vemo? Jaz vem samo
to, da mi bo kmalu treba iti v kribo
deželo.»

«Ti si egoist,» ga je zavračal poročnik.

«Vraga, egoist,» se je hudoval eno-
letnik. «Lahko je tebi, ki se pitaš s
frazami. Nemška srajca, nemški cilji,
nemško poslanstvo, nemški Krist.»

Joža Bekš:

Pisanica

Piše dekle tantu pisanico,
nanjo riše nagelj z rožmarinom,
nagelj rdeč, da lanta bi premotil,
ko bo sekal z belo jo šestico.

Šest šestic se že je skotalillo,
pisanica je še nezadeta —
odprtina, bogne, je preozka,
da pognal bi v piruh tant šestico.

Šest šestic je deklka pobrala,
roka že ji krvavi boleča,
nagelj rdeč in smeje se na varnem —
tant, ne bodi len, rokav zaviše ...

Ej, ne zmkaj, deklica, roke mit!
Fant lokvd je, kdor se zadnji smeje,
še najbolje smeje se. — Šestica
sedma pot je našla v pisanico. —

Nagelj rdeč, a venec rožmarinov
sel je rakom žvižgat, z njim i mirta,
ki brez nje bo deklica, nevesta,
stala letos s lantom pred oltarjem. —

Gliša Koritnik:

Smrt in vstajenje

(Ob dvanajstletnici moje smrti.)

1.

Strah temn mi dušo biča,
groze mrzle stiska led —
bled obraz o smrti priča,
v grob sem moral mladolet ...

Stepa okna, težka vrata
so zapahnjena za svet —
večna tema, noč krilata
žiblje smrti grad zaklet.

Casa ni tu v groba ječi —
večna noč je kratek hrip,
pozabljenja dih hladec
boža čela mrzli hrip.

Svetla slutnja o življenju
Svigne zdaj pa zdaj v temo
baiko talno o vstajenju
tih sanje v duši tkó ...

Kdaj zjasni se noč in mrka,
kdaj izgine smrtni sen,
kdaj na okno glas potrka —
Lazar, vstan, pridi ven!?

2.

Minilo je dolgi dvanajst let,
dvanajst grobov, dvanajst vekov,
odkar sem te zapustil svet,
ti krasni, bajni božji cvet!

A vzel seboj sem zakon nov,
zapisan v kri, nastikan v cvet,
položil sem ga v hlad grobov
na krsto mrtvih dvanajst let.

In ko sem sanjal molk grobov
pod rušo težko zakopan —
sem srkal čudno kri cvetov,
sok živi pisanih poljan ...

In čital v sun sem zakon nov,
zapisan v kri, nastikan v cvet —
in zbudil sem se mladolet
prerojen iz noči grobov ...

Vinko Vilfan:

Vstajenje

Poločico življenja je preživel Lovro
Kosmina na dnu; med ljudmi, ki prav
za prav niso bili ljudje; vagabundi so
oli in vendar svinčni. Enakomerno
je teko njegovo življenje; enakomerno
pa je eden od tistih, ki niso nikdar zašeli v družbo, ki
ima preračunljivo in židovsko dušo, ki
ni eden v umazano in razefrane
capa. Tisti dan je sedel Lovro s svojo
družbo v izvennemstni gostilni in se
grovito dolgočasil. Bili so to sami
bledi od bede in pomanjkanja izjeti
obrazi; stari žurnalist Napotnik je
sedel na gornjem koncu mize, poleg
njega je slonel po dolgem in široko
razkrečenih nog debeli muzikant Žak,
preko mize njejnu nasproti lobi in ne-
mi sanjač Cebin, človek brez vsakega
in s to poklici. Na stolu za vratil je
bil Lovro Kosmina,bolehen s cilind-
rom in veliko krizantemo.

«Hm, težko je,» je dejal po dolgem
molku debeli Žak, «ko sem bil jaz še
doma, tam gori na Moravskem, je bilo
v takem slučaju drugače. Kar brenili
samo ga z nogo, pa je bil mir. Taki lju-
dice, — da jih sploh še trpite med
seboj.»

Bil je že precej pigan, pomignil je
z glavo proti vratom in se obrnil s
celim telesom k Napotniku.

«Ne obsecaj po nepotrebem,» se je
potegnil za Kosmino sicer vedno tihi
Cebin. «Vsak ponemaj pred svojim
pragom, in tudi se ne se ne ve, kje si za-
igral v zadnjem sprovo dušo.»

Zak je debelo izbuljil oči in strmel v
Cebina. Lovro pa je še vedno molčal.
Globoko pa je postalo njegovo sram. Cebin
je zrivel na mizo in kot odsonce so bile
njegove misli. Napotnik je mezikal iz
navade in kadil in močne, kratke pipe.

«Kaj praviš? Ha? Meni boš kaj oči
ki sem si vedno s poštenjem in
trdim delom služil svoj kruh? In ti, ki
nisi nič boljši od njega! Najboljše bi
bilo za njega in za nas, da se obesi
na najvišje drevo, ti pa na njegove
noge. — Lep par bi bil to, ha, ha,
lep.»

Zak se je smejal, kot da bi tolkel
na boben. Ves zaripel je bil v obraz,
in sape mu je primanjkoval. Cebin
se je dvignil za mizo in se nagnil
preko nje.

«Mir!» je udaril Napotnik z močno
desnico ob mizo. «Zak, rečem ti: Ce
si pigan, molčali ali pa pojdi domov.»

«Kaj bo zavabil, hudič godčevski.
Za njegove denarje že re noč in dan,
potem bi pa še rad očital bogisgavedi
kaj.»

Iz življenja in sveta

Iz Trsta za piruh

Trst, 17. aprila.

Da boste lažje prebavljali velikonočno piruh, gnjati, želodce klobase, potvice, kolade in vse ostali »žegen«, naj vam kot prebavno sredstvo podam nekoliko tržaških »dobrot«, ki jih pobiram iz — »Hudičevega repa« (»Coda del Diavolo«), edinega lista, ki se dandanes upa povedati resnico brez vseh ovinkov.

V zadnjem času se jo list začel precej temeljito baviti s tržaško občinsko »politiko« in tako smo mi ponizni tržaški davkopalčevalci doznali iz njega, da je tržaški občinski svet v svoji umilju darenosti — mesto Trst se nahaja v najslabših finančnih razmerah med vsemi italijanskimi mestami in se dogaja skoraj mesec za mesecem, da mestni uslužbeni dobe prvega le majhen predjem na plačo, ki bi jo morali dobiti, in dobe plačo šele tam sredi meseca — kupil neko rilo za cel milijonček lir, da bi jo podaril bivšemu poveljniku tretje italijanske armade, vojvodi d'Aosta. Vojvoda pa je bil pametnejši od tržaških občinskih odvetov in je odklonil darilo. Toda občinski svet še nede odnehati in je naprosil generala Vaccarija, da se je odpeljal v Napolj, da bi napravil vojvodo, naj bi vendar sprejel vilo v dar. »Coda« upa, da bo vojvoda ponovno odklonil in tako prihranil tržaškim davkopalčevalcem milijon.

Tako nato pa pripoveduje »Coda«, da se je 1. aprila t. l. odtegnil vsem tržaškim učiteljem od plač znesek v višini enodnevnega zaslužka. Učitelji so začudeno povpraševali, zakaj ta odteganja, pa jih nihče ni vedel povedati, tudi občinski svetniki ne, ki so se obrnili nanje. Stvar se je izvedela šele potem, ko je neki občinski svetnik v sej občinskega sveta interpelliral referenta za Šolstvo Tamara, ki je pojasnil, da se je oni znesek odtegnil za zavod za vojne sirote v — Perugiji. »Coda« meni, da je dobrodelenost pad dobrodelnost tudi tedaj, ko se kaže kot izsiljevanje, pravi pa, da bi bil gospod ašesor Tamara morda vsaj moral imeti toliko obzira napram učiteljstvu, da bi mu bil vsaj povedal, v kak namen mu odtegne dotični znesek od plače.

Lepe razmere, kaj? — No, za zaključek pa nekaj veseljega. Tudi iz »Code«.

Prošlo nedeljo so sedeli v kavarni »Specchii« profesor matematike G., njegova lepa soproga Valerija in njena prijateljica gospodična Lina E. Bili so zelo veseli in posebno gospa Valerija se je amejala vsevprek. Njen smeh pa je bil nekam nervozan in vedno je pogledoval k vratom. Bilo je že osem zvečer. Hippoma se je gospa Valerija združila. V kavarno je vstopil gospod Themistokles U., potražen Grk, ne več mlad, ne lep, ali bogat. Sel je naokrog po kavarni in zoper odsel. Gospa Valerija in gospodična Lina sta si nekaj polepetali, potem se je pa gospa Valerija kar hipoma domisnila, da mora k sivili pomerjati novo obleko. Gospod profesor je že zadrlaval, kar pa ni nič pomagalo. Sivila, revica, vendar ne more čakati. Gospodična Lina je obljubila, da bo ostala ta čas pri gospodu soprogu. Gospa Valerija je odsila, toda ne k sivili, temveč z gospodom Themistoklejem v njegovo razkošno stanovanje. Vrnila se je malo pred polnočjo, pa ni našla ved soproga in prijateljice. Sla je sama domov. Doma pa je bilo tudi prazno in ostala je sama vso noč. V ponedeljek je ugotovila, da tudi njena prijateljica Lina tisto noč ni spala doma.

— Lopoval — je vzkljuknila tedaj gospa Valerija. — Vso noč! Pa mi bosta plačala, prisegam vama! Zakaj se nista zadovoljila samo s par uricami, kakor jaz? Vso noč, ne, to pa je vendar preveč!

«Coda» pa zaključuje:

Nauč iz te zapletene trojne prevare nam pravi, da se ne sme zaupati ženam, ki same hodijo k sivili, profesorjem matematike, ki ostajajo sami s prijateljico, in še manj prijateljicam, ki ostajajo same s profesorji matematike.

Nesmrtnost v prirodi

Kdaj bo človek dosegel starost Metuzaleta?

V Indiji bujno raste figovo drevo, katerega velikanske veje so pred 23 stoljetji branile vojsko Aleksandra Velikega. To drevo je takrat stelo nekoliko stoljeti življenja.

Za tisočletna drevesa imajo Senegalecime »baobab«. Neizmerna je starost teh dreves. Tudi njihova rast v Širino je neomejena.

Se bolj zanimiv je drugi orjak, tako zvan mamutovo drevo (»Sequoia gigantea«). Okamenjeni ostanki tega iglastega drevesa se najdejo po vsej severni polkrogri, živi pa le še po nekaterih vrhovih v Kaliforniji. Učenjaki newyorskega muzeja cenijo starost mamutovega drevesa na 5000 let in trdijo, da bo rastlo še v nedogledno bodočnost.

Na vrhovih Kalifornije še do danes niso našli vključ vseh, raziskovanjem niti enega drevesa, ki bi bilo vsehnilo prirodno zaradi starosti. Vsi njihovi ostanki, ki so raztreseni po zemlji, izhajajo od onih dreves, ki so padla slučajno, bodisi od bliska, bodisi od ogaja.

Največji teh orjakov živijo še danes in se njihova starost sploh ne določi. General Sherman ima v obsegu 32 m in je visok 92 m. Ako so nekaterim poseknim drevesom te vrste po raznih študijah prislodili 50 stoljet, moramo temu orjaku vseh orjakov še pridejati dobrih 20 stoljet. In res mu učenjaki prisijo deset stotih let, dobo, ki nas vodi daleč pred predgovorninsko dobo.

Tudi živilstvo nam nudi zglede nesmrtnosti, toda ne več pri svojih višjih vrstah, ampak pri močelkah (infuzorijah). Ki so majhne, le s povečanim steklom vidne živalice, od katerih največja ne doseže dolžine 1 mm. Iz ene same močelke nastane v par tednih večmilionski zarod. Metchnikov, eden najslavnjejših Pasteurjevih učencev, ki je neprestano proučeval te živalice, piše: »Pri opazovanju močel moramo ostrimet, kako ne navadno se razmožujejo. Rod sledi rodu, drug za drugim, ne da bi se mogel ugotoviti edini primer smrti. Zaman bi iskal mliča med mrgelečo množico močelk.«

Pri teh živalih najnajte vrste ne najdemo prirodne smrti. Ako močelki grozi slučajna smrt, ko n.pr. vidli, da ji zmanjka vode, izloči iz sebe posebno snov, v katero se zamota in si čuva malo teko. Izpremenjena v prašek, čaka, da jo prej all siej zanesi veter v kako milako ali rosno kapljico, ki je zanje veliko more. V vodi pretrga svoj zavol, začne plavati, se z deljenjem razmnoževati in se ob grozeči suši ponovno stisne v zavol. Vidimo, torej, da močelke prezirajo naravnost smrti, ki je predpravica najvišjih živali. Pastorejjevih učencev, ki je neprestano proučeval te živalice, piše: »Pri opazovanju močel moramo ostrimet, kako ne navadno se razmožujejo. Rod sledi rodu, drug za drugim, ne da bi se mogel ugotoviti edini primer smrti. Zaman bi iskal mliča med mrgelečo množico močelk.«

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Posebno zanimivo pa je vprašanje nesmrtnosti pri človeku. Že od nekdaj so učenjaki posebno raziskovali vprašanje dolgosti človeškega življenja. Metchnikov pravi, iskajoč fizioške vzroke, ki so v zvezi z naravnim smrto človeka: »Velik del mrtvih, katerih smrt se pripisuje starosti onemogočnosti in izčrpanosti, tako zvani naravnii smrti, umira iz slučajnih vzrokov, posebno po nalezljivih bolczalih starcev pljučnic, vnetja ledvic, jetike itd. Maljen prelikus vlačenje potrjuje to mnenje. Starost nam kaže bolezni znake. Zato ni nič posebnega, ako nastopi slučajna smrt. Prav tako je mogoče, da umira človek v visoki starosti naravne smrti: počira se med seboj all pa jih goljata ribe.«

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Posebno zanimivo pa je vprašanje nesmrtnosti pri človeku. Že od nekdaj so učenjaki posebno raziskovali vprašanje dolgosti človeškega življenja. Metchnikov pravi, iskajoč fizioške vzroke, ki so v zvezi z naravnim smrto človeka: »Velik del mrtvih, katerih smrt se pripisuje starosti onemogočnosti in izčrpanosti, tako zvani naravnii smrti, umira iz slučajnih vzrokov, posebno po nalezljivih bolczalih starcev pljučnic, vnetja ledvic, jetike itd. Maljen prelikus vlačenje potrjuje to mnenje. Starost nam kaže bolezni znake. Zato ni nič posebnega, ako nastopi slučajna smrt. Prav tako je mogoče, da umira človek v visoki starosti naravne smrti: počira se med seboj all pa jih goljata ribe.«

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

Močelke imajo med živalstvom največ pravice do naslova nesmrtnic, četudi so še druge vrste živali, zlasti neke vrste polipov in črvov, ki se lahko razmnožujejo do neskončnosti.

PIRHI ZA MLADINO

K. Pelant — B.

Razrezana usta

Nekoč je prišel v Ameriko bogat princ iz rodbine, ki je imela meter dolgo ime. V Ameriki so ga lepo sprejeli, skakali okrog njega ter mu razkazovali razne spomine in pol stoljetja stare starine. Zvečer pa so ga povabili na gostijo ter mu nudili vsakovrstne dobre jedi. Godba — bili so sami zamorci — je igrala med pojedino in vso je bilo veselo.

Prišla je na vrsto pečenka iz izbornika omaka. Princu je šla tako v slast, da je ne le zadovoljno mlaskal, ampak tudi obliževal nož. Njegov pribočnik, ki je bil Američan, je zadel in mu rekel: »Ospod princ, takole se pri nas ne je. Mi jemo z vilicami in noža ne devamo v usta.« »Pa zakaj ne?« se je začudil princ. »Ce mi tako ugaja, bom jedel z nožem.« »Tu gre za to,« mu razlaga pribočnik, »da se z nožem ne urežeš, cesarjevič, vse okoli vas so v strahu, da si ne odrežeš pol glave. Potem pa bi dolžil nas, da vas nismo na to opozorili.« »O, saj bom pazil!« je rekel princ ter obližil zopet omako z noža. Toda nenadoma je v dvorani strašno zapotopal »bum, rink in čink!« Princ se je prestrašil ter prerezel svoja bočna cesarska usta do uses. Zamorska kapela je namreč zasvirala svojo narodno himno, tako zvani »džasbend«, ki je strašna muzika; divje razbijanje po bohnih in pokrovkah, da se rušijo skoro stene. Ker pa so zamorci tudi Američani, jim dovoljujejo to razbijanje.

Toda nesrečni princ je krvavel, ker če zakoljeno nurana: brž torej prihite doktorji vsega zdravilstva in šivajo princevico usta, lepijo obliže ter ga obvezujejo z vato in s novoji, tako da je postala glava kakor zatekla bučna. Gostje je bilo konec, princ ni mogel več obliževal omake, zamorce so navidez zanodili in vse se je žalostno razšlo. In visoki američki uradi so morali poslati gospodu papantu v Evropo sožalni brzojav in se opravičiti. Le pribočnik je pravil: »Saj sem vam rekel, cesarjevič, da se tako ne je: kaj ko bi se zadel v vas natakar ali na če bi za vami padla kuhanja skleda z rok? Prav tako bi si razrezali usta.«

In od tega časa ne jedo z nožem ne le Američani, ampak tudi princi vseh dvorov ne. Po nihovem zgledu se ravna vse princezine, vsi poslaniki in njihove družine, dvorni dobitelji in tako dalje in tako dalje. Kadar jemo, nikoli ne devamo noža v usta, saj manj na brskamo z njim po ustih. Spomnите se na nesrečnega princa, kadar jeste!

Velikonočni sen

Po M. MIŠKOVI

Bil je veliki četrtek. Pomladno solnce je s svojimi jutranjimi žarki zvalo mlade lisice in s poljubi vzbujalo brsiče v živiljenje.

Zorka, petelna deklica, se je prebudila v spalnici, ki je bila vsa zalta od solnca. Nela si je oči in sedla. Najprej mora vzdoljeti na marmorno posteljo, ali mamica že spi: zlezla bi rada k njej, da se z njo malo posrčka, kar dela tako, tako rada. Ce pa je mamica že vstala, potem pa mora brž v kuhinjo, saj bodo pekli danes potice in kočice ter barvati pihte. Toda oči ji kar nočejo gledati, a Zorka si zna pomagati. Na nočni omareci stoji kovrčec z vodo: brž pomoli prste ter si izmije oči. Sedaj vidi, da nimale ri več v postelji.

Hitro skoči s postelje in se začne oblačiti. Najprej nogavice: s temi zna ravnosti, toda ročivezel! Zapenjačce vedno preskakujejo. Zakaj nima okroglih kokotir! Irač deklice! Saj je že tol'kokat rekla mamici, a nič ne pomara, imeti ročice podvaze na dolg nos. S kriči je trdi krič! Zorka glasno vziva: »To je kriče od babice, z vštim srčkom, in imi tako krovnov, na v i so zdale! Prečen vee zanne! Tuk! zohke bi rada ozljafala, saj bi bil tudi brez ščetke bel, toda nomislila je, da bi mamica morda opazila, a danes hoče biti

Zorka pridna. Tudi počesala se je sama, le pečile ni znala privezati, zato je hitela biti v kuhinjo, da ne bi česa zamudila. Saj so rozine tako dobre!

In res! Mamica je že mesila, rozine so bile že prioravljene. Nekaj pa je Zorka vendarle zamudila: videl je, da so pirhi že pobarvani: rdeči, modri, zeleni. Mamica je že vedela, zakaj ni čakala na Zorko. Lani si je Zorka pobarvala roke do zapestja in njen prednasmik je bil kakor geološki zemljevid.

Pred prazniki je Zorka nenavadno postrežljiva. Vrti se po kuhinji, oči ji šlijajo sem in tja, sama ne ve, za kaj nji prijela.

»Preberes mi rozine!«

Nič primerneševa, nič pametnejšega ni mogla mamica izreči. Z Zorko je kar zagnalo. Hitro je očistila rozine moki, potem jih prebirala in nadalje jih oplakne in osuši. Saj dobro ve, kako se to dela.

»Mamica, ali smem pojesti eno? — Pa samo še eno? — Zdaj pa zares poslednjo!« Seveda jih je bilo med drugo in poslednjo še precej, tako da je mamica moralna Zorki zapretiti:

»Cakaj, cakaj, saj pride danes teti Češčen! Povem jih, da ne ubogaš.«

Ko bi bila Zorka vedela, da je še čakat teti! Zorka se je še sladkala

z zadnjo rozino, ko zunaj pozvoni. Prišla je tet.

Bogve, ali ji je prinesla tistih krasnih pisanic, ki jih pravi mama »kraslice« in jih delajo posebno lepe na Slovaškem. Podobne so našim belokranjskim, ki jih Zorka tako radi gleda v knjigi profesorja Siča. — Pa še o drugačnih ji je pravila mamica, a doslej jih še ni nihče prinesel, kadar je prišel na praznike. Za letos pa jih je teta obljubila.

»Ves, Zorka, ji je pravila mamica, »to so pirhi iz sladkorja, veliki kakor gošja jajca, votli so, spredaj te okene — in znotraj! To boš gledala ... Nočem ti povedati, da se boš bolj razveselila, ko boš sama zgleđala.«

Teta je vzelna iz kovčega precej veliko škatlo: »Najprej tebi, Zorka, tole za pihte!«

»Ves, teta, danes Zorka ni bila oridna,« jo je brž zatožila mamica, »nisi takoj hudo misilna. «Samozorne bljedla, ko jih je prebirala!«

»Pri nas na napravimo to drugače,« je odgovorila teta. »Kadar prebiramo rozine, mora Božka peti, Franck pa živigati.«

Ne vem, ali je Zorka čula to napetno naredbo ali ne: praznila je skočila in sklada vsebino na mizo: to je bilo horhorček, in kakšni! Pa net pisanic in — tudi tisti pirhi z okencem, skrbno zavit v svilen nar.«

Zorka ga je odvila in hrž nosilečata skozi okence. In kaj je videla! V

ma mu je mrzelo, ker se ni mogel z nikomer igrati — kralj namreč ni imel otrok. Najstarejši njegov sin se je imenoval Pepček, ki je princ Pepček dorastel za dolge hlače, so ga poslali po novem predpotopnem običaju v svet, da ga poskusijo. Mama — kot kraljica — mu je napekla štrukljev iz tega, kar je ostalo testa v peharju; princ si jih je zvezal z motvozom, jih zadel na rame in planil iz rodnega mesta z obema nogama obenem. Avtomobil mu je oče kralj pozabil kupiti.

Kraljevski princ Pepček je šel torek na pot. Korakal je dolgo, dolgo, dokler ni prišel do velikanskega morja. Bilo je tako veliko, da je bilo še večje nego manjše, a bilo je brez vode. Valovi kakor gore so pljuskali na breg, grmeli in bučali, tako da Pepček svoje lastne besede ni videl. Oziral se je plašno nazaj, kako bi najlaže prišel nazaj. Iz strahu, da si ne bi nabral vode v nove cokle, si jih je sezul in sedel bos na ladlico. Imela je sicer samo pol dna in eno kolo, ki je manjšalo, bila pa je dobro namazana: in ko si je Pepček v biču odgriznil debel hrastov kol, da bi se z njim opril ob morsko dno in se tako poganjal, ga je nesla ladica hitro ob obrežju na drugo stran. Okoli ladice so od vseh strani skakale iz vode morske ribe, se prijemale s tačicami za lesvice in se plazile v ladlico. Pepček jih je odganjal z veslom, jih tolkel po perutih in neki stari gluhenoslepohromi ščuki je pri tem boju iztrgal tri peresca iz čopice. Ko jih je olil, je videl, da so slana, menda zato, ker je bila žetva takrat morska voda slana. Srečno je dosegel na nasproti breg, ko se je že delal večer. Na zvoniku je tukno bilo poldne.

Princ Penček je zagledal pred seboj velikanski gozd. Tega so morali šele pred letom zasaditi, ker se ni imel nobenih dreves. Da ne bi v tem sloboščem lesu zahlodil, je sklenil Pepček, da pojde na ono stran, kjer bo višel temo. In izbral si je najmočnejše drevo in hoče splezati nanj. To pa ni imelo ven. Penček se je oprijemal na močnešči, dokler ni prišel do mnogih skokih srečno v vrh prav pri koreninah. Odteč čuje hinoma krasno vtisje petje. Ozre se navzgor in zagleda majno gnezdo. In kakor mnogim navihanim fantalinom mu pride na misel, da bi mogel nobrati mlade ptičke. Skočil je še malo više pred hnezzu, segel z roko vani in otinal ščirki rilčke. Bili so tam mladi orasički, ki so luheznivo žvrgočili! Legli so zopet, boječe zavriskali in v tem — bogve, kje se je vzel — je prileska iz oblakov stara — krava — in ga je plčila v prst. Pepček so od groze vstajale noge in glavi, lasje so se pod njim tresli in kurja polt mu je šla po hrbitu. Komaj je pobral svoja črva, ki so mu trtekel iz lakti, in jih stlačil v naglici v denarnico. Od bolesti je zašklefetal z zobmi in nadalje z dresesa na trdo skalo, v katero se je pogrenzil osem metrov globoko.

Pri tem padcu je trdno zaspal. Ko se je prebudil iz bolečin in videl okoli sebe samo temo, je premišljeval, kako bi prišel ven. In snomnil se je, da je kupil njegov oče kralj na sejmu v Razgradnih Rovtah novo lopatko. Skočil je ponjo, se izkonjal iz tal in prišel srečno zopet nazaj k očetu in mami v kraljevsko palacio. Starši so bili strašno veseli, da se je Pepček vrnil in razglasili so to po vsem kraljestvu. Takoj nato, en dan pred tem, so hiteli iz vseh mest in vasi prebivalci vse dečele na kraljevski grad, da se udeleže svatbe, ki je kralj svojemu kraljevskemu sinu Penčku — ni mogel pribrediti, ker je Pepček pozabil na svojem potovanju ubiti nekega zmaja z desetimi ognjenimi nogami in osvoboditi iz ujetništva nekega krasnega čarovnika grde princezine. Ko dovrši

še ta junashki čin, mu bo star kralj prepustil prestol in Pepček bo sam kralj. Srečno bo vladal svojim podanikom in tako dalje. O vsem tem pa vam bomo pripovedovali kdaj pozneje...

Bo J. Koudelki — B.

Volk kot ribič

Ruska pravljica.

Teta lisica sedi v gozdu ob cesti, prav za vasjo. Naslaja se z ribami, ki jih je ukradla z voza deda Semena. Zavlekla jih je v svojo luknjo. Tako si je preskrbela zalogo za slabe čase in le malo si je pustila pred briogom.

Sedi lisica in koščice je hrupajo med zobmi. Oblizuje si z jezičkom brkasti gobček. Glej: vleče se k »ji botiček volk, lačen, ah, tako izstradan. Boki so mu vpačli, diaka se mu je naježila, oči so mu izbuljene in sklefeta z zobmi.«

»Lej, lej, nepričakovani gost,« si misli lisica in brž grebe ostale kosti v briog.

»Bog daj dobe, dan, botrica!« — pozdravi sivi botiček — »zdi se, da ješ ribice. Deli jih z menoj, že tri dni nisem jedel, glad me mori.«

»Ti si pa res čuden! Cakaj, čemu naj te krmim jaz? Potruditi se kakor jaz! Pojdil jih v žit in naješ se!«

»Dobro, toda kako naj jih lovim? Nauči me, botrica, zelo rad bi jedel.« Lisica ga pogleda, zastrije z brčicami in pomičinke.

»Če te naučim, tepec,« — si misli — »boš kazal zobi tujim ribam.«

»Naj bo, pravi. «pojdova!«

Pripeljala ga je L. ribniku, ki je bil rvar pri vasi pod gričem. Ustavila se je nad ledeno razpoko, kjer je ležal razbit vrt.

»Ah, prijatelj, sivi botiček, pričenji ti vrč na ren. Vrč spusti potem z repom vred v razpoko, sedi in reci: Nalovite se, ribice, majhne in velike! In ribice se nalove v vrč.«

»In to je vse?«

»Vse.«

»No, hvala Bogu, botrica.«

Volk sedi in mrmra: »Lovite se, ribice, velike in samo velike.«

»Kaj govoris, botiček?«

»Kakor si mi večela, botrica.«

In botrica lisica hodi okoli, gleda proti nebu in govorit:

»Ljasiš se, izjaz, i zvezdnato nebo! Zamrzi, zamrzi, volčji rep!«

»Kaj šenčeš, botrica?«

»I to kakor ti, botiček: »Lovite se, ribice, male in velike!« ...

Volk je ves premrel. Niti čeljusti ne more zapreti. Zmrzaje bolj in bolj in razpoko pokrije debel skorja. Volk ne more niti ganiti z repom.

»Ah ni že čas, botrica, da izvlečem rep,« vpraša.

»Le se malo posedi, botiček, nja mejo se še večje.«

Začel se je daniti. Iz vasi prihajajo žene z vredi. Botrica lisica je mahnila z repom in jo pobrisala. Sivi volk pa se premetava sem in tja, a ne more ne naprej ne izjaz. Rep mu je zamrznil v razpoki, da je, kot bi bil prikovan.

Zene zagledajo volka, začno kričati in ga tepejo. Volk zatuli od bolečin in napne vse sila. Pusti polovicu repa in razpoki in se spusti v beg, ne da bi se ozrl. Sam vri sebi pa se jezzi na lisico-tatiko:

»Le čakaj, ti grda zarezljivka, ko te doblim, ti vse povrneti!«

zadnjem rožino, ko zunaj pozvoni. Prišla je tet.

Bogve, ali ji je prinesla tistih krasnih pisanic, ki jih delajo posebno lepe na Slovaškem. Podobne so našim belokranjskim, ki jih Zorka tako radi gleda v knjigi profesorja Siča. — Pa še o drugačnih ji je pravila mamica, a doslej jih še ni nihče prinesel, kadar je prišel na praznike. Ščipček je zašklefetal z zobmi in nadalje z dresesa na trdo skalo, v katero se je pogrenzil v razpoki, da je, kot bi bil prikovan.

Zorka ni poslušala, kaj so govorili starši in teta, bila je kakor zamaknjena v krasni pirh.

»Mamica, to moram pa brž pokazati Zlatiči. Ta se bo čudil!«

In mamica je dovolila, da je Šla Zorka s pirhom k svoli prijateljici Zlatiči. To je bilo veselja, radostnih v likov: menda Jima pa ježiček še nikoli tako tekel kakor danes; toliko sta si imeli rožati.

Na izrehod in zvečer ji je moralna mamica praviti, kako so ta pirh načini, zakaj se ne dă odpreti, zakaj na drevju ni mnogo listja, zakaj ima deklica rdeče krilce, ne modrega — in še mnogo mnogo vorašanih jih je bilo na scru. S

Fran Pogačnik:

Tilka in žabe o Veliki noči

«Kaj pa bo s pih?»
žabica vpraša.
«Slaba zalog
letos je naša,
žaba ji pravi,
plašček zeleni
z rmenimi raki
ves prepleteni
leno si popravi.
«Davi ob zori
šel je do brega
onega tamka
regi, regi, regi!
Ni ga nazaj...
Kadar se vrne,
dosti bo vsega,
regi, regi, regi!
«Pojdem za njim,»
se žabek oglasti.
«Ne, hodi, ne hodi,
nevarni so časi!»
Žabek poskoči...
Takrat na Tilka
mimo priskake,
žabje sinka
zgrabi za krace.
A sinko žabil
nič ne reče,
iz roke se zmazne;
a Tilka prešera
v mrzlo vodico
se opoteče.

F. P.:

Jajčni ples Kočirjevega Miška

Kočirjevi Miški je imel smolo, da se je rodil v sironašnji Kočirjevi baji, ki je bila bolj podoba starim kolnici kakor spodobihi hisi, v kateri bi imeli stanovati ljudje. Kočirjevi razen mali in edine kure niso imeli nobene domače živali. Muhe so slišarile poteti, puta pa se je navzela uporniškega duha prav pred Veliko nočjo in odpovedala Kočirjevi rodbini vsa jajca. Brez jaje bi bili Kočirjevi končno že še izhajali, a Miški ni miroval radi pihov. Kaj bo s pih? To vprašanje mu ni dalo spati.

Kočirjevi so bili mejaši bogatemu Bahaču, ki je bil v Zaselju gotovo najbolj spoštovanega oseba. Pri njem pa je bil kurji dvor bolje vzgojen kot pri Kočirjevih in kokoši so nesle, da je bilo veselje. Bahačeva mati so komaj sproti pobirali debeleša ali drobnejša jajca, ki so jih podarjale pridne putke. Na dvořišču je vladalo vedno veselo življenje in poglavar petelin je bil jako zadovoljen s svojim kraljestvom ter njegovimi prebivalci.

Kaj bo s pih? To je zopet in zopet misli Miški. Morajo biti, saj jih imajo povsod. Pa če naša putna ne nese? Pa jih moramo dobiti drugod! Njegov skep je postajal vedno smejšči. Dobro je vedel, kam spravlja Bahačevi vse, kar jim je potrebno za telesni blagor. Tega ni bilo ravno malo, saj je stela Bahačeva rodbina s posli vred skoro polovico vasi.

Mnogokrat je Miški že počajal mimo okenca slrambe, kjer so po njegovih mislih ležali vsi zakladi sveta. Žal, ni mogel do njih, ker je bilo malo okence zavarovano še s trdnim zelenim mrežo. Skočnjave so bile sicer nepremagljive, vendar jih Miški ni kratkotomno opustil. In je vedno upal, da mu bo sedaj, sedaj sreča mila.

Pih pa morajo biti! Tako je zadnjič trdno odločil Miški in stopil tja pred zadnja vrata matere Bahačeve, ki se ves dan niso umaknili iz kuhične. Imeli so dela čez glavo. Staro ognjische je neprestano puhalo gost dim v široki dinnik in okoli in okoli hiše so se širili tako preprijetni duhovi po prekajenem mesu, klobasah, poticah in se po vsem mogočem dobrem, da so se Mišku cedile silne. Oprezno se je približal zadnjim vratom matere Bahačeve. Stopila je pravkar na prag.

«No, kaj pa ti? Ali si kaš pričen?»

•Sem.»

«Pridi zvečer, pa dobis pih!» Ze je bil Miško popolnoma zadovoljen. Ko pa so mati Bahačeva obrnili hrbot in odšli v vežo, mu je ušlo oko v shrambo, kjer je stal pehar lepih, rdeče in modro pobaranih pihov. Tudi pisani so bili vmes. Miško je takoj izpremenil svoje misli. Kako bi noter, to je preudarjal. Čai, morda pa mati za nekaj časa odidejol.

Vztrajno je čakal. Končno je začul s ceste, z druge strani hiše, klic, ki je vabil mati Bahačeva na kratke razgovoreček. Bila je sosedka, ki se je prišla posvetovati, kako naj se obliče za nočnino procesijo. Bila je nameč Velika sobota. Dobri ženel sta govorili, kakor da se nista videli že deset let. Miško pa je med tem premislil, kako naj pride do pihov. Pa se je odločil. Kakor miška brzopetka je smuknil v kuhično, skozi prva vrata na levo v shrambo, kjer si je brzo nabasal v vsak hlačni žep po dva pihova, v suknjico jih ni mogel, ker je imel žep strgane, zato pa je vzel v vsako roko tudi po dva komada.

Pa glej šmenta! Ze je bil skoro pri izhodu, kar začuje glas: «Miško, pridi, da dobiš pih!»

Miško je takrat izgubil glavo in ni reklo ne bev ne mev, temveč se je stisnil k steni za vrata. Vedel pa ni, kaj naj storiti. Vrata pa so se odprla, to se pravil niso se odprla sama, odprli so jih mati Bahačeva.

«Kaj pa delaš tu?» so zakričali, pa kmalu so spoznali, kaj in kako je. Mišku je medtem padlo sreča v hlače, pihovi pa iz obeh njegovih rok na tla. Mati Bahačeva pa, ne boli lena po brezovo metlo v vežo. In tedaj je začelo padati, pa ne po tleh — Šviga Švaga — nego po ubogem Mišku, ki je skakal po pihovih in med njimi kakor tisti medvedje, ki so jih svoje čase vodili k nam Hrvatje in jim zraven prepevali:

«Plesi, pleši, kosmatin,
da te vidi gospodin!»

Miška pa ni gledal noben gospodin in pela mu je le brezova metla. Vendar pa je znal plesati do vrat, odkoder ga je odneslo proti domu, kakor bi ga gnala kraška burja.

Spremljali so ga pozdravlji matere Bahačke, ki so se glasili nekako tako-le: «Kujon, nemarnež, nepridiprav, potepuh itd.». Vmes je padla še kakšna bolj krepka.

Od tistega časa je pustil Kočirjev Miško tuje pihove pri miru.

Novec v vodi

Deni novec (kovani denar) na krožnik in nalič v krožnik toliko vode, da pokriva novec par milimetrov visoko. Kako boš sedaj vzel novec s krožnika, ne da bi se dotaknil vode ali ne da bi jo odili? Vzemi ploščat zamašek, s katerim je zamašen stekleni lonček z gorčico, napravi tri ali štiri luknjice in vtakni vanje vžigalice in glavicu navzgor. Imej pripravljen navaden kozarec. Prizgi vžigalice in novezni kozarec, ne da bi se dotaknil vode, čez vžigalice in ko lete že dogorevalo, postavi kozarec prav na dno krožnika. Ker je gorenje zrak v kozarcu razredčilo, voda začne vhatati pod robom v kozarec in ga napolni do neke višine. V krožniku ni več vode in novec lahko vzmameš s krožnika, ne da bi se dotaknil vode.

Krakocasnice

Raztresenost. Služkinja pridrvi vsa prestrašena v delavnico gospoda profesorja: «Gospod profesor, v jedilnici je tat!» — Profesor: «Recite mu, da nimam časa!»

Hudomušen strokovnjak. «Tu je poslednja fotografija moje žene.» — «Očividno momentka, ne?» — «Zakaj?» — «Ker ima zaprtia usta.»

čico in Zorka bi ji tudi rada podala svojo, toda boji se: prevelika je njeni roki, kaj, ko li punčki zmečkala drobno ročico! A vendar jo ji poda in hup! skoči s punčkom iz posteljice, toda to ni več velika Zorka, prav tako majhna je kakor njeni družice v redčem kričku. Punčka je pogladila okence z ročico in odtrlo se je. Kakor miški sta zlezli v nhr. Ah, te stezice, sami sladkorčki! Tako rada bi Zorka pokusila, ampak samo, če bi punčka ne videla. Ostala si je prst, se pripongila in ga brž pretrisnila na pesek, toda kako se je prestrashila — punčka se je ozrla! Poskočila je, da je zafrelo rdeče krilce, in rekla veselo: «Le obliži, Zorka, tu je pesek čist in tako sladak!» in tala je Zorki kar ceo pest.

In glej! Skorja dreves je bila iz čokolade — punčka je odložila košček, dala Zorki in že so se ji zobki topili v čokoladi. Dospeli sta do jezera. Šaj ni mogoče! V njem ni bilo vode, ampak malo novca. Srečajna labuda sta bila iz sladkorja. Takot sta priplavala k bregu. Zorka se je najbolj čudila, da se labuda iz sladkorja ne raztopita v vodi. In plavalna sta ter si včasih počehlala s kljunom belo perje. Eno pero je dala punčka Zorki, naj pokusi: raztopilo se je v ustih kakor sladolet in okus je imelo po malinah. «To je gotovo po tej vodi v jezeru,» je pomisnila Zorka.

V kotu ribnika je zagledala pred blestecim grmom majhno klopico, be-

lo, brezovo, vso iz sladkorja, le grče so bile iz čokolade. Pred njo je bil na ribniku čolniček iz sladkorja in tudi ta se ni raztopil, in vesla so bila iz čokolade.

«Pojdi, Zorka, popeljeva se v čoln!» jo je ljubeznično vabila punčka.

Zorka ni nikoli zaupala čolnom in brez očka in mamice li je ne bil nikhe spravil v čoln; zato je boječe vpravila: «Ali ne utonem?» — «V malonovcu!» se je smicila punčka. In hup! Že je bila v čolnu in je Zorki podajala roko. Previdno je stonala Zorka v čoln in sedla na beli sedež iz sladkorja prav počasi, na labudo, da ya ne bi zlomila. Toda nel Sedež je žal, kakor da je lesen.

«Glej, naša kraljica prihaja!» je rekla punčka in prijela Zorko za roko. Grajska vrata so se odprla, prišli so onrote v blestecih oblikah, stopili v dve vrsti, za njimi polno gospode in vsake dama, ljubka in nežna. Je držala v roki šopek poml danskih cvetlic. Vse dame so se izjubzivale ter obnareli na zeleni zlati lasmi. Pri norah je stal snežnobel Jagenjček z zlatimi nožicami. V roki je držala kraljica butarico iz srebrnih žib, zlati pirhi so se zibali na njej in dolgi trakovi nežnih barv so se tresli od vrha kakov matični oblački. Zor-

ka je punčka notonila čokoladno vesi v rožaste pene ribnika, se je čoln zazibal in labuda sta plula okoli čolna. Če je brizenilo na Zorko, se je brž oblinila. Hipoma se je čoln ustavil. Tu je bilo plitvo, da je bilo videti na dno. In kaj je bilo na dnu! Kamenčki, pa kakšni! Prav takl, kakor jih je često dobivala od botrice: rožasti, beli, črni in v njih je bil gladek sok. Zorka je gledala, gledala, punčka pa je

E. Gangl:

Zmaga — svoboda!

Tako po preobratu je napisal današnji starostnik JSS. E. Gangl v 1. Stevilki «Sokola» 1. 1919, globoko zamišljen članek, iz katerega posnemamo sledete, se danes aktualne odstavke:

Tam, koder žive naši najkrepostnejši bratje, koder naše drage sestre netijo sveti, večni ogenj domovinske ljubezni — tam, koder otočnošladko pева valovje Soče in se zelenopeno naše moreje ljubezd popenujo na slovanski skaloviti, z bujnim južnim cvetjem okrašeni breg — tam, bratje, vlažna globoka, črna zlost!

Od solnčnih Brd, preko Gorice bele golobice, nad Trstom klijudem do naših zakladnic, še Pulj — očo Ciklop — vellkana, tja do gnezdu sokolovoga v Dalmaciji, kjer je junaku Batu počilo srce, se vije črni prapor, ki sendi z mrtvaškim plahutanjem severni rob zibelj Slovenstva — naš dragocen Korotan!

Zmaga — svoboda!

Ali za tako ceno, da iz naših ill odločite naplemenitev sokovel! Da se tujezdno pleme razčpera na zemlji, kjer stoji naš domov? Kam dovede strast kulturo, ki se poniza pod peto imperializma in se v njegovi roki prekuje v trinogov med Miško krvnikovo, potvora pravice!

In kdo, bratje, more danes vhrati od resnega dela do omamnih naslad, od zbrane duševnosti do samolitju namenjenega egoizma, ko se naša novo Kosovo polje premeta v novih bolestih, z grozjo vpravščoč, ali so bile vse naše žrtve ramati?

Nel — Sokol jugoslovenski namerja svoj držni, ponosni polet od beneških ravnin do Carigrada — koder naša beseda, naš pismo, naša kri in naši grobovi rijejo mojo Jugoslavijo! V Solunu stražita svetec — blagovestnika Ciril in Metod našo pravico in gledata, kaj dela Rastislavovo potomstvo, ono bratsko pleme, ki je njeva kralj zanje istočil svoje odi ob naših krijev germanike veret Preko Urala in Sibirje, od Kavkaza do slavnih led v grobuh naroda kneza Jeremije, od Ukrajinskih Ščev do tožne osamelosti bolgarskih Junakov, iznad republičanskih Hradačanov do albanskih gord, iz Wilsoneve domovine do Sirom sveta razmetanega slovanskega otočja bijeo peruti Sokolov uro vstajenja velikega, nikoli slutenega, kulturnega Slovanstva!

To je naša bodočnost — bodočnost Sokolstva: kulturni panslavizem!

Eno pleme, ena kri, ena mihel, ena volja od vrhoda do zpadca, od severa do juga! Povsed bratje, povsed sestre! Vsesporod simboli moči tiranata — simboli našega osvobojenja!

Zato pa stojimo na začetku novega dela — kulturnega ustvarjanja. In kdoni na delo prisega, on se odpoveduje lenobi in brezplodnemu tratenju svojih moči. Sokola ne vidijo nikoli s prekrizanimi rokami. In takrat, kadar ga napor telesno utruji, se razglibja njegova duša, ki mu je vsekdar opletena okolo domovine kakor poročni prstan, se potaplja na dno bednosti življenja in se dviga v višine njegovih lepot in snuče, razmisli, deluje neprestano. Iz volje, ki nam počiva kot prasila in pravilno vsega ustvarjenja v prsih, kipó sveži vredni novih moči...

V kulturni kulminaciji vse moralne in materialne moči naroda.

In ker si del naroda, drobec njegove bitnosti, utrinek njegovega bistva, zato bodi drobec demanta in utrinek sijaj krepotis, da ves naš narod, sestavljen iz naših bratov in sestr, zahlesti v lepoti in se proflahli v pravnosti! In del te naše skupne notranje in zunanje lepote si tudi ti, kakor je krvda na tvoji strani, ako omadežeješ svojo sokolsko čast ter odleti košček pege na naše skupno sveto imen!

Sokoli hočemo, da bodi domovina ve-

Sokolstvo

lka in slavna, velika v blaginji, slavna v dejanjih svojih otrok! In kdoni razdira naše delo in kdoni s klevetami ovira naš počit v bodočnost zemlje in naroda in kdoni drobi skupnost naših modi ter jih naravnava v strugo samogolnosti in za-klepja v službo kakršnihko strankarskih ali neskuptih, tendencioznih nagibov — ta zavedno ali nezavedno sovraži svojo domovino!

Sokoli hočemo z lepoto do vrha napoliti čašo življenja! Na tvoje zdravje, domovinal Državo, deca naša! Tebi pripravljamo ta skupni dom! V mislih domovina — a misli vseh misli — ti, deca naša! V pesti sila, a v sili lepoti! V srcu odločnosti, a v odločnosti dobrot! In povsod pravica v resnicah!

Tako smo oboroženi — tako stojimo

pripravljeni na začetku novega dela! Vse bo naše, kar je danes tujjevo! Sokoli smo bojna organizacija — revolucionarji smo, ki hočemo zgraditi v živih dušah nove svetove. Temelj — bratstvo; vezi — enakost; smoter — svoboda! In ko se dvignejo vse duše v ognju volje, v siju kreposti — takrat se magnejo črni prapor, in troje plamenčnih živk — v eno celoto zlitih — se počene od meje do meje — od beneških ravnin do Carigrada!

Naš sokolski prapor — in pod njim ves narod, združen v jugoslovenskem Sokolu!

Osvobojeni smo spon mrzlega, sovražnega mačehovstva; prsi dihajo v zanosu jasnih misli, ureničujočih se upov. Duše so se spele v višave v ponosnem razmahu.

Cutimo v globočini src: Sokoli smo — domovine vera, upanje in ljubezen!

S čašo življenja v rokah, s prsega v dušah — tebi posvečenje: Zdravo, mati — domovina!

Sokolski dom na Taboru

Slika predstavlja nastajajočo sokolsko palácio, kakršna je zamišljena po načrtu. Dom bo imel tri telovadnice: Glavno v sredini, malo ob Skočji ulici in malo ob telovadnišč

Ljubljanska univerza

REKTOR G. DR. KIDRIČ O AKTUALNIH IN PERECIH ZADEVAH
NAŠEGA VSEUČILIŠCA.

Naša mlada, a krepko se razvijajoča Alma mater zavrsuje svoj deseti semestri, peto leto svojega obstoja. Prestala je že otroške slabosti in v polni mери že vrši svojo nalogo kot naš najvišji kulturni institut. Zato ne bo odveč, če opozorimo našo najvišjo javnost nango in njen skromni jubilej.

Rektor g. dr. Pt. Kidrič je bil tako ljubezniv, da je dal našemu uredniku radevolje nekaj pojasmil in podatkov, ki ga zanimali in ki bodo gotovo zanimali tudi naše čitatelje. Evo par važnejših odstavkov iz razgovora:

Kakšne so postavke za univerzo v novem proračunu? Boste izhajali z njimi?

Jaz za svojo osebo budžetarnih težkoč se jemljam tako tragično, kakor se to savadno dogaja v javnosti, čeprav so te težkoč momentano gotovo tako, da ovirajo razvoj in razmah univerze. Preprlik sem namreč, da se bo dalo z vsakim novim budžetom to nevzdržno stanje postopoma zboljšati, zlasti ker sedanje budžetske postavke niti od daleč ne odgovarjajo onim v predvidenem času in ne današnjim cenam učnih pripomočkov.

V prvem letu njenega obstoja (1919/20) je bilo za ljubljansko univerzo v proračunu določeno 5 milijonov krov, v drugem letu 11 milijonov, v letu 1922/23. smo imeli nekaj nad 4 milijone dinarjev, v preteklem proračunskem letu pa vsled dvajstinsti samo redne kredite, ki so bili približno za 700.000 Din manjši. Kakšne so postavke v letošnjem proračunu, ne vem še točno. Najbolj kritična je situacija vsekakor za elektrotehnični institut, ki nujno rabi večje subvencije, da se more izpopolniti, kakor je to za studij neobhodno potrebno.

Kadar je govor o finančnih zahtevah naši univerze, se često čuje — zlasti v Zagrebu in Beogradu — opazka, da so te zahteve z ozirom na število slušateljev večje kakor zahteve drugih univerz. Ta oditek je docela neutemeljen. Prvič že v tej obliki ne odgovarja dejstvu, zlasti pa primerjamo ljubljansko univerzo z

beograjsko, potem pa je tudi sploh načelo presojati budžetarne zahteve s tega stališča. Vsaka univerza, pa naj ima veliko ali majhno število slušateljev, mora imeti gotove stolice, institute itd., drugega je njen poslovanje nemogoče.

Zato je napačno, ako se pri presojarju budžetarnih postavk kdo sklicuje samo na število slušateljev.

Koliko slušateljev imate?

V letošnjem zimskem semestru smo jih imeli 1252. V letnem semestru jih je nekolkokrat manj, kakor je to pojav na vseh visokih šolah. Prvo leto obstaja, leta 1919/1920, jih je bilo 763, v drugem letu 1068, v tretjem 1255 in lani 1257. Sedanči število odgovarja približno stanju beograjske univerze pred vojno in stanju, ki ga izkazuje večina provincialnih univerz po drugih državah in je torej povsem normalno. Razveseljivo je dejstvo, da se od leta do leta večje število slušateljev izven slovenskih pokrajin Jugoslavije, tako da ima univerza, zlasti pa tehnična fakulteta, tudi v tem oziru prav jugoslovenski značaj.

Sišal sem včasih opazko, da ima ljubljanska univerza preveč profesorje. Kaj menite vi o tem, g. rektor?

Tudi jaz sem že naletel na te očitke. Spadajo deloma v poglavje, ki sem se ga dotaknil že gori. Vsaka univerza, ki naj zaslubi to ime, mora imeti toliko in toliko stolic s profesorji. Na prvi hip bi se morda zdel upravičen očitek, da je število rednih profesorjev razmeroma veliko. A tudi to ne drži, zlasti ako vpoštovamo način, kako je naša univerza nastala. Vstvarili smo jo črez noč. Ako smo hoteli dobiti zanjo dobro kvalificirane moči, smo jih moralni nuditi vsa približno enake pogoje, kakor so jih imeli v prejšnjih službah. Nihče ne bi zapustil sigurne in dobre službe, da vstopi v zbor nove univerze kot izredni profesor ali celo samo kot docent. Zato današnje razmerje med rednimi in izrednimi profesorji morda ne odgovarja normali na starih univerzah. Bo pa to kmalu popravljeno, ker gre sedaj vse stremlj

jene za tem, da se v bodoči tudi prisvoje neomejene oblasti ni izrabila, kakor nas uvede normalno stopnjevanje »akademike«. Kar se tiče števila rednih profesorjev, jo treba vpoštovati tudi to, da je bila pač narodna dolžnost nove univerze, da pridobi zase kolikor načel naših rojaku, ki so delovali že po drugih univerzah. Kdo bi jim mogel nuditi slabše pogoje, kakor so jih imeli prej?

Pri sivečasnih časopisih polemlkah o ljubljanski univerzi sem bral, da ima ljubljanska univerza zlasti preveč slavistov.

Jaz sam spadam med nje — se namsmejh g. rektor — in sem moral tudi že ponovno poslušati slične opazke. Pa ne drže. Nismo v tem oziru nič na vseh visokih šolah. Prvo leto obstaja, leta 1919/1920, jih je bilo 763, v drugem letu 1068, v tretjem 1255 in lani 1257. Sedanči število odgovarja približno stanju beograjske univerze pred vojno in stanju, ki ga izkazuje večina provincialnih univerz po drugih državah in je torej povsem normalno. Razveseljivo je dejstvo, da se od leta do leta večje število slušateljev izven slovenskih pokrajin Jugoslavije, tako da ima univerza, zlasti pa tehnična fakulteta, tudi v tem oziru prav jugoslovenski značaj.

Sišal sem včasih opazko, da ima ljubljanska univerza preveč profesorje. Kaj menite vi o tem, g. rektor?

Tudi jaz sem že naletel na te očitke. Spadajo deloma v poglavje, ki sem se ga dotaknil že gori. Vsaka univerza, ki naj zaslubi to ime, mora imeti toliko in toliko stolic s profesorji. Na prvi hip bi se morda zdel upravičen očitek, da je število rednih profesorjev razmeroma veliko. A tudi to ne drži, zlasti ako vpoštovamo način, kako je naša univerza nastala. Vstvarili smo jo črez noč. Ako smo hoteli dobiti zanjo dobro kvalificirane moči, smo jih moralni nuditi vsa približno enake pogoje, kakor so jih imeli v prejšnjih službah. Nihče ne bi zapustil sigurne in dobre službe, da vstopi v zbor nove univerze kot izredni profesor ali celo samo kot docent. Zato današnje razmerje med rednimi in izrednimi profesorji morda ne odgovarja normali na starih univerzah. Bo pa to kmalu popravljeno, ker gre sedaj vse stremlj

je za tem, da se v bodoči tudi prisvoje neomejene oblasti ni izrabila, kakor nas uvede normalno stopnjevanje »akademike«. Kar se tiče števila rednih profesorjev, jo treba vpoštovati tudi to, da je bila pač narodna dolžnost nove univerze, da pridobi zase kolikor načel naših rojaku, ki so delovali že po drugih univerzah. Kdo bi jim mogel nuditi slabše pogoje, kakor so jih imeli prej?

Pri sivečasnih časopisih polemlkah o ljubljanski univerzi sem bral, da ima ljubljanska univerza zlasti preveč slavistov.

Jaz sam spadam med nje — se namsmejh g. rektor — in sem moral tudi že ponovno poslušati slične opazke. Pa ne drže. Nismo v tem oziru nič na vseh visokih šolah. Prvo leto obstaja, leta 1919/1920, jih je bilo 763, v drugem letu 1068, v tretjem 1255 in lani 1257. Sedanči število odgovarja približno stanju beograjske univerze pred vojno in stanju, ki ga izkazuje večina provincialnih univerz po drugih državah in je torej povsem normalno. Razveseljivo je dejstvo, da se od leta do leta večje število slušateljev izven slovenskih pokrajin Jugoslavije, tako da ima univerza, zlasti pa tehnična fakulteta, tudi v tem oziru prav jugoslovenski značaj.

Kaj pa, so vas kaj reducirali?

O tem poglavju ni baš prijetno govoriti. Gotovo ne morev ravno najlepše luči na kulturne odnose v naši državi, da je

Narodna skupščina svoj čas stavila tudi vse vseučiliške profesorje na razpoloženje in prepustila komisiji, ki je niso

tvorili profesorji, odločevanje o tem, ali

in kateri profesorji naj se prevedejo. V

čast teji komisiji pa moram poudariti, da

je vse zato, ker se je v tem oziru lahko izgubimo za vedno.

Sirša javnost pa, žal, se vedno nima

pravega srca za univerzo. Kako dales

so v tem oziru pred nami Srb, kjer je

vsakdanji pojav, da premožnejši ljudje

iz preprostega naroda darujejo ali volijo

lepe zneske za univerzo in njene institucije.

Svetosavski nagrad n. pr. je v

Beogradu vedno mnogo več kakor pri

nas in to izključno po zaslugu privatnih

kov, ki durnejo leto za letom v ta namen

lepe zneske. Uverjen sem pa, da bo prišel čas, ko bomo v tem oziru tudi pri nas na boljšem kakor smo danes.

Vi ste velik optimist, g. rektor, in človek bi misli, da imate za univerzo zagotovljeno dedčino kakšnega ameriškega milijardera.

Ne bi skodilo — me smeje se zavrniti naše Almæ matris. — Pa da ne boste misili, da res nimamo nikakih težkoč in skrb, naj vam jih takoj nekaj naštejem.

O denarnih križih sva že govorila. Občutijo jih zlasti naši seminarji in instituti, ki si ne morejo nabaviti niti potrebnih knjig, niti potrebnih aparativov. Profesorji in slušatelji bi bili hvaležni, aki bi se kje našel mecen, ki bi se spomnil tega ali onega instituta ali seminarja. V Srbiji imajo tudi takih predcev. Sicer pa jih je tudi že med nami. Opozorjam vas le na tehnično fakulteto in njene institucije, ki se imajo mnogo, mnogo zahvalit privatni iniciativi in mecenstvu.

Pri tem bi rad opozoril še na eno. Ako predlagamo v budžetu kako novo redno profesorsko mesto, s tem se ni rečeno, da ga hočemo že tudi zasesti. Vsaka univerza pa mora imeti budžetsko možnost, da lahko pridobi strokovnjakov, ki je even-tualno na razpolago, ker ga sicer lahko izgubimo za vedno.

Druga velika kalamitev, ki nas zelo ovira, je vprašanje naših prostorov. Ministrski svet nam je sicer že pred tremi leti priznal pravico do vseh prostorov v zgradbi današnje univerze. Zal pa te pravice do sedaj nismo mogli uveljaviti, ker je nastanjen v poslopu še več privavnih strank, ki jih pač ne moremo kar tako deložirati, lepo število za univerzitetne namene pripravljen soban pa imajo okupirano še vedno državni urad. Upam, da bomo vsaj v tem oziru lahko prodri, ker se bo z razdelitvijo na oblasti vladna palača na Bleiweisovi cesti gotovo toliko razbremeni, da bo lahko sprejet pod svoje streho tudi urade, ki so danes še v univerzitetni zgradbi. Za nas bo pomenilo to neprecenljiv dobitek, ker bomo dobili nujno potrebne prostore za predavanja, zlasti pa tudi za seminarje in institute.

Centrala za SHS:

Zagreb

Marulićeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih

Us jamstvo popravljeni

LOKOMOBILI

Lam - Wolf, Građ. g. 1014-22

HP HP Novi

10-15 90-120 26-42

15-20 100-130 30-50

20-25 120-170 40-65

25-30 180-190 50-80

30-40 150-200 70-100

40-50 170-200 100-140

50-60 200-300 120-170

60-70 300-400 150-190

75-85 400-500 170-210

80-100 500-600 200-300

Prvoredno generalno popravljeni, ikušani, jednodušno, tvorničko jamstvo. Potpuna montaža. Pogledajte naše stalno skladiste. 300

Sirovoulini

motori

Benzin-motori

sd 5-50 PS.

Transmisije-Montaža.

Braća Fischer d. d.

Zagreb, Pantovček 5.

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu

poznanji kot najboljši

Singer Šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke

Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Spalnice, jedilnice, pisarniška oprama itd.

Na obroke!

1791a

Zahtevajte cenik!

HOTEL MALNAR

na Bledu
zoper otvorjen

1890-a

Največja Izbera zadnjih novosti
spomladanskih klobukov in slamnikov
ravnokar došla v modnem salonu

Ida Škof-Wanek

naslednice

Ljubljana, Pod Trancō št. 2

Preobilovanja in popravila se točno

1198/a

Izvršujejo. Zeleni klobuki vedno v zalogni.

Priznano solidne cene!

Priznano solidne cene!

Čovarne = Slovenija
čevljev = Čržič = Peter Kozina & Ko.

Strokovno-tehnični ateljé za ūrkoslikarstvo

Pristou & Bricelj

Aleksandrova cesta 1 (blaž Jadranka banke

**MAURICE LEBLANC:
TIGROVI
ZORJE**

32 Desmallionsu se ni zelo vredno odgovarjati, tako se mu je zelo otroče in gledališko to negiranje in tajenje, ta igrana nevednost o dogodkih, ki so vzbujali pozornost vsega Pariza in razburjali javno mnenje. Ves iz sebe, razrogačenih oči, pa mrmlja Sauverand:

«Je-l mogoče? Ona da je žrtev istega nesporazumljivca, ki je zadelo mene? Da je morda tudi aretirana? Ona! Ona! Ana Marija v zaporu?» — Stisne pести, jih dvigne proti vsem nevidnim in vidnim sovražnikom, ki ga obdajajo in ki so tudi umorili Hipolita in uničili Ana Marijo.

Mazeroux in višji inspektor Ancenis ga pograbita, on pa se trgne, kakor da se jima hoče upreti, kakor da se ju hoče odresti. Toda to je bilo samo za hip, kajti takoj se zopet z naporom pomiri in brez moči pada na stolico ter si zakrije oči z rokama.

«Kakšna tajnost!...» zajecija... Ne razumem, ne razumem...»

Potem umolkne. Prefekt ga opazuje in maje z glavo, potem pravi Mazerouxi: «To je ista komedija, kakor smo jo vajeni od gospe Fauveille-ove. Naš glumec je enako jak in spada k isti šoli... Vidi se, da so si v rodu.»

«Nikar mu ne zaupamo, gospod prefekt!» pritrjuje Mazeroux. Za sedaj ga je aretacija pač potrla, toda treba je paziti, da se mu moči iznova ne povrnejo.»

Podšef Weber, ki je bil nekam odšel, se sedaj vrne in prefekt ga vpraša: «Je-l vse pripravljeno?»

«Vse, in končano. Naš jetniški avto stoji pred vratimi poleg vašega.»

«Koliko vas je?»

«Osem. Dva agenta sta prišla še sedaj.»

«Ste li preiskali hišo?»

«Natančno. Sicer je pa skoraj prazna. Po sobah so samo najbolj potrebeni kosi pohištva, v spalnici pa kup papirjev. Vse je že prej pospravil.»

«Dobro. Odvedite ga z dvojno pozornostjo!»

Gaston Sauverand se dá brez odpora odvesti in sledi Mazerouxi. Pri vratih se obrne in še poprosi prefekta:

«Gospod prefekt, ker že preiskujete vse, vas prosim, da se pobrinete za moje rokopise, ki so zloženi na mizi v moji spalnici. To so znanstveni izsledki, ki so me stall ogromno truda in dela in ki imajo pomen za splošnost... Razen tega pa...»

Zopet utihne, očividno nekam zmeden.

«Razen tega?»

«Da, gospod prefekt... povem vam... nekaj važnega še...»

S trudem isče primerne besede, kakor da se boji posledic, ko jih izgovarja. Potem se oddoči in jasno pravi:

«Gospod prefekt... na nekem mestu... zgoraj... so pisma, ki so mi dražja kakor življenje samo. Če se ta pisma razlagajo v meni neugodnem zmislu, bi se lahko zlorabljal proti meni... pa vkljub temu... Vidite, to so dokumenti, ki so vkljub vsemu izredne važnosti... in potrebno je, da pridejo na varno. Zaupam vam jih, samo vam, gospod prefekt...»

«Kje se nahajajo?»

«Njihovo skrivališče se lahko najde. Treba stopiti v podstrešno sobo nad mojo spalnico in najti na desno od okna neki žebelj, njega pritisnite, pa se bo odprlo skrivališče, pod okvirjem, v bližini peči...»

In se odpravi v naznačeni smeri, spremjan od obeh varhov. Prefekt jih zaustavi.

«Trenutek! Mazeroux, skočite vi na podstrešje in poglejte!»

Mazeroux posluhne, se požuri in se kmalu vrne s poročilom, da je našel dotični žebelj, da pa ga ne more premakniti. Prefekt ukaže prvemu inspektorju Ancenisu, načon poskuš svojo srečo in da naj skupno z aretirancem stopijo vsl trije gori, da odpre skrivališče. Sam pa ostane prefekt z Webrom v sobi, da pričakuje uspeha tega novega preiskovanja in je zelo radoven, kakšna bo ta nepričakovano mu zaupana korespondenca ali dokumenti ali kar je že. Med čakanjem pa pregleduje knjige, ki so položene po mizi. Same kemične znanstvene knjige o organski kemiji, o kemijil napram elektriki itd. Vse knjige so bile po robih na gosto popisane z opazkami in opombami, ravno tako številni listki, ki so vloženi med strani. Po teh knjigah lista, ko naenkrat zasliši zunaj nekakšen šum in ropot. Naglo popusti vse in skoči na stopnjišče. Pa še preden je mogel odpreti vrata, se zunaj zasliši strel, ki mu sledi bolestenski krik.

Tako nač sledita dva druga streli, ropot, kriki, topot, Šunder kakor od bitke in zopet sire.

Prefekt skače po stopnjicah kar čez štiri in štiri, kar je čudovito pri tako debelem in na videz neokretnem človeku, in Weber mu sledi. Kmalu sta v tretjem nadstropju, ki je nekoliko ožje in bolj tematno. Ko prispe na vrhu stopnic, se mu teko, ki je bilo naslonjeno na ograjo, zruši v naročje. Bil je Mazeroux, ranjen. Na stopnicah leži počez drugo truplo, negibno, okrvavljen. Nad vsem pa na vrhu Gaston Sauverand, strašen, pobesnel, v roki drži repetirno piščolo, srd mu prši iz oči, roko z orožjem drži predse, ustrel petič v zrak nekam med došlece in potem šestič mirno meri v prefekta.

Prefekt v tem opasnem trenutku vidi naperjeno proti sebi smrtno cev in že misli, da je izgubljen. Pač ta hip pa poči za njim drug strel, še preden je mogel Sauverand sprožiti svojega, in prefekt zagleda kakor vizijo moža, katerega je najmanj pričakoval. Preko mrtvega trupla Ansenisovega skoči proti Sauverandu don Luis Perenna, za njim agenti.

Don Luis plane za Sauverandom na podstrešje, kamor se je le-ta ranjen v roko, umaknil, pa le še vidl, da se je zasledovan kratkomalo vrgel skozi lino tretjega nadstropja na dvorišče.

«Kaj, tu dol je skečil?» ves zasopel vprašuje prefekt. Torej ga ne primemo živega!»

«Ne živega, ne mrtvega, gospod prefekt!» pravi Perenna. «Evo ga, se je že dvignil in naglo odhaja, jedva da malo šepa. Takšni lopovi so zmožni tudi čudežev. Evo ga!»

«Pa moji ljudje?»

«Ej, vsi so na stopnicah ali po sobah ali tukaj. Evo ga, sedaj teče proti vhodu.»

«Hudič je! Imenitno nas je potegnil!» mrmra prefekt.

Gaston Sauverand tačas beži, ne da bi se mu kaj zoperstavljalo.

«Primite ga! Primite ga!» više Desmalions.

Pred vhodom sta stala dva avtomobila, oni policijskega prefekta in pa službeni za transport zločincov. Oba šoferja sedita vsak na svojem mestu. Beg je pa videl le šofer prefekta, ki je v svojem vozcu imel kupček predmetov, odvzetih neznancu. S tega kupčka vzame edino orožje, črno piščolo iz ehenovine in z njim skoči proti vratom, da prestreže begunci.

«Primite ga! Primite ga!» više še vedno Desmalions.

Spopad se je vršil na pragu vhoda in je bil krake. Sauverand naskoči šoferja, mu odvzame piščolo, jo z udarcem čez šoferjev obraz zlomi, vrže nezavestnega v zid in odhiti, za njim pa trije agenti, ki so končno vendar le prihiteli iz hiše. Eden izmed njih zaman sproži za beguncem tri strele.

Ko se Desmalions in Weber vrneta iz podstrešja, najdeti v Sauverandovi sobi na postelji ležečega prvega inspektorja, vsega posnelega. Ustreljen v glavo je ležal v agoniji in je kmalu nato izdihnil. Brigadir Mazeroux je le lahko ranjen in poroča: Sauverand ju je vodil na podstrešje, tam je segel blizu okna na bližini omenjenega žebela v nekakšno vrečico, ki je tam visela, iz nje je potegnil nabito pistolo in je takoj ustrelil Ansensa ter ranil Mazerouxa. Desmalions je bil bled od jeze in razočaranja. Potegnil nas je, lopov! Njegova pisma, njegovo skrivališče, vse tako dobro izmišljeno in sijajno glumičeno... Hudičev bandit!»

Potem stopi po stopnicah v pritličje in sreča enega agentov, ki se je že vrnil od zasledovanja in je ves zasopel.

«No, kaj?» ga tesnobno vpraša.

«Gospod prefekt, obrnil se je v sosednjo ulico... Tam ga je čakal avtomobil... motor je bil menda že navit, ker je vozilo takoj zdrčalo...»

«Avto je bil takši?»

«Da, izgleda.»

«Potem ga bomo morda še našli... ali pa...»

Weber klone z glavo, Desmalions utihne. Šofer je bil najbrže domenjen, sokrivč...»

«Da, pravi Don Luis, ki je molč prisostvoval, je že tako, kadar dovolite, da vam uidejo osebo, katere že držite v pesti. Vsekakor kaže, da je nač mož pravcat bandit stare šole in da zna več ko hruške peči. Dragi Mazeroux, zagotovljam ti, da je skrajno opašen. Ima zaveznike... celo v moji hiši... pri meni samem, da...»

Potem izpraša Mazerouxa o Sauverandovem obnašanju in o vseh podrobnostih, ki so se pripetile. Potem se zopet zamisli. Če je s Sauverandom najden nov dedič Morningtonov, je to važno, vsekakor pa ni nič manj važno obnašanje gospodina Levasseurove v tej stvari.

Perenna se vrne domov in odide naravnost v svojo pisalno sobo ter pregleda telefonsko kabino in mehanizem one železne zaves, ki ga je bila malo poprej ujela. Pod zaveso najde nekakšen gumb, katerega je treba le pritisniti, da se zavesa zagrne ali bolje, da zropota ter zapre telefonsko celico in vsakogar, ki je v njej. Perenna opetovano pritisne na gumb in se prepriča, da mehanizem izborno deluje in da ni mogoče drugače, kakor da je tudi poprej funkcional le, ker je nekdo namenoma pritisnil na gumb. Ali ga je torej deklica hotela zadeti? Ali morda samo zapreti?

Perenna hoče pozvoniti, da naj jo pokličajo, pa se premisli in zamišljen koraka po sobi ter pogleduje v ogledalo, ki mu zrcali vse dvorišče. Potem leži na divan, puši in razmišlja. Teh računov očividno ne razume, ne najde niti, ki naj bi ga vodila do tajnosti. Zato postaja slabe volje. Evo, tu se vrsti nit dogodkov, ki so drug bolj zagotenjen od drugega, in vsi skupaj postajajo vedno bolj zapleteni in nerazumljivi... Okrog poldneva plane v sobo njegov vratar in mu javi: «Gospod policijski prefekt je tukaj!»

Videlo se je, da sluga uvažuje vse možnosti in da zna primerno ciniti ta obisk.

«Kaj pravite?» vpraša Perenna. «Kje je?»

NAJMODERNEJE OPREMLJENA

KNJIGOVĒZNICA

DELNIŠKE TISKARNE, D. V LJUBLJANI

NA MIKLOŠIČEVU ČESTI ŠTEV. 16

preuzema v okusno in
pravilno vezavo vsako-
vrstne knjige in knjižice

izvršuje vsa preuzeta
 dela solidno, točno in
po konkurenčnih cenah

črta in veže po želji in naročilu

TRGOVSKE KNJIGE

Križem Evrope

PREDPUSTOM SKOZI ČESKOSLOVASKO. — NEMCIJA IN LANSKA VALUTNA «KATASTROFA». — STRAHOTNO RACUNANJE. — V HOLLANDIJI. — ZNAMENITE REMINISCENCE IN DROBIZ.

L
Usmeril sem sredi veselega predpusta svojo novo pot preko Dunaja proti severu; toda ne kar navpik, temveč mimogrede tudi amo-tamo. Zato tudi po prestopu čel granice nisem pohitel kar k matuški zlati Pragi, kakor jo tudi rad imam, nego sem posetil poedinca manjša češkoslovaška mesta, kjer sem povod imel priliko v onih razposajenih dneh opazovati življenjsko radost bistrik, čvrstih naših bratov. V Brnu sem prisostoval v Besednem dumu kostimirani zabavi, ki jo je priredil «Svaz zemeljčev CSL». Ta pestrost bujnih moravskih noš, obilica zlatovenzenih hrbic, s spretno domačo rutino vezanih rul, svežih svilenih kril, bogato tkanih ošpeljev, napihnjenih rokavkov in — kar k vsemu temu spada — drobna krasota čipk in okusno bordiranih svilin predpasnikov. Pa škornjički! ... Plesalo in pritrivalo se je neumorno, vojaška kapela je bila v pravem elementu, lepe plešalki pa daleko nad pol noči nič, nič utrujene. Kako se tu divno izživila moč rodu, koliko občudovanja vredne prijorene gracie pri contre-dansu domače besede! — Jaz sem samo gledal, zajet v okvir velike dvorane in njene očarjujoče slikovitosti. Ampak — pravili so mi — dvorana je bila okupirana vsak večer ... Plesni spored ni bil sestavljen po hipermodernih manirah, bilo je dovolj življena v poškodnih polkah, sanjavih valčkih in v besedi kajpak vedno znova. V ostalih mestih, koder sem se odpravil dalje

po Češkoslovaški, sem lahko opazoval enako predpusino razigranost. A isto tudi, ko sem prestopil mejo in prešel v Nemčijo.

Odkar je uvedena rentna in zlata marka, se življenje v Nemčiji spravlja v normalno strugo. Restavracje in kavarne prepomljene, široko razšrena družabnost omogoča članom v lastnih družbenih lokalih znova zavrnost in veseljaštvo. Močno nazadovanje franka ni poslužilo le stoterim za valutne špekulacije, temveč tudi neštetim trgovcem, ki so v svrhu cenenih nabav postali neprestani obiskovalci Francije. Nemški trgovci in tovarnarji, ki so že pred vojno vzdrževali poslovne zvezze s Francijo, prejemajo na francoskih konzulatih poine liste in viza z ustrežljivostjo. A tudi številna vsakojaka nemška družina so si ob padcu franka nabavila obsežne zaloge finega francoskega vina in šampanca in tako za primero nizko ceno napolnila svoje kleti. Nemško poslovno življenje se je znova čvrsto razgibalo, tovarne in podjetja ustrezajo od dne do dne številnejšim naročilom, brezposelnost rapidno pojenvava.

Toda v nasprotju z razmerami pred letom dni, ko je vsepovsod mržnja do Francozov glasno izstopala, je letos opazovati nov moment, in sicer zelo ostro razredno sovraščvo, ki se očituje vsepovsod. Primeroma mi je v porenskem velikem mestu neki inženjer v razgovoru navajal, da je njeovo tovarniško vodstvo izprlo 4000 delavec; stavilo jim je ultimat, da v

bodoče mesto osemurnika opravlja 10urni delavnik in sicer za tedensko medzo 28 zlatih mark, dočim so jih prej prejemali 38. Izprije je trajalo že sedmi teden, vodstvo tovarne se je srdilo nad mestno občino, ki je izprenu delavstvu izplačevala brezpostniško podporo; in tako je dozorela misel, da se k izpriju pozove vsa istovrsna industrija v dotednjem mestu, nakar občina ne bo več mogla izplačevati podpor, je dejal inženjer.

Dva dni zatem se znova srečava z inženjerjem v železniškem kupeju. Nič več ni zagovarjal vodstva, temveč delavstvo; v motni luči mi je naslikal razloge nezadovoljstva. Pod njegovim vodstvom se nahaja okrog 200 montirjev, bojevitih nasprotnikov tovarniškega vodstva iz enostavnega razloga, ker podjetje ne mara od preoblega inflacijskega dobička delavstvu izplačati prav nikakih mezdnih naknad. Med navedenimi montirji jih je ducat, ki so tedensko mezdo prejeli še leeden po plačilnemu dnevu, ker so bili v provinci detaširani na poslu. Preračunali so preje mezde v zlato vrednost in doginali, da so za veden faktično prejeli komaj $\frac{1}{4}$ zlate marke zase in svoje obitelji, ki so naravno morale trpeti pomanjkanje. Nasprotno pa so velika industrijska podjetja prejela plačila za dobave v zdravih inozemskih valutah, oziroma v notranjosti države postavljala račune v zlati valuti. To je le en povod, ki razburja delavstvo prav divje; druga pa plat velikega inflacijskega dobička rezultira iz emisije tzv. zasilnega ali tovarniškega denarja, ki so ga izdala industrijska velepodjetja, ki od države niso prejemala dovolj papirja za tedenska izplačevanja. Naj k večjemu razumevanju z nekaterimi številkami ilustriram ogromni dobiček te manipulacije:

Postavim, da je velepodjetje lani početkom aprila, ko je dolar veljal še 21.000 nemških mark, izdal za 1 milijon dolarjev svojega papirja. Že 20. avgusta je to podjetje trebalo s komaj $\frac{1}{2}$ -odstotno prvočno vrednostjo dolarja delavstvu svoje bankovce zamenjavati z državnimi, kajti dolar je 20. avgusta veljal že 4.200.000 M! Ker pa je zamenjanje večinoma sledilo še v oktobru ali celo v novembру, je račun za delavstvo bil že vse porazen, kajti 20. oktobra je dolar veljal že — 40 milijard M! Ako se je torej povračevanje tovarniškega «denarja» za državnega vršilo v tem času, je podjetje trebalo izplačati le še milijonski del prvočne dolarske vrednosti, torej en cel dolar za vso emisijo! No, v novembru pa že komaj stoti del dolarja, torej — en Cent!...

Ce si predočimo tak-le vnebovijoči račun, pojimimo v zadnjem kotu možganov neizprosno mržnjo onih, ki so gladovali, dočim si je par tisoč nemških magnatov prisluzilo (!) ogromna bogastva. Tu je jedro razrednočevanja nemške valute in razlog, zakaj so milijoni nemških državljanov mesec morali stradati, in zakaj obiteljski očetje, trudeči se ves dan v naporu svojih sil, zvečer niso mogli postreći svojim bednim otrokom začeljene drobtine vsakdanjega kruha. Obrazloženo je seveda tudi s tem, zakaj so stotisoč malorentrnikov izgubili svoje zadnje krajevje, dočim so poedinci vse premoženje pred «katastrofom» varno položili v tuje devize in se končno brezprimerno obogatili. Obrazloženo je s tem, zakaj je ves kulturni svet bil alarmiran k podpiranju armade nemških sirot in obupanih obitelji. In nikomur ni padlo v glavo, da bi bil razkril kardinalni tvor, ki se je glibobno razraščal v tem, da se milijoni in milijarde nemških mark, preme-

njan v zdravo valuto, že vedno nahajajo nedotaknjeni v nemški posesti, pa bodi že znatnem nemških mej ali v inozemstvu. Realne vrednosti in devizne zaloge kajpak niso še v izgubo. Inflacija je od ure do ure rušila vrednost marke, ogromne svote razrednočevanja so nevidni polipi odtegvali območju velike javnosti; ostale so ohranjene državi in narodu, menjale so le posestnika; na račun neštih prikrajšanih rojakov in inozemcev se je vsa povoden stekla v roke nekaterih tisočev — in med temi je nemška država največji dobičkar. Zakaj nemška država se je s tem kolosalnim procesom rešila vseh starih obveznosti in težkih milijardah ...

Toda umaknimo se temu nečuvnemu računanju in pomenimo se s korenitim porenskim kmetom. Znala sva se v gostilni za mizo pri kobilu in po njegovih treznih besedah sem si ustvaril sodob o mišljenu čilega, pridnega, dobro podloženega podeželskega živila v zapadnem Počenju. Razlagal mi je ta moj mož prav spontano: «Res je, zabavljamo pridno čez Francoze; na tistem pa vendar hvatimo Boga, da nam vzdržujejo red in disciplino. Za razliko od naših razmer je treba samo vzpotrebiti zgage v Turingiji ali na Saškem. Saj smo mi »okupiranci« dobri Nemci, toda Prusov smo siti...» Na zemljevidu mi je nato razlagal, kako bi on uredil Nemčijo in jo razločil izven okvirja prusovstva. Priznati moram, da me je frapiral s tehtnostjo argumentov in obsožnimi obzorjem. Mož ni kimā privrženec separatizma in demagogije. Z lastnimi možgani misli izpričuje odlično stopnjo vsestranske orientiranosti in uviedenosti. Ves njegov rod je tak.

Janez Popotnik.

ESKONTNA I PUČKA BANKA D. D., SUBOTICA

Afilijacija Hrvatske eskompne banke v Zagrebu

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje

Telefon štev:
19, 20 in 179

538-a

„MOSTER“ TVORNICA LAKA

1607a

D. D.

ZAGREB

NA KANALU ŠTEV. 41

razstavlja svoje proizvode:

Lake

vsakovrstne in za vsako stroko

Firnež

holandski in umetni

Steklarski kit

Oljnate barve

BARVE

kemično-ciste, umetne in naravne

na

zagrebškem sejmu

Industrijska koja štev. 172.

POZORI 1722/a POZORI

Prodajam za pomladansko potrebo vse manufakturno blago po

ogromno znižanih cenah

razna suknja, blačevina, plavine, šifone, eksford, cefire, kambrike, vse najboljše kakovosti. Krojaci poseben popust!

Oglejte si cene!

I. V. A. N. K. O. S.

Sv. Petra cesta 23 Celovška cesta 2

Ljubljana. Šiška.

Ime:

R. Miklauc

Ljubljana

bodi vsakemu znano
pri nakupu blaga
za obleko in perilo.

Zaklopne stole, mize in klopi

dobite najceneje in najboljše kakovosti pri tredki

JAKOB PUČKO, mizarstvo, PTUJ

Pišite po cenikl 417/a Pišite po cenikl

Oblastveno dovoljena popolna RAZPRODAJA

oddelka za pletenine, trikotažo in perilo.

Dovoljujemo si cenjene odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi

že večje množine različnega blaga kakor:

perilo, bluze, predpasniki, nogavice in rokavice.

tričko perilo, sviterji, srstice, ovratniki, naramnice,

nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice.

perilo, osobito znamke „Tetra“, patentne nogavice, sviterji, čepice in dr.

Brisače, različna galanterija in kosmetika

Vse to blago razprodajamo pod tržnimi cenami, samo dotlej,

dokler traja zaloga.

A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mestni trg 10.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 45 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledene, paviljoni, verande, lesene ograje it. d.

Gradba lesnih mostov, jezov in milinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Žaga

z dvema polnojarmenikova

stoječa neposredno pri kolodvoru in z istim zvezana z industrijskim tirom, prevzame razlagovanje vsake množine lesa.

Ponudbe je nasloviti na upravo „Jutra“ pod št. 9820/a.

1731 a

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakvrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna narodila, prednjimi in krediti vsake vrste, eskomp in inkaso menje ter nakazila v tu in inozemstvo, safe-deposits itd. itd. Brzavka: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548

411/a

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopu).

Dr. Ljudevit Pivko:

Sifrirana pisma

(D. R. U. P.)

Slike iz avstrijske vojne propagande proti dobrovoljcem Jugoslovom in Čehoslovakom, ki jih objavljajo, tvojijo VIII. knjigo vojnega romana «Carzane».

Dogodek pripovedujem v kronoškem redu, kakor sem jih doživel v dobi od 31. julija do 15. avgusta 1918.

V češkoslovaškem armadnem zboru v Italiji ni nihče slutil, kakšna nevernost je grozila legijonarjem sredi avgusta 1918. Tajne sovražne sile so bile noč in dan na delu, da bi izpodkopale Čehoslovakom tla pod nogami. Ni manjkalo mnogo — in Italija bi bila potegnila njihove edelke s fronte in internirala njihov armadni zbor.

I.

Češkoslovaški 39. izvidniški polk in jugoslovanski dobrovoljni bataljon sta bila razdeljena po vsej italijanski fronti od Švico do morja.

Poročnik Oton Kovačič, komandir jugoslovanske čete, ki je bila detaširana k VII. italijanski armadi (Brescia), mi je pisal v raportu koncem julija 1918., da potrebuje nujno enega četnega oficirja, kojega naj mu pošljem čimprej v Monpiano pri Bresci.

Težko je poslati oficirja, ako ga nimaš. Ni preostajalo drugega ko vsemi oficirji eni izmed ostalih čet.

Sel sem k poročniku Stanetu Vidmarju, komandirju 1. čete (VI. armada). Stane je bival tedaj s polovicno svoje 300 mož brojede čete na odmoru v vili Cabianca v Longi di Schiavon blizu mesta Marostica. Pokazal sem mu Kovačičeve pismo in mu rekel:

«Stane, daj Kumra! Tvoja četa bo najlaže pogrešala enega oficirja. Kumer govori tudi dobro italijanski in bo Kovačiču lahko pomagal.»

A Stane je bil skop. «Nobenega ne morem dati, najmanj pa Kumra.»

Vedel sem, da Stane Kumra ne iz-

¹ Sedaj šolski vodja v Kostrivnici pri Rogoški Slatini.

¹ Sedaj profesor risanja na gimnaziji v Mariboru.

tebe je ostal do večera v uradu.»

Poročnik Castelli je bil dobrodušen oficir, rodom Trentinec, izvrsten delavec v informacijskem uradu polkovnika Marchettija. Zaradi črne brade smo ga nazivali «tenente Barba».

«Pronto!»

«Pronto! Tu Pivko! Barba?»

«Castelli. — Zdravo, prijatelj! Pridi v urad! Polkovnik te čaka. Zeli s teboj govoriti o važnih stvarach, ki se tičejo vas Jugoslovanov in Cehov.»

«Jedva sem dospel — menil sem, da prihajam „incognito“ — pa mi že ne daste miru. Odškod veste, da sem v Veroni?»

«Pošiljal sem popoldne depešo kapitanu Bramu za VI. armado v Breganze in Bramo me je opozoril, da bo danes obilo življenja v lokalih firme Trentini & comp., ker prideš baje ti, vsem vinškim firmam dobro znani, capitanu jugeslavu.»

«A tak! Bramo pozna moj današnji program. Inače bi bil misil, da me tvoj urad zasleduje in opazuje, kod hodim in kaj delam.»

«Torej pridi brzo!»

S firmo Trentini smo imeli trgovske zveze — naše menze so kupovale pri njemu svoje potrebštine. — Kapitan Bramo je vedel, da odidem in Verono in Brescia. Popoldne nisem učenil javiti «generalnemu kvartirju» odhoda poročnika Kumra, zato sem namensko prisilil Bramu, naj opravi ta posel zame.

Kumer je že južinal. V menzi so bili jugoslovanski oficirji poročnik Vuletić in podporočniki Vignjević, Sačer, Iternička. Nepokoj in dva Čeha. Pozdravil sem jih, pripravljeni južino sem pa moral pustiti.

Major Germano, komandant bližnjega fortu Procelo, je zapregel, da se pobaha s svojima konjičkoma, in me je zapeljal k polkovniku Marchetti.

Marchetti je bil prijazen oficir, alpin visoke postave. Vprašanje, ki mi ga je stavil po pozdravu, me je presenetilo:

«Kapitane, veste, da imam popolno zaupanje v vas. — Povejte, ali se Italija ni zmotila, ko je dovolila Čehom, da si ustvarijo legijo?»

Zasmehjal sem se, on se je pa držal popolnoma resno.

«Povejte!» je ponovil nekoliko strožje.

«Pogrešek je v tej točki izključen.»

«Niso vti istega mnenja.»

«Moti se, kdor je drugega mnenja.»

«Dobro. Hotel sem govoriti z vami o nesreči, ki se je pripetila ekspediciji v Rivo.»

Polkovnik je menil prvo naše podjetje, da pošljemo iz Italije preko fronte skupino slovanskih dobrovoljev z namenom, da razstreljijo nekaj važnih vojaških objektov in prinesemo v Italijo po možnosti informacije o avstrijski fronti in o gibanju avstrijskih trup v zaledju. Ta ekspedicija preko Gardskega jezera se je ponesrečila. Polkovniku sem odgovoril:

«Vem o njej. Ponesrečili so se štiri dečki, ki jih osebno poznam izza meseca aprila, ko je vežbal moj poročnik Vidmar prvi češki bataljon v Veneciji.»

«Legionar Tobek, ki je bil udeležen pri tem podjetju, je pripovedoval, da je čoln „motoscafo“ pristal popolnoma tiho in neopazeno ter izkral vso četverico pri Rivi. Ko je pa hotel odriniti, je po nesreči jel motor ropanati, kar je opozorilo avstrijske straže, ki so jele streljati. Čoln je ušel in pusti četverico čeških dobrovoljev njihovi usodi. Ti le ljudje se seveda niso mogli več utihatipati preko avstrijskih obrežnih linij, da bi izvršili svoje načrte. Tobek je skočil v jezero, preplaval več kilometrov in se vrnil k Italijanom, drugih treh pa ni bilo več.»

«Dva so ujeli Avstriji,» je dodal polkovnik.

«Da, to sta Storch in Šmarda.»

«Istina! Torej veste. — Četrtni Jeffabek, je tudi ušel in plaval, toda prezgodaj se je približal bregu in Avstriji so ga baje ustrelili v vodi.»

«Slisal sem o tem, gospod polkovnik.»

«Vi ste v odsekih VI. armade baje tudi pošljali dobrovolje s posebnimi nalogami v Avstrijo?»

«Tudi.»

«Kdaj, prosim? S kakim uspehom?»

«Prosim! Potegoil sem zapisnik iz Žepa, da mu navedem podatke.»

«Tik pred junško ofenzivo, ponosil z dne 18. na 14. junija sem postal redova Babeca, Hrvata iz Like. Ta je imel nalog dobiti zvezze z zelenimi kadri na Hrvatskem.»

«Kje je prestolil fronto?»

«Pri Asiagu.»

«Ali je imel dokumente pri sebi?»

«Molitvenik za lekarno v Požegi. » Vaš mož je menda srečno prešel skozi avstrijsko fronto, ker ni bil utrujen, da bi ga bili dobili.»

«Podporočnik Novak ga je spremil do avstrijskih ovir pred 13. divizijo na Cal del Rossu in do jutra ni bilo slišati najmanjšega šuma. Ako so ga Avstriji pripeli, se je izmolil ter se predstavil kot junak, ki je zbežal in italijanskega ujetništva. Za to slučaj je bil dobro poučen in zato računamo, da so ga po kratkem zasiščevanju poslali na dopust v Požego, kar je itak njegov cilj. — Oblekli smo ga v razigrano avstrijsko uniformo.»

«A ta človek se ne vrne več?»

«Ne. Pri zelenem kadru ostana. Ako ga ujamejo in pošljajo na fronto, tedaj si seveda najde zopet pot k nam ali v Švico.»

«In če pride v Švico?»

«Poučen je, kam naj se obrne.»

«Torej kam?»

«Kapitan Mazzurana mi je izročil seznam švicarskih naslovov.»

«Katerih?»

1. L. Nervo, Restaurant zum Frieden, St. Fiden; 2. Onorina Pittin, A.; 3. Robert Potenti, Zürich IV, Rennweg 48; 4. Julius Libardi, Rorschach Hulstrasse 7 itd.»

«Cuje, vi ste spretneje uredili nego mi. — Kaj je pa z molitvenikom?»

«V njem so pisma za lekarnarja v Požegi in za vojne ubežnike v zelenem kadru na Petrovi gori.»

«Presim, pojasnite!»

«V molitvi k angelu varuhu na strani 60. je pod črko j drobna, z ostrom svinčnikom vtisnjena pika, ki je na opazi nibče razen „negi, ki na tej strani išče pičico. Na strani 69. je pika pod prvim u, na strani 68. pod g, na strani 76. pod o, na strani 75. pod s, na strani 84. pod l, na str. 83. pod o itd. Ključ za čitanje je bil: 9 strani naprej, 1- stran nazaj, 8 naprej, 1 nazaj, t. j. 1918. Pismo teče po gornji strani molitvenika do konca, nadaljuje se spodaj od začetka knjige in prehaja nazadnje na sredo besedila. Kdo lista po knjigi, ne more opaziti pik in aki jih opazi, bi le težavno nasele ključ za čitanje. Avstriji so bistri, a moj Babec zna gledati tako neumno da za ne pregledajo.»

«Dobra ideja!» je menil. Odkod imate ta sistem?»

«Moja iznajdba.»

(Dalje prihodnjič)

MOŠKO PERILO

po znižani cenii

priporoča

Tovarna perila „TRIGLAV“
G. VOJSKA & DRUG
Ljubljana, Kolodvorska ulica štev. 8
(nasproti hotela Strukelj). 709a

Stavbene potrebštine, linolej, asfaltovanja, ksilolitna tlakovana, špecijalna sredstva za izolacijo proti vlagi, izsušitev vlažnega zidovja, proti hišni in lesni gobi. — Mavčne plošče. — Strešna lepenka, ruberoid, lesni cement, katran, karbonil, asfalt, bitumen, mavec itd., itd.

LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA
LIJUBLJANA, Bieweisova c. 18.

stroje za obdelavo usakovstnega lesa
za žage in elektromotorje, kakor tudi za mizarje in tovarne pohištva postavljati z jugoslovanskega skladišča po povoljnih plačilnih pogojih in cenah

Welker-Werke, Wien X., Luxemburgerstrasse 12. 258/a

Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani registr. zadruga z omejeno zavezijo
Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2
Tehničko vodstvo z oblastno-avtoriziranim gradbenim inženjerjem.
Projektira in izvaja vse v stavbeni in inženiersko stroku spadajoča dela.
Delo solidno! Cene konkurenčne!

RUSKI TISK — RUSSKAJA PEČATJ, d. o. z., K. Ško ima na zalogi vse vrste
ruskih knjig, kakor beletristične, znanstvene, šolske in otroške, velika zaloga novih izdaj. Posebna biblioteka je ruski filozofski publikti za malo odškodnino na razpolago. Kataloge pošljimo brezplačno. Cene znatu znašane. Platljivo tudi v mestnih obrokih.

EVGEN LOVŠIN, RUDE IN KOVINE

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 15.

En gros:

Cink, svinec, železo, aluminij, kositer, baker, cinkova

in pocinkana pločevina itd.

Generalna zastopstva:

Za balkanske države: The Central European Mines Ltd., Medžića.

Za kraljevino SHS: Kemična tovarna v Mostu pri Ljubljani.

Kupujemo po najvišjih cenah: stari baker, stari svinec, remelted-cink, kovinaste ostanke itd.

23

Brzojavi: Rudo.

Telefon 81. 727.

Najceneje DRVA

trda in mehka, žagana in cepljena, večje in male množine od 25 kg dalje dostavljajo na dom.

Naročila sprejema:

H. Petrič,

Gospodarska cesta 16/1.

II. Telefon 343. 465/a

BERSON

zemljiste plete in gumijaste podprtje
je treba, da Vam iih črevljari nabije na črevlje, ker s tem ne štedite samo z novci, temveč si čuvate noge in črevlje. 712 a

Slavenska banka d. d.

ZAGREB PODRUŽNICA: LJUBLJANA

Delniška glavnica Din 50.000.000.—
in rezerve preko Din 12.500.000.—

PODRUŽNICE:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celle, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE:

Rogačka Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice

AGENCIJI:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJI:</h4

Sportni vestnik

I. G.:

Sport v Sloveniji

Nedeljska manifestacija sportnikov v Ljubljani je marsikom izvabila vseklik presenečenja, odkod toliko sportov in sportnikov v Ljubljani. Pa saj so bili mnogi sportniki sami začuden, ker podrobno delo nikdar ne nudi tako preglede slike kakor skupen nastop. In tako je šele nedeljska sportna manifestacija pokazala, kako daleč je že razvoj sporta pri nas.

Pred vojno smo imeli v Ljubljani samo tri res sportne klube: Ljubljanski S. K. Ilirijo in kolesarsko Ilirijo. Ti trije klubi so se po vojni z vso vremem lotili novega dela, da popravijo, kar je pokvarila vojna. Njim gre zasluga, da so zanesli sportno misel v širše plasti prebivalstva, tako da so leto za letom ustanavljali novi klubi.

Leta 1920. se je vrnila prva olimpijada po vojni. Dasi si bilo misliti na uspešno udeležbo na olimpijadi v Anverzu, so se vendar sestali 14. decembra 1919. predstavniki sportnih organizacij iz vseh večjih jugoslovanskih mest v Zagrebu, kjer se je ustanovil jugoslovanski olimpijski odbor. Kot delegat za mednarodni odbor je bil določen polkovnik Djukić, ki je zastopal v njem že pred vojno srbski olimpijski odbor, in poleg njega znani hrvaški sportni delavec dr. Franjo Butar. Mednarodni odbor je oba sprejel in s tem službeno priznal JOO.

Določitev delegatov za ta zagrebški stanelek je prvič zbrala tudi ljubljanske sportne klube na skupno sejo, kjer se je pojavila prvič ideja ustanovitve vrhovne organizacije vseh sportnih klubov. Ideja je bila realizirana v prihodnjem letu, ko smo dobili sportno zvezdo. Ta je smatrala za svojo glavno naloge, da popularizira sportno misel in deluje po svojih močeh za čim večje razširjenje sportnega pokreta. Zvezda je izdajala dve leti svoje glasilo «Sports», prvi slovenski sportni list, in je prijel letne sportne tedne kot nekako revijo sportnega razvoja v Sloveniji. Njeno delo je rodilo in še rodi lepe sadove.

Med tem se je sport lepo razvil tudi po ostali državi. Stiki med posameznimi pokrajinskim so postali tesnejši, organizirani. Istorštne sportne panoge so se združile in si osnovale v Savezih vrhovne organizacije. Skoro vsi Savezi so danes združeni že tudi v odgovarajočih mednarodnih unitjih. Sportno življenje je postajalo vse bolj intenzivno, posegalo vedenje v širše narodne plasti. Animoznost in apetita proti sportu izginjata vedenje bolj.

Najhujša ovira sportnemu razširjanju so finančne težkoče. Za smotreno izvajanje sporta so potrebne opreme, ki so danes drage kakor vse druge potrebsčine. Naši mladi sportniki so večinoma iz manj premožnih slojev, ki si potrebsčinu zato ne morejo sami nabaviti. Posebno so to občuti pri atletiki, ki tvori jedro za vse sporte, ki pa je finančno morda na najslabšem, ker so dohodki atletičnih pridelov minimalni. Razmeroma na najboljšem je še nogomet, deloma pa tudi kolesarstvo, ker kolo ne služi samo sportu, ampak je tudi važen faktor vsakdanjega življenja.

Zanimiv je bil pri nas vpliv sporta na ženski svet. Tudi tu smo bili med prvimi v Jugoslaviji, ki smo aktivno delovali v ženskih sekcijah za atletiko in rokomet. Žal pa nismo vzdržali koraka in Zagreb in Beograd sta nas prekosila zlasti v rokometu. Vendar se danes ženski sport pri nas zelo širi, tako da imamo najboljše izgledne za bodočnost.

Nesporno vodstvo imamo danes v zimskem sportu, predvsem v smučanju. Tudi v tem osiru gre glavna zasluga sportni Zvezzi. Začetek je bil skromen, nadaljnji razvoj pa nad vsa pričakanja lep in hiter. Naravna lega Slovenije nam je dala za to vse pogojo. Tako ni čudno da imamo danes smučanje po vseh naših mestih in da se širi ta krasi sport, ki lahko postane naš pravi nacionalni spor. Že tudi na deželo, zlasti med fanti Šoštanjke in Notranjske. Naravno je, da smo zato prvezeli Slovenski vodstvo zimskega sporta v vsej državi, in da ima Jugoslovanski zimsko-sportni savez svoj sedež v Ljubljani. Kako vpoštova to naše delo zlasti tudi vojna uprava, je razvidno iz dejstva, da je poverila Savezu težko, a často nalogu, na izvedba tekem let tudi smučke dete našo vojske.

Zanimiv je tudi nagli razvoj motociklizma, ki se je razširil po vojni s lokalnim razmrahom po vsem svetu. Stetivo motociklistov na nedeljski manifestaciji v Ljubljani je bilo za naše razmere izredno, zlasti ako vpoštovamo, da so bili to samo Ljubljanci in vsi z modernimi vozili.

Ni mi treba posebej omenjati, da se tudi popularna in silno razširjena turistica goji pri nas že prav resno tudi kot sport. Zlasti klub «Skala» si vzgaja iz ogromnega števila naših turistov zdrav kader sportnih turistov, ki so dosegli že lepe uspehe in ki bodo mnogo pripomogli k intenzivnemu razvoju naše našne turistike.

Lepi, moderno urejeni nogometni igrišči imata v Ljubljani «Ilirija» in «Primorje», prva tudi zidano garderobo in kopališčo ter prostore za tenis, ki služijo poštnicem za drsaloste. Tudi »Slovan« in »Jadran« imata več ali manj odgovarjajoči igrišči. Žensko društvo »Atena« si je zgradilo v Tivoliju igrišče za tenis, za hokej in rokomet. »Ljubljanski sportni klub« ima ob Ljubljani krasen pro-

stor za vodne sporte z lastno šolarno. V Bohinju imamo umetno sankalnice in šumske skakalnice, ki jo je zgradila

Olimpijski dan v Ljubljani.
Veslači v manifestacijskem obhodu.

sportna Zveza, v ostalih mestih Slovenije pa večinoma le nogometna igrišča, edino Maribor ima tudi prostore za tenis.

Ako se dotaknem še sportne literature, ki je sovraža vse v povojnih, moram omeniti poleg »Sportsa«, ki je bil prav dober, za naš sportni razvoj velevažen list, a je moral vsled neumevanja javnosti iz denarnih razlogov prenehati, se Badjurovo »Šumsko terminologijo« in prvočasno volitko sportno kazijo »Sports«, ki jo je izdal leta 1921. major Lokar. Bolje smo začenili v turistični literaturi, kjer

omenjam zlasti »Planinski Vestnik« in Badjurovega »Vodnika«.

Ako vpoštovamo naše male razmere in orisani sportni razvoj in pomislimo, da so morali to izvršiti sportniki sami brez znatnejše denarne, često tudi brez morenje podpora javnosti, moramo priznati, da so sportniki v polni meri prispevali svoj obulus k izgraditvi naše mlade države.

L. S.:

Olimpijada in mi

Preko političnih bojev, preko vsakdanja življenja pozivlja mednarodni olimpijski odbor v Parizu osmč narode na tekmovanje, ki naj pokazejo vsemu svetu, koliko so znali posamezniki in celi narodi centri veliko ideje zdravega razvoja ljudskega telesa.

Okrog 40 narodnosti, med njimi v ogromni večini zastopani Amerikanci, Angležev, Francozov itd., je do sedaj priglasilo svoja udeležbo. Nepregledne so priprave, ki so jih delali vsi ti narodi od zadnje olimpijade. Zrtvovali so čas, blaga in denarja, da izpolnijo svoje vrste, da dvignijo kakovost svojih izbrancev pred svetovnim razsodiščem, ki danes ne ocenjuje več udeležencev sajih, temveč tudi njih narod, njih državo in njeni stopnjo v vrsti človeške kulture.

Naši mladi in agilni, toda češče ovisni olimpijski odbor si je zastavil po vsej edici velikih prednikov isti cilj. Poglobil se je v organizacijo podrejenih sportnih središč za razne panoge telesnega razvoja, razširil propagando za izpopolnitve vseh vrst mednarodnega udejstovanja, pričkal tekem štirih let

izbirna in propagandna tekmovanja ter

zbiral sredstva, da omogoči Jugoslovnom nastop pred svetovnim občinstvom in pokaže vsemu kulturnemu svetu naš predtek naših na polju, na katerem je postal že mnogo neznanih narodov slavni. Kdo bi n. pr. pri nas govoril toliko o raznih severnih narodih, o mnogih ameriških in še bolj oddaljenih atletih, če bi ti ne bili odnesli pred leti lovnik z mednarodnimi olimpijadami in dvojnik glas in ugled svojih narodov. Jugoslovani pri prvem nastopu na mednarodni sportski pozornici nismo pričakovali uspehov. Prisli smo malostevilni in nepripravljeni ter odšli brez zmag. Danes smemo z gospodstvo pričakovati, da bo na stadiju v Colombusu tudi jugoslovanska zastava zavirala zmagovalno. Takrat bo šlo ime našega naroda preko milijonov ust, ki ga morda še niso izgovorila nikoli, takrat nas bodo imenovali med narodi svetovnega slovesa.

Pišča dva meseca nas ločita od početka svetovnega sportskega mejdana. Naš sportski svet dela mrzlično na zadnjih pripravah in daje svoji eliti zadnja navodila. Pri tej važni akciji (in ne malo tudi pri pripravah) ga najbolj ovira ravnodušno stališče, ki ga zavzema širša javnost in v marsikakem primeru tudi država napram gojenju sporta in izpolnitvi ljudske energije. Nedeljske sportske manifestacije so — tako smo trdno uverjeni — naposled prebole led in javnost bo edeslej gotovo z večjimi umevanjem in z večjimi simpatijami zaslovala delo naših sportnikov. Le tako se nam v Parizu obeta mesto, ki ga po svojem znanju zaslužimo!

Lord Byron
Ob današnji stoletnici njegove smrti.

Dne 19. aprila 1824. na velikonočni pondeljek ob šestih zvečer je umrl v Missolonghi na Grškem eden največjih človeških tvorcev — angleški poet George Gordon Byron, šesti baron Byron of Rochdale.

Da bi mu pisali danes po stoletju dolžnostne članke v spomin, se nam za to postavijo zdi skoraj banalno neumestno. Clovek se spomni smrti človekove in se zato: kakšen blesk in sij sta izginila, kot izgine, kar nastane.

Dela, ki so prekvasila svet, so šla iz delavnice tega duha, sama nesmrtna imena: Childe Harold, Manfred, Cain, Don Juan, da izrecemo le nekatera. Manfred n. pr. je preveden na češko, dvakrat na dansko, dvakrat na holandsko, trikrat na francosko, devetkrat na nemško, trikrat na madžarsko in še skočno, enkrat na poljsko, enkrat na rumunsko, štirikrat na rusko in trikrat na špansko. Te številke veljajo tudi skoraj za vse največje Byronove tekste: securus iudicat orbis terrarum, bi človek dejal, Byron je mogočen dih človeštva. Ne bom govoril o njegovih porokah, o italijanskih in grških ljubeznih, vse to se je bolj ali manj spoštljivo, bolj ali manj resnično razpredalo drugod.

Mi se ob stoletnici spominjam predvsem genija, ki je poletel čez svet, ki je proti tiranstu nizkotne vsakdanjososti z najvišjim prezironi prizgal svoje baklje ob solnicu večnosti.

Ne le v literaturi, v vsem življenju je Byron harmoničen revolucionar duha in glasnik osebne sile, ki nimata potrebe, da gazi bližnjega, ki pa seveda že sama po sebi podira nizkoto. V Italiji je bil član karbonarjev in avstrijski ogleduhu so mu bili v Ravenni vedno za pelami. Vsi politični reakecionarji tedanjega dobe so zbrani v njegovem Don Juanu: Castieregh in Meiternich sta v tem političnem infernu in suvereni satiri očertani. Umreti je šel na Grško. Z lastnimi sredstvi si je nabavil ladjo in obrožil svojo četo za osvoboditev Grške in za sprostitev sebe samega. Sel je na poslednjo pot. Dočakan je bil kot kralj in umrl kot kralj. Sedemintridesetkrat mu je zagrmel po poslednji minutni grški top v slovo njegovim 37 letom.

Poeta mladosti in poeta duha čez nižave grobe sebičnosti se danes, ko zopet tako čutimo potrebo prerojenja človekovoga v svetem drhtenju spominjam.

VIII.

Sedaj sta brata milijonarja —
kot listja polno je denarja,
kaj srčo to je povzročilo?
To milo »Zlatorog« je bilo!

„VESNA“ POHLIN & DRUGOV — KAMNIK (Slovenija) —

tvornica vlasnic, rinčic, klijukic za črevlje in kovinastih gumbov
Centrala: Ljubljana I, poštni predel štev. 126

811a
se priporoča za cenjena naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvrši

Zahajete vzorce in cenik!

Franc Hunstler

parna žaga in mizarstvo

Litija

1920/a

Jeli vsem zvolim
trgovskim prijateljem in znancam
vezele
Velikonočne praznike.

Tr ovina modnih čevljev
in specialist za ortopedično in anatomično obuvalo.

FRAN SZANTNER

LJUBLJANA

Selenburgova ulica 1.

1920/a

Najbo je in najceneje kupite moško perilo vseh vrst pri

A. Ražem Co., Ljubljana, Žabjak št. 3

Samo na veliko.

785 a Gospode trgovce prosimo za pust.

Gospodarstvo

Donesek k kmetijskemu zadolževanju v Sloveniji

Bajka o sijajnem življenju kmetovalca je že utihnila. Sicer se tu in tam še čuje, da je kmet krv draginja, vendar nič ne more dati dokaza za tako trditve. Nasprotno pa dejstva dokazujejo, da se na kmetih naseljuje vedno večja beda, a osobito, da kmečki dolgori strahovito nagnijo naraščajo. Zbral sem v tem pogledu nekaj podatkov od 23 regulativnih (občinskih in okrajnih) hranilnic v Sloveniji, ki so zelo poučni. Te hranilnice poročajo sledeteče številke:

Stanje kmečkim posestnikom danih posojil koncem leta 1920.	znaša . . . . . 7,374.125 Din
L. 1921. je bilo prošenj od kmečkih posestnikov za 11,050.000 >	
a leta 1922. je bilo prošenj za . . . . . 28,538.200 >	
odobrilo se je kmečkim posestnikom posojil leta 1921. za . . . . . 8,740.000 >	
a leta 1922. za . . . . . 20,157.500 >	
med tem, ko so kmečki posestniki vrnili 1. 1921.	
posojil za . . . . . 4,912.500 >	
a 1. 1922. so vrnili . . . . . 6,950.000 >	

Kot vzroki zadolževanja se navajajo: Nakup živine (posledica vojske); poprava poslopij (posledica vojske, ker se med vojsko v te namene ni moglo skoraj niti cesar investirati); nakup zemljišča; nakup orodja; izplačilo dedičine; izplačilo dotedate; nakup živilenskih potrebišč; nakup krme; vratilo upnikom; nezgodna vsled požara. Opozna se, da se je posebno mnogo posojil iskal v vinorodnih krajih, a leta 1922. tudi v živilorejskih za nakupovanje krme, kar je posledica suše v letu 1921.

Spreduje, sicer zaokrožene, ali vendar priljeno točne številke dokazujejo močno napredovanje kmečkih dolgov. Leta 1921. se je pri 23 regulativnih hranilnah izplačalo kmečkim posestnikom 8,740.000 Din, a vrnilo samo 4,912.000 Din. Leta 1922. je razmerje se žalostnejše: Izplačani posojil je za 20,157.500 Din, a vrnjenih samo za 6,950.000 Din.

Samo pri teh 23 hranilnicah se je potem takem stanje kmečkih posojil v dveh letih povisalo od okroglo 7 milijonov na okroglo 26 milijonov dinarjev, kar pomeni skoraj povisjanje od 400%. Pri vsem tem treba pomisliti, da regulativne hranilnice ta leta niso mogle v polni meri zadostiti svojim kreditnim poslovom, ker so se iz avstrijskega časa bile obremenjene z vojnimi posojili. To je ijdustvo vedenje in se na te zavode ni obračalo v toliki meri, kakor bi to storilo v normalnih prilikah. Vkljub temu kaže statistika celo pri teh zavodih silno napredovanje kmečkih dolgov. Če se bodo zbrala zadnevne številke od kmečkih hranilnic, bo slika še mnogo strašnejša.

Pri tej priliki moram dvojno povdružiti:

Prvič, da je zbiranje podatkov o kmetijskem zadolževanju zelo važno. Vkljub temu se pri mnogih merodajnih faktorjih ne najde za to dovoljno umevnitvenja. Brez čim točnejših statističnih podatkov tega zla ne moremo pravilno oceniti.

Druugič, da je potrebno čim prej z državnimi sredstvi začeti akcijo za cenen kmetijski kredit. Naš kmetijstvo, ki je navezano na zunanj trg, ko prodaja svoje pridelke, se ne more zavarovati z zaščitnimi carinami, kakor naša mlada industrija. V neki meri monopolistični položaj naše industrije omogočuje isti rabi dragih kreditov, kakršni so postali običajni v našem gospodarstvu. — Naš kmetijstvo, ki se bori za obstanek na mednarodnem trgu, dragega kredita ne prenese. Obrestna mera raste tudi pri kmečkih zavodih, da se zabrani odtok kmečkega denarja v zavode, ki služijo industriji in trgovini. S tem se podražujejo ob enem kmetijski krediti, kar pomenja v kmetijskem zadolževanju novo opasnost. Zato je akcija, državna akcija za cenen in pametno organiziran kmetijski kredit najljubnejša. — Miloš Stibler.

Nevaren konkurent vina

Ako imajo danes naši vinogradniki tako težko stališče s prodajo svojega vina, je v nemali meri pripisati tudi močnemu konsumu piva, ki se je razširil in vgnezdil tudi po najbolj vinorodnih krajih naše dežele. Ze domača produkcija piva je nasprotna našemu vinogradništvu. Se bolj pa pivo, ki se uvaža iz inozemstva. Z uvozom piva iz Češkoslovaške — kot kompenzacijskim blagom za izvor našega vina v to državo — bomo podlegli. Približno bomo v dejstvu pod kap. Nasproti tehničko dovršenim izdelkom češkega piva ne bomo uspeli z našimi vinskiimi produkti, ker jim Cehi niso vajeni in se tudi ne trgajo za konsum našega vina, kakor kažejo dosedanje izkušnje. Nam je češko pivo vse bolj všeč kakor Cehom naše vino, in tako se je bat, da bomo v tej kupički kompenzaciji potegnili ta kratek. — Da izpodriva pivo tako uspešno konsum vina, leži na dlan. Poglejmo manj blizu razmere naše vinske produkcije in našega vinsko-trgovskega poslovanja, pa se hitro prepričamo o nedostatkih našega vinarstva. Če hočeš dobiti n. pr. sodobek dobrega vina, pa prideš takoj v Italijo. Ne veš, kje bi ga najbolje naročil, je bi ga dobil in v kaki kakovost ga dobil. Če ga hočeš kaj več dobiti, se mo-

raš zanj pehati od zidanice do zidanice, da iztakneš kapljico, ki bo ugajala tebi in svojim gostom. Le primerjajmo malo vinsko kupčijo z dobro urejeno trgovino s pivom, pa se lahko prepričamo, kaj nam manjka. Danes je trgovina s pivom tako na drobno organizirana, da dobiš pivo v vsaki zakoniti vasi, v sodiščih ali pa v steklenicah, kakor želiš. Ni tedaj nič čudnega, če se pri tako zgledno organizirani kupčiji pivo širi po vseh vaseh in če nam prizadeva hudo konkurenco. Veliko pripomoremo k temu tudi sami. Bil sem svojčas v S. v Beli Kraljiji. Bila je nedelja. Dekleta in moški so se po maši vsuli na vrt bližnje gostilne, kjer so praznili po vrsti polne vrčke piva. Tako rekoč sredi vinogradov in zidanic!

In tako se dela tudi drugod po naših vinskih krajih. Na stežaj odpiram vrat za večji konsum piva; potem se na pritožemo, da zastaja vinski pridelek in da manjka kupec.

Ce hočemo vinsko kupčijo dvigati, je treba, da si vzamemo tehniko in trgovsko poslovanje pivovarske industrije za zgled. Ce bo vsak na svojo pest kletaril in prodajal svoje proizvode, ne pridemo naprej. Naše kletarstvo je treba dvigniti in spraviti na tako višino, na kakršni stoji pivovarništvo. To je pa mogoče edinole z industrijalizacijo in v to potrebujo centralizacijo našega vinarstva, ozirno kletarstva. Le na ta način se bo dala organizirati vinska kupčija na debelo in na drobno.

Vse jadlokovanje o sedanjem vinskih krizi in o bodočih vinskih krizah ne bo niti zaledilo, dokler si ne ustvarimo sami močne zadružne organizacije, ki bo kos današnjim zahtevam vinskoga konsuma in vinskih kupčij. Ne pomaga nič! Naša vinska pridelek je treba zenačiti in s pravilnim kletarstvom izboljšati! Mi potrebujemo enotna vina, ki se bodo povsod rada pila, tako kakor se danes pivo povsod rado piše. Naša vina morajo povsod ugatiti, da bodo sposobna za izvoz. Drugače bomo morali naša vina doma popiti in alkoholizem se bo širil še opasnejši kakor do sedaj.

Naše male zidanice naj prestanejo. Grozdje naj gre v zadružne kleti in naj se tam po vseh pravilih modernega kletarstva podeluje v tipična vina, ki bodo sposobna za eksport in ki bodo našla tudi doma več priznanja. Dokler ne pridemo tako daleč nam vsaka druga akcija v stvari sami nič ne pomaga. Besed je doči, treba dejati! Naši vinogradniki se morajo zavedati, da leži ves spas v njih samih. Za dejansko odpomoč je treba tudi dejanskega dela! V industrijalizaciji in centralizaciji našega vinogradništva jo najdemo!

R.

Občni zbor Zadružne zveze v Celju

Celje, 17. aprila 1924.

V nedeljo 13. t. m. se je vršil 41. redni letni občni zbor Zadružne Zveze v Celju. Zastopanih je bilo 31 zadruž. iz raznih krajev Slovenije.

Predstnik dr. A. Božič je uvodoma prečital razne pismene in brzoljive pozdrave zborovanju, nakar je ravnatelj Zveze, Lešničar, podal poročilo o delovanju Zveze v preteklem letu. Spominjal se je najprej umrlih odličnih članov organizacije, med drugimi dr. Vladimirja Serneca iz Maribora in Antona Kuneja iz Rajhenburga, dalje lepega poteka raznih slavnosti povodom lanske Zvezine 40letnice in pa odlikovanj, katera je poddelil kralj ob priliku 40letnice raznih zaslužnim zadružnim delavcem v okviru zvezine organizacije.

Ob priliki svoje 40letnice je Zveza izdala poseben »Spominski spis z izčrpno statistiko o stanju njenih članic koncem leta 1922. Statistika kaže, da tvori Zveza po številu članic sicer eno izmed manjših zadružnih organizacij (169 članic), da pa predstavlja njene članice precejšno gospodarsko silo. Imele so koncem leta 1922. vplačani deležev Din 1.311.341—, hranilni vlog Din 86.973.087—, kreditov Din 50.518.887— in denarnega prometa Din 616.058.147—. To so veliki uspehi našega vinarstva in požiralnikov v zadružnega člena — brez tantijem in dividend. Kaj pa razen tega organizacija, kaže sledi?

Ako vzamemo povprečno obrestno mero za dana posojila po 10%, kar je za leto 1922. visoko, so plačali dolžniki tem zadružem okrog 7 milijonov dinarjev obresti; v primeru s takratno povprečno obrestno obrestno mero po 18%, so si pribranili čez 5% milijon dinarjev. V letu 1923. bi bilo to razmerje še ugodnejše. Ako se računa, da se dale ostale slovenske zadružne organizacije še dvakrat toliko kredita, znaša prihranek, ki so ga poklonili slovenski zadružarji narodu, na 16 milijonov dinarjev.

Nato je poročevalce navajal posamezne akcije, ki jih je izvršila deloma Zveza sama, deloma skupaj s slovenskim in ostalim jugoslovenskim zadružništvom v Beogradu. Akcija, da bi se dosegla v parlamentu interesna zajednica zadružarjev, je propadla. Ravnato tako ni uspela akcija, da se doseže zakonito zavarovanje odskodovanja onih zadruž, ki se oiskodovane zaradi znanih konvencij z Avstrijo. Urejeno je vprašanje glede onih naložb, ki jih imajo sedaj italijanske zadružne pri naših zvezah in zavodih, tako da se bodo te naložbe zamenjale v lire v razmerju 100 (starih kron): 60. Akcija glede kreditov ali pri Narodni banki ali pri poštni

hranilnic, ki jo vodi Glavni zadružni savez, se nadaljuje. Ustanovitev državne zadružne banke nima mnogo ugodnih šans, ker pri delu za to ustanovitev ne odločujejo žal samo zadružni motivi. Dolgo je bil boj za pravilno tolmačenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zaslugu domačih administrativnih oblasti, ki so bolj pašeke ko papež sam. Razširjenje znanega člena 43. zakona o proračunskih dvanajstih in dne 30. junija 1923., ki bi načel finančnega zakona za leto 1922./23., ki se tiče pogojne oprostitve nekaterih davkov; boj glede oproščanja takš pa še ni končan — prav po zasl

Originalna Jazz-Band
Plesovi 712/a
Razne atrakcije

Otvoritev
19.
aprila

Cercle des Etrangers - Zamet - Slavenski Monte - Carlo

Prehodišče z Rijeke in Opatije na Jugoslovansko področje s posebnim avtomobilskim prometom vsake pol ure; vožnja traja 15 minut

Otvoritev
19.
aprila

Amerikanski bar
Prvorazredna restavracija

Naznanilo.

Cenjenim damam vladno naznanjam, da otvorim v sredo dne 23. aprila t. l. novo moderno urejen

damski česalni salon.

Zadovolil bom vsako cenjeno damo s točno in sočno postrežbo v pranju glave, friziranju, manicuri in električni masati lica. Izvršujem točno po naročilu tudi vse v lasno stroku spadajoča dela ter imam vedno v zalogi lepe klete in lasne obročke v vseh barvah. Zaloge parfumerije. — Priporočam se za obilen obisk

Aleksander Gjud ml.
LJUBLJANA, Kongresni trg 6.

Telefon št. 207 **Ivan Kravos** Telefon št. 207

MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 13

Razne opreme in potrebščine za konje, kovčegi in torbarski predmeti za potovanje, gamaše, nahrbtniki itd.

1856 a

Prvovrstni gonilni jermenji za stroje.

Trgovski lokali na najprometnejši točki Ljubljane

obstoječi iz hiš št. 6, 8, 10 in 12 v Prešernovi ulici, t. j. prodajalne, galerij, podstrelja in kletij

S kompletno opremo
se oddajo v načem od 1. avgusta 1924. dalje za dobo 8 let. — Pismene ponudbe na naslov: dr. Vladimir Kreč, odvetnik v Ljubljani, Sodna ulica 1.

Pozori! Pozori! Pozori!

Ne zamudite ugodne prilike za nabavo

auto-omnibusov

(Sauer in Fiat), osebnih in tovornih avtomobilov (Laurin & Klement, Puch, Fiat in Diatto) in različnih rezervnih delov.

Znižane cene!

Automobilna prometna d. d.

Telefon 411 Ljubljana - Glinice Telefon 411

PFAFF šivalni stroji so med dobrimi najboljši!

15-letna garancija.

Prodaja na obroke.

Dobe se le pri tvrdki

IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ul. 7. Podružnica: NOVO MESTO.

Za obiskovalce zagrebškega zbora

Trgovina

ženskih rut (robcev) na debelo

MARS D. D.

poslovodja IGNJAT NEUSSER, Zagreb
Sajmište 55, podaljšana Hatzova.

Telefon 21-87. 1705/a

Dnevna glavnica in rezerve
2,170,000.000 Kč.

Telefon št. 104

Brzjavni naslov: INDUSBANKA

Sprejema hranilne vloge na knjižice in tekoči račun ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantnejše.

Ne zamudite ogledati
si izložbeno okno!

Različne vesenice (Ma-
deira, Richelieu itd.)
bile in raznobarvne,
spojena v delo me-
hanično vesenje

Matek
& Schein
Ljubljana

Palmatinova ulica
poleg hotela Strukelj.
Belo in platenlo blago
českih krkonoških do-
mačih tkalcev.

Predstavitev modernih
vzorcev za ročna dela

Stavbenik

Rudolf Ročak

v Trbovljah
izvršuje vsa
stavbena dela.

1856 a

Bukovo oglio

suho, dobre kvalitete,
višino, samo za eksport
zmožno blago, kupuje
vedno 1825 a

Guerrino Maron, Trst
Via San Anselmo 10.
Obvezne ponudbe z naj-
nižjo ceno franko Po-
stojna se adresirajo na
gorji načini ali pa na
Giov. Maron, Straža
(Dolenjsko).

Gradbeno podjetje

arhitekt

U. KRIMER & Co.

Jesenice

Stavbna rodbstva:
Ljubljana, Domžale,
Zagreb.

Izvršuje privatne in
industrijske stavbe,
proračune, načrte, ce-
nitve, posebni oddelek
za arhitekturo.

SPECIALNA TRGOVINA PERILA

HED. ŠARC

LJUBLJANA, Šelengburgova ulica št. 5

priporoča svojo zalogo:

Perila,
Šifona,
Platna,
Namiznih prtv,
Brisaljk,
Kavnih garnitur,
Zepnih rut,
Nogavic,
Cefirja

Srajce za gospode po meri.

1816/a

Damske klobuke in slamnike

priporoča po ugodnih cenah

Ivana Stegnar

Ljubljana, Rimski cesta št. 10.

Popravila izvršuje točno!

Tapečka Fran Jager

delavnica

= Ljubljana, Kolodvorska ulica 27 =

se priporoča slev občinstvu za vse v to s reko spada-

jo del, kakor izdelava KLUBOVIH GARNITUR, IVANOV

OTOMANOV, vseh vrst ZIMNIH, rasprva OSNSKIH ZA-

STUROV in ŽALUŽI ZIMA vseh v sl vedno v zalogi.

Cene konkurenčne.

LAVRIČ i KOVAČ

trgovina zemaljskih proizvoda, žitarica, hrane, voća
na veliko

Sombor (Bačka)

v lastnem poslopu Radiščeva 48

prima baško: pšenico

koruzo

oves itd.

iz prvovrstnih banaških mlinov:

moko

zdrob

otrobe itd.

dobavlja
promptno po konkurenčnih
cenah in v vsaki močnosti

Telefon št. 187

Brzjavni: Lavkovač Sombor

Račun pri počtem čekovnem zavodu
v Ljubljani št. 13.741

Modni salon

M. Sedej-Strnad

Ljubljana, Prešernova ulica 3

priporoča francoske in dunajske modele. — Prvovrstno domače delo.
Solidne cene.

Solidne cene.

Novost! Največja izbera Novost!

slovitih Tanzpaar-steznikov

samo pri

P. Magdić - Ljubljana

(nasproti glavne pošte)

Usaka moderna dama nosi danes „Tanzpaar“-steznik, ki napravi telo uitko in postavno.

U zalogi vedno najboljša žasone.

Cena od 35— do 480— Din

Če Ti je ležeče na dobri in
cenejši postrežbi

obrni se z naročilom

za traverze, železniške šine, Splitski
cement, kakor tudi vso drugo želez-
ninsko blago za stavbenike in
obrtnike, kuhinjsko posodo
in druge potrebščine

na tvrdko

trgovina z železnino na
debelo in drobno

LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 11.

1859a

Velecenjene gospodinje!

V Vašem interesu je, da pri nakupovanju testenin zahtevate pri Vsem trgovcu „Banatske makarone“ v zavojih po pol kilograma z znakom „Ston“.

Banatski makaroni

so izdelani iz pristnega banaškega pšeničnega zdroba in niso dražji kot druge testenine. Dobe se povsed.

Pazite na napis in varstveno znakom „SLON“.

Prya Banatska tovarna testenin in umetni mlin, d.d., Veliki Bečkersek.

Glavno zastopstvo za Slovenijo: J. Schuster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

Perutz

Fotografske plošče so najboljše!

Dobe se v vsaki strokovni trgovini.

Generalno zastopstvo za kraljevino SHS

vsestranska vsakovrstna fotografija potrebljena

ZAGREB, Palmotičeva ulica broj 66.

Dejanska glavnica in rezerve
2,170,000.000 Kč.

Telefon št. 104

Brzjavni naslov: INDUSBANKA

Sprejema hranilne vloge na knjižice in tekoči račun ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantnejše.

Češka industrijalna in gospodarska banka
podružnica v LJUBLJANI, Marijin trg štev. 5.

Centrala v Pragi na Příkope 35

67 podružnic v vseh večjih

kraji Češkoslovaške republike

Najnovejše obleke
za gospode, dame in otroke
Konkurenčne cene.

1921/a

Gričar & Mejač, Ljubljana

samo Šelenburgova 3.

Otvoritev nove specialne trgovine z barvami in laki,

kakor: emajl-lak, lak za pode, pravi firnež, terpentin, spirit, olje zoper prah, karbolinej, mavec, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in zidarski čopiči in — vse drugi v to stroko spadajoči predmeti —

Zagotavljava točno in solidno postrežbo ter se priporočava za naklonjenost

1893/a

RAVHEKAR & DERGANC
Ljubljana, Pred Škoftjo št. 20.

... Zahtevajte cenik! ...

ŽičniKE

kolarnike, brezglavnike, žičnike za streino lepenko in krovnike, krepinsti, ščetarje in tapetnike, štukaturne kaveljice, površnice s polokroglimi glavami, sponke za brajavno žico, kotniks z zarezom, ibice za čevlje z vrdeto glavo, londonske žibice s polokroglo glavo, cirkorce za pete znamke „P“ in raznovrstno

vlečeno in žgano žico

izdelujem in razpolijam na veliko in malo že od 100 kg dalje po najnižjih cenah

1865/a

SIMON PIRC, KROPA (Slovenija)

... Zahtevajte cenik! ...

Usakovrstne tiskovine preuzema

— in lično izdeluje —

JOSIP KRMPOTIĆ

Kartonaža - Tiskarna - Knjigoveznica
- Rastrirnica in papirna industrija -

Adresu za Ljubljano: VIR - DOMŽALE

Poštni predel 165. 1881/a (p. Dob).

Hotel „Meran“ v Mariboru

je vsled težke obolelosti lastnika

tako naprodaj
ozioroma se odda v najem.

Prostori so zelo primerni tudi za bančno ali

kako drugo veče podjetje. 1818/a

Slamnike

za dame in gospode, najnovejših novosti, ravno tako preoblikovanje in prebarvanje se izdeluje po konkurenčni ceni.

Tovarna slamnikov Alojzi Skrabar, Domžale.

Za Veliko noč

so ravnokar došli
damski in dekliški
slamniki

po najnižih cenah. Pre-

vezemam tudi vsa popravila.

Minka Horvat

modistska 654/a

Ljubljana, Starigrad 21.

Pravi „Goiser“ čevlji, čevlji
za smuči ter lovski čevlji

vse vrst se izdelujejo v

znan soliani čavljarski

delavnicah 27

J. BRAJER

LJUBLJANA

Turški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi

vse vrste drugih obuval, ozi-

najpreprostejše do usklajene

izdelave.

Gene solide! Postrežba tečas!

707a

Dobro obrt

si labko takoj vsak ustanovi doma v svojem kraju z izdelovanjem nekaj izdelkov. Potrebuje kapital 6 do 7 tisoč krov. Pošljite za pojasnilo za 3 dne in svoj uglas pod „Dobra obrt“ na upr. „Jutra“ v Ljubljani. 177/a

Najceneje CEMENT

Prima Portland

Trboveljski in Dalmatinski
dobavlja

v poljubnih množinah.

V začetki tudi napomno.

Naročila spajjena:

H. Petrič,

Gospodarska cesta 16/a.

III Telefon 343. 406/a

Modra galica

„MARENGO“

(modri kamen)

98 do 99 %

v vredah po 100 kg ali
v sodih po originalni
tvornički ceni proti me-

nčenemu plačilu.

Tvorničko skladislo:

„OBR S“ O. D., Zagreb

Draškovičeva ulica 27.

Telegr. Obris, Zagreb.

Telef. 16-27.

Vsakovrstne pile in rašpe

po zmerni ceni

strokovno nasekuje

J. FIGAR

pilarna

Ljubljana, Hranova ul. 19.

TEOD. KORM

LJUBLJANA

Pojanska cesta št. 3.

Krove, stavbi, galerijski
in okrasni klepar instalacijski
vedovedov.

Naprava strelovodov.

Kopalniške in klosetne
naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine
za fireuze, harvo, lik in med, vsake v klinostikah
tudi posod (skatice) za konzerve.

707a

707a</p

Kraljestvo mode

Model Št. 1.

Model Št. 2.

Model Št. 3.

Modna revija pri nas in drugod

Premjera modne revije pomeni za velika mesta dogodek, za katerega se vse zanima in kateremu hoče vse prisostvovati. Modni se nihče ne more upirati. Razen tega daje moda ogromni možnosti eksistence. Na njej temelji obširna brantska trgovina, cela vrsta industrije, modi je posvečena skoraj vsa umetnost na obrti. Moda je lepa, vedno se izpremljača in zanimiva despotinja, ki svoje pristaše razveseljuje in mnoge tudi hranja. Ona svoje vernike in vernice konzervira, osvežuje, pomlaja. Ženska mladost je nekoč privlačila ponehavata že s 25. letom, ker so se nosile preveč starokopljeno in enolično. Današnje ženske so še mnogo po 40. letu mlade. Zato se morajo najprej zahvaliti modi, in pa še sportu ali sploh razumnejšemu načinu življenja, ki pa tudi spada k modi. Tudi moški, ki je brez vsakega smisla za modo in njene fineze, je pust in dolgočasen. Studij menjajoče se ilnije, ta pisani niščat, danes ni več privilegij umetnika slikarja. Moda vzbuja in goji smisel za uporabo umetnosti v vsakdanjem življaju. Ona vzgaja estetični čut.

Velikonočne modne revije so trgovske in družabne prireditve največjega stila. Njihovi aranžeri teknujo z več ali manj genialnimi domislicami. Razkazovanje je konkurenca tvrdk, konkurenca prednašanja, vse podrobnosti se morajo skladati, vsak model je umetnina zase, vsi skupaj pa morajo tvoriti bogato harmonijo.

Prva modna revija v Jugoslaviji se je pred nedavnim vršila v ljubljanski ope-

Model Št. 5.

Na odru je bila nakopičena obilica lepih in praktičnih reči. Pokazalo so se nam na nekoliko nesrečen način. Brez dvoma je imela režija premalo časa in morda premalo prilike, da bi proučila tehniko sličnih prireditev. Prihodnja modna revija se bo po domačih izkušnjah in studiju drugod mogla naštudirati v okvirju živahnega pol operetnega pol dramskega sketcha, čigar dejanje mora potekati gladko in lahko, v dovršeni zunanjosti oblik, in tako uveljaviti ad hoc kreirane modele. Le tako bo prireditev našla vsestransko polno priznanje in zadovoljilo vso sotrudnike, obenem pa dosegla gmoten uspeh. Tako revija je družabno-trgovska prireditev v okvirju sejma. Režija mora v drugi, tudi če se ničesar drugega ne nauči, upoštevati navadne optične zakone in skrbeti za takšno ozadje odra, od katerega se figura igralca in manekinke razločno odraža, da si more publike na nosilih do dobra ogledati linijo, fason, barvo in blago razstavljenega modela. Tudi libretto mora biti skrbno sestavljen; čeprav ne bo umetnina v resnem smislu besede, naj bo vsaj po običajih vredne umetnosti sestavljen sketch z vsaj nekoliko verjetnim ali urejenim deljanjem, ne pa z golji reklamni in zmesnjav polni defile. Tudi izklicevanje tvrdke ne sme spominjati na kmečki sejem. Vse to se mora izvršiti brez vsiljivosti, polahko, skratka — čeprav Ljubljana ni velemesto, mora modna revija biti v velikomestnem stilu prireditev. Prepričani smo, da vse to še pride. Novska.

Model Št. 4.

Zdravilišče RADENČI - KRAJENCI

Slatina Radenci, Slovenija, edino zdravilišče v kraljevini SHS, za srčne, ledvične in mehurčne bolezni. Naravne ogljene kislé krepilne krate z radenčko vodo. Terapija a. in Roentgen. Izra tudi zdraviliški uspehi Električni razviti avta in radio-zdravila. Niske cene. Vprašajte svojega zdravnikha in vabitevate rokopte. Sedm od dneva 1. junija do dneva 15. septembra. Pred s njo pa do sedmih 40% popusta na sobo. — 182b-a

Kaj je modno spomladni

V Parizu in po morskih letoviščih je modno, nositi živordeče čevlje. Vidijo se pa čevlji vseh možnih barv. Prav tako klobuke. Človeku so zdi na sprejaljih, kakor bi zatekel na otroško igrišče z neštevilom barvnih balončkov. Vsi klobuki so okrogli, rdeči, zeleni, rumeni. In vsi majhni. Baje so majhni zato, da je mogoče v njih plesati. Kajti ples je gospodar, tisan povsod. Vidijo se tudi včasih veliki klobuki, a vsi se širijo le vstran, ne naprej. Ženske toalete so v liniji ravne, ozke, brez pasov ali brez zoženja v pasu, podobne spalnim košuljam. Ženske hočejo biti dolge, vitke. Vidijo se le enobarvne toaleta (nikoli večbarvne) ali progaste, po dolgem črtaste. To delajo telo dolgo. Toda v vseh barvah. Blago je tenko, skoraj prosojno. Zato je treba imeti lukuzne nogavice in perilo. Nogavice so idealne, ako se skraventno opazijo.

Modna obleka moških ima še vedno zoporno žensko linijo: zožena je v pasu, je na ramenih in na prshih vatriran, blača so kratke, nogavice barvaste, čevlji nizki. Dame in gospodje pa nosijo poslednjino novost: kriveče pisane, eksotično vzorkovane šale ali apačne robe nosijo ženske, pestro ovratnice in žepne robe moški. Tutankhamenski motivi so na damske toalety še vedno priljubljeni.

Pri žalu in apačnih robcih, ki služijo za popolnjenje oblike v hladni pomladni dobi, je treba paziti na barve: klobuk in šal tvorita skladno dvojico, ki je enako vzorkana. Tudi slaminik in apačni robe morata biti enaka ali vsaj podobna. Zahteva se pač harmonija. Neokusnost je opasna: barve se ne smejte tepti.

Debele, še vedno masivne palice dežnikov imajo včasih držaj tudi spodaj. Torbice so manjše, posute z emajlom ali kamni, nosijo često monogram ali so okrašene z japonsko sličico. Dolge nastavne veržice nosijo amulete z monogramom. Čevlje nosijo ženske še z več zaponkami, nevadno iz dvojnega usnja

svetlega ali temnega. Zabó pri deških ovratnikih je ostal moden.

Modne barve so predvsem zelena, siva, modra, črna prav posebno, precej tudi rdeča v vseh nijansah.

Krila so zopet vidno krajša. Plisirana so zelo modna. Jopice se nosijo ali kratke, preko bokov, ali dolge do kolen. Silva:

Par modelov z moderne revije

Prinašamo danes štiri slike toalet, ki jih je izgotovil za ljubljansko modno revijo atelje M. Sarc. Modeli so zanimivi po svoji originalnosti, ki pa seveda ne krši smernice pariške in dunajske modne diktature. Ustvariteljici modelov gre vsekakor priznanje za njeno iniciativnost.

Model Št. 1. in 3.

Poletna promenadna toaleta koralno-črne barve iz volnenega krepja, garnirana z majhnimi volani. Obrobi in pentije so iz svilenega krep-marocaina. Na modni reviji je nosila obleko gospa Šaričeva.

Model Št. 2.

Velika promenadna poletna toaleta iz gorčično rumenega georgette-krepja, okrašena z belosrebrnimi čipkami in velikimi kvartami. Interesantni so rokavi, ki jih tvorijo antične navskiščne prevezze iz istega blaga, kakor je oblike. Tudi toaleta je nosila gospa Šaričeva.

Model Št. 4.

Večerna toaleta iz črnostrebrnega brokata, okrašena z oranžnimi krep-georgettom. Toaleta drži le ena naramnicna. Nosila je obleko gospa Šfiligjeva.

Model Št. 5.

Mladostna poletna obleka iz bele pralne žantungsvele, izrezana s sivkasto vezeno z maliči v obliki ljudstva. Motiv je posnet iz Števih narodnih vezenv. Poleg vezene je obleka okrašena še z barvastimi trakovi. Obleko je nosila na reviji gospa Severjeva.

Na grobovih

Pravijo, da je Kamnik izredno srčano mestec pod gorskimi velikani, ki mičajo in vabijo ljubljancane v svoje naročje. Nedeljski viklji so nabito polni izletnikov — misliš, da se je preselil ves mlađi svet v Kamnik. Pa ne bo tako. Pridel v Kamnik, se zamudiš par minut na koldvor, že ne opažis, gredo skozi mesto, nikjer žive duše. Le sem ter tje to gleda dvoje zvezdih oči izrajskih vrat. Pogledaš gor in dol ter jo mahneš proti planinam v Stranje. — Mrtvo mesto. — Tako se godi večini izletnikov in meni tudi. Zato hodim vsako leto raje mimo Kamnika v planine. Letos pa, ne vem čemu sem naredila izjemo. Ostala sem kar dva dni v mestu, želeč jši nekoliko ogledati ljudi in mesto, ki se je v zadnjih letih tako izpremenilo.

Najprvo si mislim ogledati nekdanji ponos kamniških očetov, zdravilišče, zato krenem pri notarju po novi markaciji proti Mekinjam. Priznati moram, da sem se nekoliko bala, ker nisem zavarovana za življeno. Pa glej čudo! Most je pospravljen. Hm, nič niso pisali časopisi o tem, no kakor o Kamniku sploh ne pišejo mnogo. Sedaj pojde preko mosta lahko vsak turist. Ne bo se mu batiti, da si zlomi roko ili nogo že pod gorami.

Preidem most in — gledam. Kje sem? Nisem morda zašla? Gola planjava, brezobzirno posekana, mi reži v obraz. Stari topoli, dika parka, da so izginili? Kako? Je mogoče vse to? Počasi stopam naprej, kakor v težkem snu, polnem temne holešnice. In gledam in razpiram oči, ker se mi godi, kakor nenadoma oslepeli. Kje je park s svojimi mehkimini senčami, z osvežajočim hladom, z vonjem cvetja in mladih pogankov? Tisti park, ki me jo dekllico nekoč objel v skrivnostno svojo poltemenu, polno tajnega življena, hitiče po stezi tja... Fontana je sumela, izza zejenja so se v polutruški poldninskih senč sklabljala snežni telesa amorja in psihi in v včerni urri je vabil slavec v objem ljubezni. Ej, časti...

Sred parka je kipelo življeno. Nežnih pesani melodije in vabedi akordi vatčka so z živahnim govorico štečajočih in s prečernim sumenjem Bistrica spijali v čudovito pesem Nekul...

Sedaj je sred parka posekana jasa, podrti kostanji, pohojeno in uničeno

grmičje, še potoček hiti bočče preko groblje. Vitke smrek v gozdčku so šumeli v svetle noči in hrpenale k zvezdam. Sedaj se burja zatika v posekane store in jih cofra. Za gozdčkom so evelte modre perunike in so se v solnčno luč smejale bele breze.

Vse je izginilo. Ribnik izsušen. Grede poločene. Grm je posekan. Kipi brez rok in nog, zadnji ostanki in spomini nekdanjega leska in romantične, čakajo žalostnega konca. Le Bistrica šumi, kipi in beži mimo kot nekoč...

Iz zdravilišča — lepa poslopja še ne davno, sedaj založena z drvmi, zavlečena z držnjem, vsa silva in zamazana — se reži porogljiv napis »Natura sanata. Bože mili, koliko ironije.

«Natura sanata» — zdravi ter prerašča grobove prometa v Kamniku. Tuji hođijo preko njih s pomilovalnim nasmehom tem, ki čuvajo in zaklepajo s sedmerimi zapahi pravljicne kotičke, na mesto, da bi odprli vrata nestežaj, zgradili nova poslopja, novo kopališče, napravili pota tja v osrčje planin ter privabili tuje, da bi po dolgoletnem spanju zopet vzkliklo in se razvelo življeno. Predno ne prihite in jih ne prehituj tuje sami ter jim izpred praga odneso — zklad.

Silva.

Planinstvo in naše ljudstvo

Z brzimi koraki se bližajo solnčni dnevi lepo pomladni ter toploga poletja; naši vrti planinci že komaj čakajo, da pohite na deželo v prelepo božjo naravo.

Slovensko Planinsko društvo ima v glavnem nalogu, da popolni planine po najlepših krajih do najlepših razglednih točk. Pa to je naš glavni namen planinstva.

S tem, da hodi planine po naših lepih krajih, se mu vzbuja ljubezen za lastno slovensko grudo. Med potjo spoznavata ob enem šego in navide našega krepkega slovenskega rodu, uživa njegovo gostoljubnost in s tem vzljubi svoje ljudstvo, svoj narod. Razen tega pa ima vsak planinec neizmerno korist v tem, da si z božjo utrdi svoja sibko telesno zdrave. Plijavi vrtkavajo čist in svež zrak deželo v planini.

Ne glede na vse druge velike koriste, ki jih nudi planinstvo človeškemu rodu je jasno, kako važno je gojenje planinstva za zdravje slovenskega in celokupnega jugoslovanskega naroda. Razven tega se pa razvija s turistiko zelo živuhujši promet. Le-ta je važen v dvojnom oziru za našo, kakor tudi ostala jugoslovanska kraje.

S tem, da posežeju tujci našo zemljo, spoznavajo naše lepo kraje ter naše krepko in dobro ljudstvo. Tako nas zomorejo spoznati razni narodi in vzljubiti. Brez tujškega prometa pa bi to ne bilo mogoče dosegiti. Iz narodnogospodarskega stališča pa pomeni poset naših krajev po tujih velik uspeh za naše ljudstvo v gomotnem osiru.

Zato naprosto Slov. Planinsko društvo naše dobro kmetijsko ljudstvo, da naj vpošteva te vafne okoliščine našega planinstva.

Dogaja se, da neznani zlikovci markacije, ki jih S. P. D. s težavo in velikimi stroški napravi, v kratkem času popolnoma uničijo. Markirana mesta po drevju se izsekavajo, markacijske tablice se razbijajo itd. In zakaj? Le iz neke popolnoma neutemeljene nenaklonjenosti napram planinstvu.

Dogodi se tu pa tam, da kak plan-

inec pozabi zatvoriti lesa na planini. Zivina uide. Moj Bog radi enega nepazljivega planinca — se pa ne smemo načevati nad celokupnim planinstvom in uničiti težko delo marljivih, pokrovitalnih ljudi. Markacije to ravno oni kači pot, da pomorejo planinco, da pride na najkrajši poti na lesa, kjer lahko občudoju vse krasote svoje rodne grude — prelepe slovenske zemlje. Markacija polej sigurno tujeva-turista na točko, kjer lahko presoja te nepoznane lepotne naše mile domovine. Ta poroča potem v tujini o lepoti naših krajov. Zato prosimo naše zavedno kmetsko ljudstvo Niron Slovenije — ter naprosto naše občino — zlasti v gorskih krajih, da podpirajo blagonsko delovanje S. P. D. na slovensko zemljo in slovensko ljudstvo in preprečijo po možnosti vsako poškodovanje markacij.

Tudi naše vrlo učiteljstvo in duhovščino naprosto — zlasti v gorskih krajih, da pouči otroke, da se v kažipo in markacijske tablice ne moče kamenja.

Tigrovská
Anton Bencze i sin
Veliki Bečkerek (Banat).
Zastopnik se ličajo. 759-4

Tigrovská
(Se poje po napevu »Naš maček je ljubco imen.«)
Prav strašno je Tiger renči, kako da bo vlad načel, je hlastnil, polomil zobe, neusmiljeno zdaj ga bole. Mjav, mjav!

Tigrovská
iz Zagreba — Maček priskoč. Oba sta koj prišla na psa, naš Tiger zdaj — mačka ima. Mjav, mjav!

Tigrovská
Sprevidet smo morali vsi, da na našimi Tigri nč ni, kadar Tigru, zaupanje da, nesa predolgla ima. Mjav, mjav!

Tigrovská
To zgodbo v svarito povem političnim mladim ljudem. Ce teh trch zverin nam ni mar, za Tigre nikdar vec, nikar! Mjav, mjav!

Vsaka beseda
50 par

Mali oglasi

Za "Dopravljavo"
in "Jutru"
vsaka beseda
1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za "Dopravljavo" in "Jutru" se refuna vsaka beseda 1 Din. — Prinjujejo se le malo oglasi, ki so plazani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah Na upravljanja odgovarja uprava, da je vpravljanju pritožbena znamka za odgovor ter manipulacijska pritožbina G. Dusp.

Službe (dobe)

Delavec

Bi se razume na fago samico ter na mizarsko stroje, se sprejme takoj. Naslov: Josip Vengar, strojno mizarsko, Javornik. 8199

Vajenca

za kleparsko obrt iz poštene hiše, se sprejme. Vi biste tudi hrano in stanovanje. — Franc Gradišar, Rimski cesta 8. 8240

Prodajalka

spretna, z veličino prakso, se takoj sprejme v modno trgovino. Izvajanje v modni stroki na gospode imajo prednost. — Pismene ponudbe na pošti predal 38. 8041

Tehnik

za centralne kurjave specializirana v tej stroki, s prakso, se takoj sprejme v modno trgovino. Izvajanje v modni stroki na gospode imajo prednost. — Pismene ponudbe na pošti predal 38. 8041

Krojaškega vajenca

sprejme takoj Franc Kosek, krojački mojster, Primakovova pri Kranju. 7823

Solski sluga

ali služnika, ki bi bil (bil) obenem tudi postni tel, se sprejme. Starost od 16 let naprej. Plača po dogovoru. — Ponudbe prejema uprava "Jutra" pod "Kapelnik". 8855

Kapelnika

spremišča delavsko godbeno društvo na pihala v Ljubljanskem okrožju pod dobitnimi pogaji. Ponudbe na upr. "Jutra" pod "Kapelnik". 8855

Rudniški paznik

zgornjičem, zanesljiv, ki je dovril rudarske žole z dobrim uspehom, se sprejme na trajno mesto. — Ponudbe s prepisom izplačevala dobitničnih služb in zahteva plače na sej posledje na upravo "Jutra" pod "Rudarsko podjetje". 8331

Krojaški pomočnik

spremišča izdelovanja sekir in metlik, se sprejme. Ponudbe na upr. "Jutra" pod "Fulina". 8322

Otroški vozček

dobro ohranjen, poniknjen, se preda na Rimski cesta 20, dvorišče, levo. 8340

Zanesljivega šeferja

abencem avtemonterja in kijevčnikičarja, se sprejme KOLINSKA tovarna v Ljubljani. 8379

Natakar

jutranji plačilni, se sprejme v kavarno "Central", Maribor. 8285

Dva prikrojevalca

(krojača) zmožna večga komercijskega dela z dobrimi referenci, se sprejme takoj ali po dogovoru konfektionsko podjetje F. Derenda & Cie., Ljubljana. Ocenje ponudbe na upr. "Jutra" pod "Elektro-potnik". 8347

Vrtnar

z prakso v gojiti cvetile, setja in zelenjavne, po mestnosti samici, se isče. Bič mora pošten in pravoren. — Ponudbe s publizacijo izpriče ali naj se pošteje na naslov: Pero Kolš, Komolčec kod Dubrovnika, Dalmacija. 7247

Prodajalka

za damsko modno trgovino, ki je izvabana v prodajanju bluz, obrek in piščev, se takoj sprejme. Pismene ponudbe na postni predal 38. 8050

Pošteno dekle

večja kuha, čivljana in vseh blizu del 1.800 drutina z 1. otrokom, kot opore gospodinji. — Ponudbe pod Šifro "Samostojna" na upr. "Jutra". 8260

Za Jugoslavijo

istemo provinjske potniške elektrotehnične stroke (ponudbe tudi zarne) pri zadržni odjemučnosti dobra v poljane. Pogoji: zmanjšanje določnih jeskov. Ponudbe z referenci, osreduljeni podatki in curriculumvitae vyslati upravi "Jutra" pod "Elektro-potnik". 8279

Provizijski potnik

ki potuje v vsej kralji Sloveniji, dobri prodaja, gospodarski predmetov. — Dobri vpeljni potniki s primerno garancijo in izbruhovo se vstopljavo. — Ponudbe pod "Automehanička in reparatura" na upravo "Jutra". 8218

Deklic

14-16 let starci, se sprejme v enemu otroku. — Naslov pove uprava "Jutra". 8180

Kleparski vajenec

in kleparski pomočnik se sprejmeta. Hrana in stanovanje po dogovoru. Ig. Tomc, kleparski mojster, Mengša. 8859

Prehrana

Zasebno učilišče za strojeploje.

Učna ura 6 Din. — G. Petič, Ljubljana, Rimski cesta 17/1. 8214

Odel

Zlčne mreže

za ograje vrivov in drevevanje, vakuovske zlicne tkalnice ter elastične posteljne vložke na leseno in ali z lesenskim okvirjem poljubnih velikosti izdelujev. Evgen Ivanec, tovarna Zlčnih tkalin in pletenin, Sedrščica, Dolenska. 8204

Prepričajte se sami

in videli boste, da so oblike po meri v modni krojarskih Jakoba Smarja, Poljanska cesta 8. 12. najboljšine in najcenejše. 8214

Proda se v Mariboru

patentirana kemerna indeksna vlastna in protizvodi z zalogo in prostorji vred. Cena 20.000 Din. Ponudbe pod "Bodenec za zajednico" na upravo "Jutra". 8122

Mesto blagajničarke

ozroma tržnikantije, 18/2 gospodinčna. Ponudbe na upr. "Jutra" pod Šifro "Zanesljiva". 8215

Knjigovodja

bilancist in srbohravški korrespondent, zeli spremembe in poslov. Nastop 1. maja. Ponudbe se prosi pod Šifro "Verziran in točen" na Aloma Company, Kongresni trg 8. 8143

Pomoč šetu

mlajši agilni, akademično naročeno samski gospod, zamolčen v poklicu, včasih v znamki pisanjih poslov, z najboljšimi referenci, 18/2. 8214

Iva Siller — modistična

se pridruži za nakup in pojavljanje modernih star-nic po tvorničkih cenah. Slovenska ne 8. Jakoba trgu 7. 7761

Modistka

Z. Gorjanc & Co., Ljubljana, Sv. Petra ce-za-st. 27, poleg hotela "Trstnik" sprejema vakuovske poslovne znamke. 8204

Pomoč šetu

mlajši agilni, akademično naročeno samski gospod, zamolčen v poklicu, včasih v znamki pisanjih poslov, z najboljšimi referenci, 18/2. 8214

Gradbeni tehnik

18/2 mesta kot projektant, najraje na delo. Absoluiral je višje stavnino šole v Ljubljani z dobrim uspehom. Ponudbe se prosi pod Šifro "Verziran in točen" na Aloma Company, Kongresni trg 8. 8143

Damski klobuk

in slaminiki, kakor tudi vse popravila naj-nemje pri Ivanu Stegnar, modistki, Ljubljana, Rimski cesta 8. 10. 8204

Iva Siller — modistična

se pridruži za nakup in pojavljanje modernih star-nic po tvorničkih cenah. Slovenska ne 8. Jakoba trgu 7. 7761

Prodajalka

in poštenska, 18/2 ali že v mehanični trgovini. — Nastop 1. maja. Ponudbe se prosi na naslov: Antica Mehl, Ponova vas, pošta Grosuplje. 8192

Tvornica čopičev.

H. Simenc, Zg. Šiška 82. 82

nudi silikarske in zdravarske čopiče vseh vrst po najnemjih cenah. Zahajanje renik in vse. 8271

Absolvil Jurist

18/2 mesta kot skladničnik ali kot primernega. Zaporeden bil deli česa kot skladničnik v veliki tovarni in je vedno ved jekov, ki je sposoben za vsako delo. Pismene ponudbe pod "Skladničnik" na upravo "Jutra". 8192

Strojni ključavničar

in strugari, ki je pripravljen

iti tudi v Diesel-motorju.

— Ponudbe se prosi na naslov:

Antica Mehl, Ponova vas, pošta Grosuplje. 8192

Pekarna

za odda na zelo promenljivem

kraju, v sredini mestna

Na razpolago tudi stanovanje.

— Ponudbe na upravo "Jutra". 8192

Kmetsko dekle

iz polne kmetiske hiše, vajenec v gojitičništvu, ter ima posebno vrednost do delovnih poslov. Ponudbe se prosi na upravo "Jutra". 8192

Prepisovanja

na pisnici arci, se počeni

izvajanje. Naslov pove upravo "Jutra". 8215

Absolviran Jurist

z vsemi izpit, a brez pro

tekije, zmožen slovenščino,

srbohravščino, nemško te

ografijo, z veliko pružljivosti

in zelo dobro poznavanjem

zgodovine. Naslov pove upravo "Jutra". 8215

Prepisovanja

na pisnici arci, se počeni

izvajanje. Naslov pove upravo "Jutra". 8215

Avtov-Ford

z 5 sedeži, v zelo dobrem

stanju, z električnim

zavojem, z električnimi

Stanovanja

Zamenjanje
je stanovanje v Graxu, po katerem je 1 do 2 velikih sob, kuhinja, event. pred sobo in kopalnice, s elektr. razstavljavo in pilom v sredini mesta z ekskaviranim v Ljubljani. Cenj. ponudbe pod "Graz-Ljubljana" na upravo "Jutra". 8248

Stanovanje
2-3 sob s kuhino, se dobro plača. — Ponudbe pod Širo "Cimprej" na upravo "Jutra". 7875

Prostorna soba
prazna ali opremljena, se s 1. majem odda. Naslov pove uprava "Jutra". 8190

Oddasta se
1. majem dve prazni sobi s pritlikom podprtih z mrežo, prikladno tudi za postaviti stedilnik, in zakon. brez otrok. Polova se v upravi "Jutra". 8245

Zamenja se stanovanje

v sredini mesta, velika soba in velika kuhinja (šepiranje), s stanovanjem dveh malih sob kjerjoli v mestu, ali ne periferiji. — Ponudbe pod "Takoj zamenjava" na upravo "Jutra". 8242

Oddam stanovanje

dve separirani sobi, predsobo in kuhinjo, 1-2 mirenske osobne brez otrok. Mesečno 875, predplačnica 150 Din. Ponudbe pod Širo "Najboljša periferija" na upravo "Jutra". 8238

Stanovanje
moderno, v Ljubljani, se razmenja za enako v Zagreb. — Ponudbe pod "Zamenjava R. 707" na upravo "Jutra". 8231

Veliko neopremlj. sobo
Mira merna zakonca brez otrok. Ponudbe pod "Dobra zemljinina" na upr. "Jutra". 8226

Kot sostrovcev
se sprejme soliden gospod. Naslov pove uprava "Jutra". 8258

Prazno sobo
svoj. v souporabu kuhinje, kiem v mesta Ponudbe pod Širo "Slovenska domačinska" na upravo "Jutra". 8257

Krasno stanovanje
1. sob v pritlikin v sredini mesta, zamenjanje na periferiji. Ponudbe pod "Dr. Roman" na upravo "Jutra". 8252

Stanovanje
svoj. sočinjeno, 2 sobi in kuhinja s pritlikinami, na periferiji, se zamenjuje za enako ali večjo v sredini mesta. Da se nekaj magrade in se vrnemo sestivni stroki. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Lepo". 8239

Stanovanje
se išče, soba s kuhinjo in 2 prazni sobi za takoj ali pozneje v bližini Tabora. Ponudbe se prosi na upravo "Jutra" pod "Mirem najemnik". 8270

Večjo prazno sobo
sobam takoj ali s 1. majem. Naslov pove uprava "Jutra". 8268

Mirna stranka
brez otrok, išče lepo stanovanje dveh sob, kuhinje in pritlikin v mestu za mesec avgust. Plača dobro. Ponudbe pod "Stanovanje" do 28. aprila na upravo "Jutra". 8269

Leno stanovanje
2 sobama, 10 minut od postaja Medvede, se odda. — Naslov pove uprava "Jutra". 8253

Iščem prazno sobo
nekočko separirano — v Ljubljani. — Ponudbe pod "Uradnik" na upr. "Jutra". 8162

4000 kron nagrade
dobi eni, ki mi preskrbi stanovanje z 2 sobama in kuhinjo. — Ali 3000 K. cesemu, ki mi preskrbi jo bolj prestaro sobo in kuhinjo, in zavzporedenico. In to mora biti v bližini ali okolici D. M. v Polju, papirnice ali Mazzine. Nagrada se izplača pri sprejemu stanovanja. — Naslov je poslati do 5. maja na upravo "Jutra" pod Širo "Nagrada 4000". 8260

Mesečno sobo
izbrano v bližini magistrata, pravno ali opremljeno — s kuhino, išče soliden samiški trgovec. — Ponudbe pod "Mesečna soba" na upravo "Jutra". 8203

Stanovanje
2 ali več sob in pritlikin, lepo, snažno, v mestu v novi ali stari hiši, se išče za mirno stranko. Cenjene ponudbe na upravo "Jutra" pod "Dober poldan". 8272

V svetu ženitve
želi znanja mlad podjeten boljši obrtnik z gospodinom ali vdovo od 17 do 27 let staro. Želi se nekaj premoženja. Le resne ponudbe je poslati s sliko na upr. "Jutra" pod "Sreča mila". 8380

Del gozda se proda
za prod. približno 75 joh, zasajeno je veliko trdega lesa za drva, oddaljen 30 minut od postaja, na posestvu je zidovji stare grašnice, katero bi se dalo z malimi stroki obnoviti, cena 100.000 dinarjev. Naslov v upravi "Jutra". 8278

Poročili se želim
s koglico ali vdovo, ki poseduje posestvo. Sem az let star, priljubljiv, z gospodarsko strokovno značajo, marljiv, v gospodarskih značajkih, z nekaj premoženjem. V zunanjem omotku, kjer se lahko vpiše ime in trgovina, imajo prednost. Resne ne animirane ponudbe s sliko poslati pod "Dober pogostor" na upravo "Jutra". 8284

Stanovanje
2 ali več sob in pritlikin, lepo, snažno, v mestu v novi ali stari hiši, se išče za mirno stranko. Cenjene ponudbe na upravo "Jutra" pod "Dober pogostor". 8272

Del gozda se proda
za prod. približno 75 joh, zasajeno je veliko trdega lesa za drva, oddaljen 30 minut od postaja, na posestvu je zidovji stare grašnice, katero bi se dalo z malimi stroki obnoviti, cena 100.000 dinarjev. Naslov v upravi "Jutra". 8278

Stanovanje
v Ljubljani, na upravo "Jutra". 8278

Stanovanje
v

Barvne trakove,
„karbon-papir-indigo
L. BARAGA, LJUBLJANA,
 Šelburgova ul. 6/4.

Kdo želi ugodno preživeti svoj dopust
 na obali našega Jadranu, se mu priporoča posebno
 preorazredil hotel PENSION «ROKAN» v Selcih,
 2 1/2 km od Crikvenice. Hotel ima veliko teraso
 s krasnim razgledom po daljinu okolici, kakor na
 Učko itd. Lastno moderno kopališče, eno izmed
 najboljših na Jadranu, takoj pred hotelom. — Iz-
 vrstna kuhinja! Cene zmerne! Velika auto-garaža.
 Najtopljeje se priporoča Alojzij Beranek
 lastnik.

Na drobnol

Oglejte si specjalno detajlno in engros-trgovino
 kjer so prodaja lastni

Na debelo!

vrvarski izdelki

kakor vrvi za zvonove, vodnjake, transmisije in dvigala vseh dobelosti, vrvi za seno in za perilo, poveznice (strange), uzde, špaga, dreta, podprožni jermenji (gurte) za transmisijske in navadne, mreže za sen, ognjevasec cev, rible mreže, viseče mrežnice (Hängematten), bombaževe mrežice za otroške postelje, trane torbice, kakor tudi pravi tržaški blitveniki in blci, konjske krtče, ribrarje, žlma vseh vrst, morska trava itd. po najnižji ceni. — Specjalno močiranje (splaisenje) vrvi za transmisijske in dvigala se izvrši solidno in točno.

Centrala: Ivan N. Adamič, Ljubljana, Sveti Petra cesta št. 31.
 Telefon štev. 441.
 Podružnici: Maribor, Vetrinjska ul. 20. Telefon 454. - Kamnik, Šutna 4.

Promet ekspresnih pošiljk potom Simplon-Orient Ekspresa.

Vsa tozadevna pojasnila daje tvrdka

„GROM“

carinsko posredniški in spadicjski biro,
 Ljubljana, Rotovrska ulica 41

kot zastopnik Mednarodne družbe spalnih
 vozov za promet ekspresnih pošiljk.

**Vskovrtna
 vodne turbine
 in avtomatične
 regulatorje**

vse najnovješe konstrukcije, izdeluje pod
 zelo ugodnimi pogoji inž. F. Schneiter,
 Škofja Loka. Poset inženjerja, osnovni
 načrti in proračuni brezplačno.

Pozor!**Otvoritveno naznanilo!**

Cjenjenemu občinstvu vljudec naznanjam, da smo otvorili v Spodnji Šiški Kolodrska cesta 15/1, moderno tovarno za umetno brušenje stekla in izdelovanje ogledal s strojnim obratom, ter nam bo mogoče prevzeti dela umetnega brušenja stekla do najfinjeje izvršitve, kakor tudi novo nabavljanje ogledal ali popravki in istih, kakor n. p. novo navlečenje ogledal, katera imajo pege, fasetiranje in drugo po napotnih cenah.

Na vsa vprašanja dajemo radevojne pojasnila takoj in zagotavljamo cjenjenim odjemalcem točno in vestno postrežno po najnižjih cenah.

Za mnogobrojni obisk se najljudneje priporoča.

„Ogledalo“

družba z. o. z. Ljubljana, VII. Sped. Šiška, Kolodrska c. 150

ZAHVALA.

Vsem, ki so nam o prebitki izgubi našega nadvse skrbnega in nepozabnega soproga, oceta, brata, zeta in svaka, gospoda

FRANA REGALLY

dvornega svetnika in podpredsednika deželnega sodišča v pok. izkazali svoje tolažilno sečutje, darovali krasno cretje in ga sremčili na zadnji poti, si usojamo tem potom izreci svojo najiskrenjejo zahvalo.

V LJUBLJANI, dne 18. aprila 1924.

1947a Globoko zahajec rodbini: Regally in Kenda.

Zahvala.

Vsem, ki so nam o priliki prebridke izgube našega iskreno ljubljenega očeta, gospoda

Miroslava Praprotnika

orožniškega stražmojstra v pokoju

stali ob strani s tolažilno besedo in dejanjem in ga spremili na njegovi zadnji poti, izrekamo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo vsem za poklonjene krasne vence, kakor tudi orožništu in vojaštvu za obilno udeležbo in izkazano zadnjo čast našega ljubljenega pokojnika.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1924.

1955a

Žalujoči ostali.

**TVRDKA
 BESEDNIK & DRUG**

LJUBLJANA, Prešernova ul. 5

priporoča svojo bogato zalogo vseh vrst zdravstvenih aparatorov in bandaž, kakor trebušne, želodčne pasove za dame in gospode, pasove za noseče ter porodnice, lastnega izdelka irrigatorje, varnostne speciale gume, srebrne pesare in gumi-nogavice ter povoje proti krčnim žilam.

1925a

Specjalne pomladanske cene!

Razširjeni naslovajc „Moj ideal“ s finišem prevelčen, s podnožnikom, spristnim platom montiran (počna posilka omogočena).

1923a

Vsi te mobiliji, zaklopai stoli in mese. Stabilni s oli in mizo z verando, restavracijske prostore, kavarne, dvorane itd.

JOS. STADLER

tovarna stolov in lesnih izdelkov

LJUB JANA, Sedna ulica št. 11.

Zahtevajte ponudbe!

Telef. št. 461.

300.000 do 400.000 Din

posojila išče industrijsko podjetje proti prvo-vrstnemu jamstvu. Način posojila in obresti po dogovoru. Pismene ponudbe pod „Industrija“ na upravo „Jutra“.

1926a

Naznanilo.

Cjenjenemu občinstvu naznanjam, da sva prevzela na novo preurejeno restavracijo Roschanz v Mariboru, Rotovški trg 2, katero bodeva otvorila

v soboto 19. aprila 1924.

Skrbela bodeva za dobro kuhinjo in prvo-vrstna vina ter se priporočava za obilen obisk

z odličnim spoštovanjem

1924a

Jos. in Kat. Maglica.

**NAGROBNI
 spomeniki - okvirji - okraski
 P. Zorman**

Sv. Križ, pošta Moste pri Ljubljani

Po-lovalnica in skladišče poleg pokopališkega vrtnarja Simanca (desno).

Sprejem naročil za napravo, oskrbovanje in

o rasavanje grobov ter rodbinskih grobišč.

Točna postrežba! Solidne cene!

1926a

Najfinejše igle za gramofon

dobite edino pri tvrdki

A. RASBERGER

LJUBLJANA, Sedna ul. 5

Zaloga gramofonov, plošč in vseh potrebitin

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Potnika

dobro vpeljanega v Sloveniji in deloma v Hrvatski, le prvovrstno moč, sprejme živiljska industrija v Mariboru. Ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja je poslati na upravo „Jutra“, Maribor pod „Prvovrstna moč“.

1926a

Dušan

v petek dan 18. aprila popoldne ob 1. uri

v nečni dobi 7 mesecov.

Pogreb bo v ne eljo dane 20. aprila ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti hokriško plemešte št. 56.

Kraju, dan 18. aprila 1924.

Zalujen:

Anton in Mici Dražem roj. Žebal, starši.

starši.

OGLASE

po originalnih časopisnih tarifah za vse tu- in inozemske časopise

PLAKATIRANJE
 v Ljubljani in ostalih mestih Jugoslavije, z lesnatim plakatirjanju po vseh jugoslovenskih železniških in postajah

KINOREKLAMA
 v Ljubljani kakor tudi v drugih jugoslovenskih kinematografih

ADRESE
 trgovskih, industrijskih in drugih podjetij, garantiраno pravilne

INFORMACIJE
 trgovskega značaja in Jugoslavije kakor tudi drugih držav

OSKRBI NAJTOČNEJE
ALOMA COMPANY
 anončna in reklamska družba z o.z.

CENTRALA: FILIJALKA:
 LJUBLJANA BEOGRAD
 Kongresni trg 8 Kolarčeva ul. 7
 Generalno zastopstvo za Italijo:
 G. ČEHOVIN
 Trst, Viale XX Settembre 65